

ПРЕДВАРИТЕЛЕН ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	1
ПРЕДВАРИТЕЛЕН ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	2
ПРЕДВАРИТЕЛЕН ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	3
ПРЕДВАРИТЕЛЕН ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ	4
ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРЕДВАРИТЕЛНИЯ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ	
1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО	7
3. ПРИХОДИ	55
4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА	57
5. РАЗХОДИ ЗА СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ	59
6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ	60
7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	61
8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА	62
9. ОБЕЗЦЕНКА НА ТЕКУЩИ АКТИВИ	62
10. ОБЕЗЦЕНКА НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ ИЗВЪН ОБХВАТА НА МСФО 9	63
11. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ	63
12. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	63
13. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА	64
14. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД	65
15. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	66
16. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	69
17. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ	70
18. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	73
19. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА	76
20. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ	79
21. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	81
22. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНЯ	83
23. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ	83
24. ВЗЕМАНЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	86
25. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНЯ	92
26(А). ПРЕДОСТАВЕНИ ЗАЕМИ НА ТРЕТИ ЛИЦА	95
26(Б). ДРУГИ ВЗЕМАНЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ	96
27. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	97
28. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	98
29. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	103
30. ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ	105
31. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	107
32. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГОВИ ДОГОВОРИ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	108
33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГОВИ ДОГОВОРИ КЪМ ТРЕТИ ЛИЦА	108
34. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА	109
35. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	113
36. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	114
37. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ	115
38. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	116
39. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ	117
40. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	117
41. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ	119
42. ПРЕИЗЧИСЛЕНИЯ В РЕЗУЛТАТ НА ВЛИВАНЕ	120
43. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	127
44. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	144
45. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	149

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДРУЖЕСТВОТО

Софарма АД е търговско дружество, регистрирано в България и със седалище и адрес на управление гр. София, ул. "Илиенско шосе" 16. Дружеството е вписано в Търговския регистър на 11.04.2008 година с ЕИК 831902088.

Съдебната регистрация на дружеството е от 15.11.1991 г., решение № 1/1991 г. на Софийски градски съд.

1.1. Собственост и управление

Софарма АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа.

Към 31.12.2023 г. разпределението на акционерния капитал на дружеството е както следва:

	%
Донев инвестмънтс холдинг АД	38.57
Телекомплект инвест АД	16.15
Софарма АД (обратно изкупени акции)	8.30
Други юридически лица	22.82
Физически лица	14.16

Софарма АД има едностепенна система на управление със Съвет на директорите от петима членове. Ръководството на дружеството в лицето на Съвета на директорите има следния състав към 31.12.2023 г.:

Д.и.н Огнян Донев	Председател
Весела Стоева	Зам.председател
Бисера Лазарова	Член
Александър Чаушев	Член
Иван Бадински	Член

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор д.и.н. Огнян Донев.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет има следния състав:

Васил Найденов	Председател
Цветанка Златева	Член
Кристина Атанасова - Елиът	Член

Въз основа на сключен договор за търговско управление от 9 юни 2020 г. прокурист на дружеството е Симеон Донев.

Средно – списъчният брой на персонала в дружеството за 2023 г. е 1,720 работници и служители (2022 г.: 1,760).

1.2.Предмет на дейност

Предметът на дейност на дружеството включва следните видове операции и сделки:

- производство и търговия на лекарствени субстанции и лекарствени форми;
- научно-изследователска и инженерно-внедрителска дейност в областта на лекарствените средства;
- производство и търговия с ветеринарно – медицински продукти и извършване на лабораторни услуги, свързани с изследване на кръвни проби на животни.

Дружеството притежава разрешение за производство на лекарствени средства/внос

№ BG / MIA -0402 от 10.11.2023 г., издадено от Изпълнителната агенция по лекарствата (ИАЛ).

1.3.Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на Дружеството, за периода 2019 – 2023 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2019	2020	2021	2022	2023
БВП в млн. лева*	120 342	120 492	138 979	167 809	131 895
Реален растеж на БВП **	4.0 %	- 4.0 %	7.6 %	3.4 %	1.5 %
Инфлация в края на годината (ХИПЦ) ***	3.1 %	0.0 %	6.6 %	14.3 %	4.7 %
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.75	1.72	1.65	1.86	1.81
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.74	1.59	1.73	1.83	1.77
Основен лихвен процент в края на годината****	0.00	0.00	0.00	1.30	3.80
Безработица (в края на годината) *****	5.9 %	6.7 %	4.8 %	5.4 %	5.5 %
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's (дългосрочен)	Baa2	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1
Кредитен рейтинг на Р България по Fitch (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Scope Ratings (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB+	BBB+	BBB+

* Предварителни данни на БНБ за Q1, Q2 и Q3 2023 г. към 10.01.2024 г.

** Предварителни данни на БНБ за Q3 2023 г. към 10.01.2024 г.

*** Данни на НСИ към 31 декември 2023 г.

**** Предварителни данни на БНБ към 31 ноември 2023 г.

***** Предварителни данни на БНБ към 31 декември 2023 г.

1.4.Макроикономическа обстановка

Дружеството осъществява своята дейност в условията на инфлация. Ръководството успява да запази добро финансово състояние на Дружеството, като индексира приходите и разходите си в разумни граници.

Дружеството поддържа стабилна капиталова база и коефициент на задлъжнялост.

1.5. Война в Украйна – влияние и ефекти

На дата 24.02.2022 г. възникна военен конфликт между Русия и Украйна. В следствие редица държави наложили санкции срещу определени физически и юридически лица в Русия, както и срещу самата държава. Конфликтът „Русия-Украйна“ и свързаните с него икономически санкции и други мерки, предприети от правителствата по света имат значителен ефект както върху местните икономики на отделните страни, така и на глобалната икономика. Обичайно в подобни конфликти фармацевтичните продукти не са обект на санкции или друг вид ограничения с цел да бъде избегната хуманитарна криза. По тази причина дейността на Дружеството на територията на двете държави е и би могла да бъде ограничена основно поради причини като затруднена логистика и ограничения в свободното движение на парични средства.

Дружеството притежава инвестиции в две дъщерни дружества в Украйна. Към 31 декември 2023 размерът на инвестицията в дъщерното дружество Софарма Украйна е 9,669 хил. лв., а размерът на инвестицията във Витамини е 1,283 хил. лв. Към датата на одобрение на настоящия индивидуален финансов отчет активите на тези дъщерни дружества не са физически засегнати от военни действия, но е възможно в бъдеще да се наложи преразглеждане на стойността на тези инвестиции в зависимост от развитието на войната и влиянието ѝ върху дейността на дружествата.

Към 31 декември 2023 г. Дружеството има търговски вземания от дружество, реализиращо продажби на готова продукция на Софарма АД в Русия размер на 686 хил. лв.

Въпреки потенциалните негативни икономически ефекти от войната и вероятността тя да прерастне в дълъг и продължителен конфликт, Дружеството разполага с достатъчно текущи активи и финансиране, за да продължи съществуването си като действащо предприятие

1.6. Въпроси, свързани с климата

Дружеството възприема опазването на околната среда и намаляването на скоростта на настъпване на климатичните промени като част от своята корпоративна политика за социална отговорност и развива своята дейност, съобразявайки се с изискванията за опазване на околната среда. Дружеството прилага мерки за: разделно събиране на отпадъците, минимизиране, оползотворяване и рециклиране на производствените и битовите отпадъци; осигуряване подходящо обучение на персонала по въпроси, свързани с опазване на околната среда и предотвратяване на замърсяването. Дружеството инвестира активно във възобновяеми източници на електричество за собствено потребление.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет

Индивидуалният годишен финансов отчет на СОФАРМА АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2023 г., и които са приети от Комисията на

Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2023 г., не са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството, освен някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции.

Новите и/или променените стандарти и тълкувания включват:

- *Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и Изложение за практика 2 Преценки за същественост (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приет от ЕК).* Промените дават насоки и примери относно приложение на концепцията за същественост при преценки и вземане на решения, свързани с оповестяванията на счетоводната политика като: а) заместват изискването за оповестяване на съществена информация за счетоводните политики вместо на значимите счетоводни политики. б) дават пояснения как предприятията могат да идентифицират съществената информацията относно счетоводните политики и да дават примери кога информация за счетоводните политики е вероятно да бъде съществена; в) поясняват, че информацията за счетоводните политики може да бъде съществена поради своята същност, дори и когато съответните суми са несъществени; г) поясняват, че информацията за счетоводните политики е съществена, ако е необходима на потребителите на финансовите отчети на предприятието за разбирането на определена съществена информация във финансовите отчети; и д) поясняват, че предприятието не е нужно да оповестява несъществена информация за счетоводните политики, това не следва да води до пропускане или прикриване на съществена счетоводна информация.
- *Промени в МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК).* Промените са насочени основно към приблизителните оценки и са свързани с пояснения за по-точно разграничение между промени в счетоводната политика, корекции на грешки и промени в приблизителните оценки като: а) „дефиницията за промени в приблизителните оценки“ е

заменена с „дефиниция за приблизителните оценки“ - според новата дефиниция приблизителните оценки са стойности във финансовите отчети, които са обект на несигурност по отношение на оценяването им; б) предприятието разработва и прилага приблизителни оценки, ако счетоводните политики изискват позиции във финансовите отчети да бъдат оценени по начин, който съдържа несигурност по отношение на оценяването им; в) направено е пояснение, че промяна в приблизителна оценка може да е резултат на промяна във входящи данни или на оценъчната техника, както и от нова информация или ново развитие, освен ако това не резултат от корекция на грешка от предходни години; и г) промяна в приблизителна оценка може да има отражение върху печалбата или загубата за текущия период или върху печалбата и загубата за текущия периоди и бъдещи периоди.

- *Промени в МСС 12 Данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК).* Изменения на МСС 12 Данъци върху дохода – Отсрочени данъци, свързани с активи и пасиви, произтичащи от единична транзакция. Измененията ограничават обхвата на освобождаване от признаване на отсрочени данъчни пасиви, вследствие на което то не се прилага за транзакции, при които при първоначално признаване, възникват равни по размер облагаеми и намаляеми временни разлики. Такива транзакции са признаването на актив “право на ползване” и задължения по лизинг от лизингополучателите на датата на стартиране на лизинга, както и при начисляване на задължения за демонтаж, преместване и възстановяване, включени в себестойността на съответния актив. С влизане в сила на измененията предприятията следва да признаят всеки отсрочен данъчен актив (до степента, до която е вероятно да съществува облагаема печалба, срещу която да могат да се използват намаляемите временни разлики) и отсрочен данъчен пасиви (за всички облагаеми временни разлики) съобразно критериите на МСС 12 за сделки, свързани с активи и пасиви, произтичащи от единични транзакции на или след началото на най-ранния представен във финансовия отчет сравнителен период.
- *Промени в МСС 12 Данъци върху дохода – Международна данъчна реформа – примерни правила за втори стълб (в сила веднага след издаване на промените, както и за годишни периоди от 01.01.2023 г., приети от ЕК).* Промените уточняват, че МСС 12 се прилага за данъците върху доходите, които произтичат от данъчни закони, приети или приети по същество с цел въвеждане на примерни правила от втори стълб, издадени от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), в т.ч. данъчни закони,

въвеждащи допустими минимални национални допълнителни данъци, описани в тези правила, наречени законодателни актове от втори стълб или данъци върху доходите от втори стълб. Промените въвеждат временно изключение от изискването на стандарта, позволяващо на предприятията да не признават отсрочени данъчни активи и пасиви, свързани с данъците върху дохода от втори стълб, като и да не оповестяват информация, свързана тях. Предприятията следва да оповестят факта, че са приложили изключението за непризнаване на отсрочени данъчни активи и пасиви, свързани с данъците от втори стълб и за неоповестяване на информацията, свързана с тях.

За посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2023 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и финансовите отчети на дружеството:

- *Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК).* Тези промени са насочени към критериите на класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи. Според тях предприятието класифицира задълженията си като текущи или нетекущи в зависимост от правата му, които съществуват в края на отчетния период и не се влияе от вероятността дали то ще упражни правото си да отложи уреждането на задълженията. Класификацията не се повлиява от очаквания на предприятието за или събития след датата на финансовия отчет. Промените уточняват, че под „уреждане“ на задължения се има предвид прехвърлянето на трета страна на парични средства, инструменти на собствения капитал, други активи или услуги. Класификацията не се отнася за деривативите в конвертируеми пасиви, които сами по себе си са инструменти на собствения капитал. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено, но едновременно с прилагане на промените в МСС 1 Представяне на финансови отчети, нетекущи задължения, обвързани с ограничителни условия.
- *Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети, нетекущи задължения, обвързани с ограничителни условия (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК).* Тези промени уточняват, че само ограничителни условия, които предприятието е длъжно да спазва на или преди края на отчетния период засягат правото на предприятието да отложи уреждането на съответните задължения за най-малко дванадесет месеца след отчетната дата и съответно, само те следва да се вземат предвид при оценката на класификацията на

задълженията като текущи или нетекущи. Тези договорености влияят върху това дали правото съществува в края на отчетния период, дори ако спазването на условията се оценява след него (например ограничително условие, базирано на финансовото състояние на предприятието към края на отчетния период, но оценено след неговия край). Ограничителни условия, които се изчисляват на база на финансовото състояние на предприятието след края на отчетния период (например на база на финансовото състояние на предприятието шест месеца след отчетната дата) не следва да се вземат предвид при определяне на класификацията на задълженията и правото на тяхното отлагане. Въпреки това предприятията следва да оповестят информация за ограничителните условия, обхващащи наблюдаем период в рамките на дванадесет месеца след края на отчетния период с цел оценка на риска от това дали задълженията биха станали изискуеми. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено, но едновременно с прилагането на промените в МСС 1 Представяне на финансови отчети относно класифицирането на задълженията като текущи и нетекущи.

- *Промени в МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване: договорености за финансиране на доставчици (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., не са приети от ЕК).* Промените имат за цел да повишат прозрачността на отчитането на договореностите за финансиране на доставчици и да помогнат на потребителите на финансови отчети да оценят ефекта им върху задълженията, паричните потоци и ликвидния риск, на който предприятието е изложено, като добавят допълнителни оповестявания във връзка с този тип договорености. МСС 7 предлага промени, които да добавят информация за оценка на ефектите от тези договорености върху задълженията и паричните потоци, както следва: а) ред и условия на договореностите; б) балансовата стойност и съответния ред от отчета за финансовото състояние на задълженията, които са част от договореностите; в) балансовата стойност и съответния ред от отчета за финансовото състояние на сумите, които доставчикът вече е получил от доставчика на финансиране (финансовата институция); г) времевия диапазон от сроковете за плащане за финансовите задължения по договореностите за финансиране на доставчици и съпоставимите срокове за финансови задължения, които не са част от тези договорености; д) вида и ефекта на непаричните изменения в балансовата стойност на финансовите задължения, които са част от договореностите за финансиране на доставчици. В МСФО 7 се добавят изисквания към оповестяване на оценка на изложеността на предприятието към ликвиден риск и какъв ефект върху предприятието може да окаже прекратяване на

договореностите. Промените се прилагат ретроспективно, като има облекчения относно неоповестяване на информация за периоди преди началната дата на периода, в който промените се прилагат за първи път, както и относно някои количествени оповестявания, отнасящите за началната дата на периода на първоначално прилагане. По-ранно прилагане е разрешено.

- *Промени в МСФО 16 Лизинг – Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг (в сила за годишни периоди от 01.01.2024 г., приети от ЕК).* Промените имат за цел да доразвият изискванията към продавача- лизингополучател при измерване на задължението по лизинг при сделки „продажба – обратен лизинг“. Те изискват след началната дата на лизинга (датата на предоставяне на основния актив) продавачът - лизингополучател да определи „лизингови плащания“ и „ревизирани лизингови плащания“ по начин, по който да не признае печалба или загуба, която се отнася до правото на ползване, задържано от него. Промените не се отнасят за признаване на печалби и загуби във връзка с частично или пълно прекратяване на лизинговия договор. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено.
- *Промени в Промени в МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове: липса на обменни курсове (в сила за годишни периоди от 01.01.2025 г., не са приети от ЕК).* Тези промени уточняват и изискват от предприятията да прилагат последователен подход при определяне на: а) кога дадена валута може да се обмени в друга и кога не, както въвеждат определения за това. Една валута може да се обмени в друга, когато предприятието може да придобие другата валута в нормални времеви граници, включващи нормални административни закъснения и пазарен механизъм, който позволява сделката по обмяна на валутата да доведе до изпълними права и задължения. Ако предприятието може да получи само незначителна част от другата валута на датата на оценката за определената цел, то се счита, че валутата не може да бъде обменена в другата валута ; б) какъв обменен курс да се прилага, когато една валута не може да бъде обменена в друга, като посочват два механизма: първият е използването на наблюдаем обменен курс - без допълнителни корекции, наблюдаем курс за друга цел и първия обменен курс, по който обмяната може да бъде направена; вторият е чрез използването на друга техника на оценка; в) информацията, която предприятието следва да оповести, когато една валута не може да се обмени в друга, за да позволи на потребителите на неговите финансови отчети да разберат как това влияе

върху финансовите резултати, финансовото състояние и парични потоци на предприятието. Промените се прилагат ретроспективно. По-ранно прилагане е разрешено.

- *МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).* Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, съставляват или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес“, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.

Индивидуалният финансов отчет на дружеството е изготвен на база историческата цена с изключение на имотите, машините и оборудването, инвестиционните имоти и финансовите активи под формата на капиталови инвестиции през друг всеобхватен доход, които са оценени на база преоценена респ. справедлива стойност.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в индивидуалния финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за индивидуалния финансов отчет, са оповестени в Приложение № 2.33, Приложение № 15, Приложение № 17 и Приложение № 20.

2.2. Консолидиран финансов отчет на дружеството

Дружеството е започнало процеса на изготвяне на своя предварителен консолидиран годишен финансов отчет за 2023 г. в съответствие с МСФО в сила за 2023 г., в който отчет ще е включен и настоящият индивидуален годишен финансов отчет. Съгласно планираните дати ръководството очаква консолидираният годишен финансов отчет да бъде одобрен за издаване не по-късно от 29.02.2024 г. от Съвета на директорите на дружеството, след която дата отчетът ще бъде публично на разположение на трети лица.

2.3. Вливане на Биофарм Инженеринг АД в Софарма АД

а) правна форма на вливанията

Вливането на Биофарм Инженеринг АД (преобразуващо се дружество) в Софарма АД (приемащо дружество) е реализирано чрез правната форма на преобразуване, регламентирана в Търговския закон. Вливането е вписано в Търговския регистър към Агенцията по вписванията на 23.08.2023 г. В резултат на сделката цялото имущество на Биофарм Инженеринг АД преминава в Софарма АД, а Биофарм Инженеринг АД се прекратява без ликвидация.

На 23.01.2023 г. е подписан договор за преобразуване чрез вливане между Софарма АД (приемащо дружество) и Биофарм Инженеринг АД (преобразуващо се дружество), с който се урежда начинът, по който ще се извърши преобразуването. Справедливата цена на акциите на участващите в преобразуването дружества е определена на базата на общоприетите оценъчни методи, въз основа на които се формира съотношение на замяната от 2,73.

Договорът за преобразуване и докладът на проверителя са били одобрени от Общото събрание на приемащото дружество на 04.08.2023 г.

Целта на сделката по преобразуването на двете дружества е била:

- реструктуриране на дружествата в групата Софарма, за да се елиминират дублиращи се дейности;
- фокусиране на усилията към производствената и търговската дейност, съответно до оптимизиране на административните разходи;
- увеличаване на ефективността и постигане на синергиен ефект както за управлението и извършването на производствената и търговска дейност, така и за оптимизиране на разходите.

б) счетоводен метод на отчитане на вливанията

За счетоводни цели е била приета за дата на вливането датата 01.01.2023 г. До този момент Биофарм Инженеринг АД е било дъщерно дружество на Софарма АД. Извършената сделка е третирана като реструктуриране на дейността на двете дружества. Вливането е отчетено счетоводно като е приложен методът на „обединяване на участия“. Съгласно изискванията и правилата на този метод дейността и имуществото на дружествата са представени в настоящия финансов отчет така, сякаш те винаги са били обединени от началото на най-ранния представен във финансовите отчети период (01.01.2022 г.), независимо от правните събития и процедури и техните ефекти върху правния статут и живот на приемащото и преобразуващото се дружество. Елиминирани са ефектите от всички стопански операции между приемащото и преобразуващото се дружество, включително разчетите между тях, без значение дали са настъпили преди или след датата на реструктурирането. Всички разлики от операцията

по вливането, са отчетени в собствения капитал – компонент „неразпределена печалба” (*Приложение № 42*).

2.4. Сравнителни данни

Дружеството представя обичайно сравнителна информация във финансовите си отчети за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

Сравнителната информация за 2022 г., представена в отчета за финансовото състояние, отчета за всеобхватния доход и отчета за паричните потоци на дружеството, е изготвена на база обединените данни от индивидуалните годишни финансови отчети на Софарма АД (приемащо дружество) и Биофарм Инженеринг АД (преобразуващо се дружество) във връзка с извършеното вливане при унифицираната счетоводна политика и елиминирани вътрешни разчети, транзакции и разплащания между тях. В отчета за финансово състояние са включени два съпоставими периода - 31.12.2022 г. и 01.01.2022 г., доколкото обединяването на данните от отчетите на двете дружества води до показатели, които са значително различни спрямо индивидуалните показатели на самото дружество Софарма АД за тези периоди (*Приложение № 42*).

Сравнителна информация за 2022 г. в отчета за промените в собствения капитал също представя обединените показатели за *салдата и измененията* на всеки еднороден по съдържание капиталов компонент на собствения капитал (основен капитал, резерви, неразпределена печалба) от индивидуалните отчети за 2022 г. на приемащото и преобразуващото се дружество, независимо, че правната форма на вливането е извършена на 23.08.2023 г.

Информация за съдържанието на компонентите на собствения капитал на приемащото и преобразуващото се дружество е оповестена в *Приложение № 28*.

2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционална и отчетна валута на представяне на индивидуалния финансов отчет на дружеството е българският лев. От 1.07.1997 г. левът е фиксиран в съответствие със Закона за БНБ към германската марка в съотношение BGN 1 : DEM 1, а с въвеждането на еврото като официална валута на Европейския съюз - с еврото в съотношение BGN 1.95583 : EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти, деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които

първоначално са били признати, се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се третираат като “други доходи/(загуби) от дейността” (в печалбата или загубата за годината) и се представят нетно.

2.6. Приходи

Приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на дружеството са от дейностите оповестени в *Приложение № 3.1.*

2.6.1. Признание на приходи по договори с клиенти

Приходите в дружеството се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или извършване на обещани услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той: а) има търговска същност и мотив, б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят, в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани и г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани, и д) съществува вероятност възнаграждението, на което дружеството има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружеството, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в отчета за финансовото състояние, докато: а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени; б) дружеството изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или в) когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти дружеството прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Дружеството признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *индивидуален договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

Когато при изпълнение на задълженията за изпълнение участва друга (трета) страна, дружеството определя дали действа в качеството на принципал или агент като оценява естеството на обещанието си

към клиента - да предостави самостоятелно определените стоки или услуги (принципал) или да се уреди друга страна да ги предоставя (агент). Дружеството е принципал и признава приход като брутната сума на възнаграждението, ако контролира обещаните стоки и/или услуги преди да ги прехвърли към клиента. Ако, обаче, дружеството не получава контрол върху обещаните стоки и/или услуги и неговото задължение е единствено да организира трета страна да предостави тези стоки и/или услуги, то дружеството е агент и признава приходите от сделката в размер на нетната сума, която задържа за предоставените като агент услуги.

2.6.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор цена на сделката.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени”.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничими, и от определената за тях цена. В зависимост от това: а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничими, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги; б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничими от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги; в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.6.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Продажби на продукция

Продажбите на едро на лекарствени субстанции и лекарствени форми са в страната и чужбина, както по спецификация (технология) на дружеството, така и по спецификация (технология) на клиента. Като цяло дружеството е достигнало до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно дружеството контролира стоките и/или услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Продажби на продукция по спецификация на дружеството

При продажба на продукцията по спецификация на дружеството контролът се прехвърля към клиента в *точно определен времеви момент*.

При *продажби в страната* това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпорежда със стоките, като управлява употребата им и получава по същество всички останали ползи.

При *продажби в чужбина* преценката за момента, в който клиентът получава контрол върху продукцията се прави на базата на договорените условия на продажба по ИНКОТЕРМС.

Продажби на продукцията по спецификация на клиента

За продукцията, произвеждана по спецификация на клиента, дружеството има законово и договорно ограничение за пренасочване за друга употреба (продажба на друга страна) и тя няма алтернативна употреба. Начинът за прехвърляне на контрола в тези случаи се определя конкретно за всеки договор с клиент (на ниво индивидуален договор). За целта се определя дали дружеството има право да получи плащане за извършената до момента работа, която най-малко да го компенсира за направените разходи плюс разумен марж, в случай, че договорът бъде прекратен поради причини, различни от неизпълнение от страна на дружеството (юридически упражняемо право на плащане).

В случай, че за конкретния договор дружеството *има юридически упражняемо право* на плащане, приходите се признават *в течение на времето*, като за измерване на напредъка по договора (стапа на завършеност) се използва *метод, отчитащ постигнатите резултати*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като постигнатите резултати най-добре описват дейността на дружеството към пълно удовлетворяване на задължението за изпълнение. Напредъкът се измерва *на базата на произведените единици спрямо общо поръчаните от клиента*. Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към пълно удовлетворяване на задълженията се преразглежда в края на всеки отчетен период, вкл. при промяна на обстоятелствата и/или настъпване на нови такива.

Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

Ако *дружеството няма юридически упражняемо право на плащане*, приходите се признават *в точно определен времеви момент*, когато контролът върху продадената продукция се прехвърли към клиента: с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента (при продажби в страната) и съгласно условия на продажба по ИНКОТЕРМС (при продажби в чужбина).

Транспорт на продадената продукция

Обичайно при продажба в чужбина дружеството има ангажимент да транспортира стоката до уговорено местоназначение, като транспортът се организира от дружеството, а стойността на транспорта се включва (калкулира) в продажната цена. В зависимост от договорените с клиента условия услугата по транспорт може да се изпълнява и след като контролът върху продадената продукция е прехвърлен на клиента. До момента на прехвърляне на контрола върху продукцията продажбата на продукцията и услугата по транспорт се отчитат като *едно задължение за изпълнение*, тъй като са част от една интегрирана услуга.

Услугата по транспорт след прехвърляне на контрола върху продукцията се отчита като *отделно задължение за изпълнение*, тъй като транспортът може да се извърши от друг доставчик (т.е. клиента може

да се възползва от продадената продукция с други лесно достъпни ресурси) и услугата по транспорт не модифицира и не видоизменя по никакъв начин продадената продукция. В този случай, възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (цената на сделката), се разпределя между отделните задължения за изпълнение на база индивидуалните им продажни цени. Индивидуалната продажна цена на продадената продукция се определя съгласно действащата към датата на сделката ценова листа, а за услугата по транспорт индивидуалната продажна цена се определя приблизително като се използва метода разходи плюс марж.

За извършване на услугата по транспорт се използват транспортни фирми - подизпълнители. Дружеството е определило, че контролира конкретните услуги, преди те да бъдат предоставени на клиента и следователно действа в качеството си на принципал, тъй като: а) то носи основната отговорност, че услугите са извършени и са приемливи за клиента (т.е. дружеството носи отговорност за изпълнението на обещанието в договора, независимо дали самото дружество извършва услугите или ангажира доставчик на услуги - трета страна, която да ги извърши; и б) то договаря цената на услугите самостоятелно и без намеса от страна на клиента.

Приходите от продажба на транспортна услуга се признават *в течение на времето*, тъй като не е необходимо извършената до момента работа да се преповтори, ако друга страна трябва да извърши оставащата част от работата и следователно клиента получава и консумира ползите едновременно с изпълнение на услугата. За измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, свързан с вложените ресурси*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като най-добре описва дейността на дружеството по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията и съответно най-точно отразява нивото на изпълнение на задълженията, доколкото между усилията на дружеството (направените разходи) и прехвърлянето на услугата към клиента съществува пряка връзка. Напредъкът се измерва *на базата на направените разходи спрямо общо планираните разходи за изпълнение на договора*.

Цена на сделката и условия за плащане

Продажните цени са фиксирани по обща или клиентска ценова листа и са определени индивидуално за всеки конкретен продукт. Обичайният кредитен период е от 30 до 270 дни. В определени случаи дружеството събира краткосрочни аванси от клиенти, които нямат съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Променливо възнаграждение

Променливото възнаграждение се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размер на признатите кумулативно приходи. Формите на променливо възнаграждение, приложими за дружеството включват:

- **Отстъпки за обем:** Ретроспективни търговски отстъпки, които се предоставят на клиента за достигане на предварително определен месечен, тримесечен и/или годишен оборот, определени като единен праг и/или като прогресираща бонус схема. При оценка на променливото възнаграждение, дружеството определя какъв е очаквания от клиента оборот като използва метода на най-вероятна стойност. Предоставените отстъпки се компенсират срещу дължимите от клиента суми.

- Ценова защита: За продажбите на българския пазар дружеството има ангажимент, в случай на намаляване на цените, наложена от държавен регулаторен орган, да компенсира купувача и/или негови клиенти за закупената на по-висока цена от дружеството продукция, която не е продадена на крайни клиенти. Плащането на това възнаграждение зависи от държавната политика за регулация на цените на лекарствените продукти и е извън контрола на дружеството.
- Компенсация за скрити дефекти: Клиентът може да предявява рекламации за скрити дефекти (рекламации за качество) през целия срок на годност на продадените стоки, който може да варира от една до пет години. Предявените рекламации за качество се уреждат чрез предоставяне на нова годна стока или чрез възстановяване на заплатената от клиента сума. При определяне на дължимите към края на отчетния период компенсации за скрити дефекти се взема предвид въведената от дружеството система за гарантиране качеството на производството и натрупания опит.
- Неустойки, дължими на клиента: При неточно изпълнение на задълженията по договор от страна на дружеството, обичайно във връзка с неспазване на договорения срок за доставка. Те се включват в намаление на цената на сделката, само ако плащането им е твърде вероятно. Опитът на дружеството показва, че исторически договорените срокове се спазват и дружеството не е начислявало задължения за плащане на неустойки.
- Неустойки, дължими от клиента: Променливо възнаграждение под формата на неустойки поради забавено плащане от страна на клиента. Получаването на тези възнаграждения зависи от действията на клиента и е извън контрола на дружеството. Те се включват като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена. Включването на неустойките (дължими от и на клиента) като част от цената на сделката се преценява за всеки отделен договор и подлежи на преразглеждане в края на всеки отчетен период.

Очакваното променливо възнаграждение под формата на различни отстъпки, неустойки и компенсации се определя и оценява на база натрупания исторически търговски опит с клиентите и се признава като корекция за целите на цената по сделката и съответно на приходите (като компонент “увеличение” или “намаление”) само до степента, до която е много вероятно, че няма да настъпи съществена обратна промяна в размера на кумулативно признатите приходи, включително поради наличието на ограничения за оценка. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната и/или разрешаване на несигурността. В края на всеки отчетен период дружеството актуализира цена на сделките, в т.ч. дали приблизителната оценка съдържа ограничения, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. При оценка на променливото възнаграждение, дружеството използва метода на най-вероятната стойност. Начислените, но неуредени към края на отчетния период отстъпки, за които клиента все още няма безусловно право на получаване, се представят като задължение за възстановяване в отчета за финансовото състояние.

2.6.4. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти дружеството третира:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които то поема при сключване на договор с клиент и които не биха възникнали ако договорът не беше сключен и очаква тези разходи да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за получаване на договор с клиент*) и
- разходите, които то поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за изпълнението на такива договори*).

В обичайната си дейност дружеството не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени.

2.6.5. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Активът по договор е правото на дружеството да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на стоките и/или предоставянето на услугите дружеството изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Пасиви по договори

Като пасив по договор дружеството представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят към другите вземания и задължения в отчета за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в обичайния оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 *Финансови инструменти*.

2.6.6. Задължения за възстановяване по договори с клиенти

Задължението за възстановяване включват задължението на дружеството да възстанови част или цялото получено (или подлежащо на получаване) от клиента възнаграждение по договори с условия за право на връщане - за очакваните ретроспективни отстъпки за обем и/или компенсации за качество. Първоначално задължението за възстановяване се оценява в размер на сумата, на която дружеството не очаква да има право и която дружеството очаква да върне на клиента. В края на всеки отчетен период дружеството актуализира оценката на задълженията за възстановяване, съответно на цената на сделката и на признатите приходи.

Задълженията за възстановяване по договори с клиенти се представят към „други текущи задължения” в отчета за финансово състояние.

Други приходи

Другите приходи включват реализираните приходи от предоставени инвестиционни имоти и дълготрайни материални активи на оперативен лизинг. Те се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позиция/статия “приходи”.

2.7. Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, и до степента, до която това не би довело за признаване на активи/пасиви, които не отговарят на определенията за такива съгласно МСФО.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите за които се отнасят, се изпълняват.

Загубите, възникнали в резултат на преоценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на ред “други доходи/(загуби) от дейността”.

Загубите, възникнали в резултат на преоценка на земеделска продукция (жълта акация) при първоначално признаване до справедлива стойност се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на ред “други доходи/(загуби) от дейността”.

2.8. Финансови приходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и срочни депозити, приходи от лихви по вземания по специални договори, приходи от лихви по вземания по договори за цесия, дивиденди от капиталови инвестиции, нетна печалба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, приходи от предоставени поръчителства, приходи от операции по уреждане на дълг, печалба от преоценка до справедлива стойност на дългосрочни капиталови инвестиции, които са част от поетапно придобиване на дъщерно дружество.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху brutната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Етап 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. brutната балансова стойност, коригирана с провизията за загуби).

Финансовите приходи се представят отделно от финансовите разходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.9. Финансови разходи

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се посочват отделно от финансовите приходи и се състоят от: разходи за лихви по получени заеми, разходи, свързани с изплащане на дивиденди, разходи за лихви по лизингови договори, банкови такси по заеми и гаранции, нетна загуба от курсови разлики по заеми в чуждестранна валута, обезценки на такси по предоставени поръчителства, провизии по договори за финансови гаранции и обезценки на предоставени търговски заеми.

Финансовите разходи се представят отделно от финансовите приходи на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.10. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването, вкл. биологичните активи (носители) са представени по преоценена стойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване дълготрайните материални активи се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние. Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за квалифицирани активи и др.

При придобиване на дълготрайни материални активи при условията на разсрочено плащане, покупната цена е еквивалентна на сегашната стойност на задължението, дисконтирано на база на лихвеното равнище по привлечените от дружеството кредитни ресурси с аналогичен матуритет и предназначение.

Дружеството е определило стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща балансова оценка на дълготрайните материални активи е модела на преоценената стойност по МСС 16 – преоценена стойност, намалена с последващо начислените амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Преоценка на имотите, машините и оборудването е прието да се извършва от лицензирани оценители обичайно на период от 5 години. Когато тяхната справедлива стойност се променя съществено на по-кратки интервали от време, преоценката може да се извършва по-често.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен

живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Дружеството използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята (с изключение на земя с право на ползване) не се амортизира.

Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване.

Срокът на ползване по групи активи е както следва:

- за сгради – от 20 г. до 70 г.;
- за съоръжения и предавателни устройства – от 5 г. до 30 г.;
- за машини и оборудване – от 6 г. до 35 г.;
- за компютри и мобилни устройства – от 2 г. до 5 г.;
- за сървъри и системи – от 4 г. до 18 г.;
- за транспортни средства – от 5 г. до 13 г.;
- за стопански инвентар – от 3 г. до 13 г.;
- за други материални активи - от 3 г. до 12 г.
- за биологични активи (носители) – от 10 г. до 12 г.

Срокът на ползване по групи активи с право на ползване е както следва:

- за земи – от 4 г. до 5 г.;
- за сгради – от 2 г. до 10 г.;
- за съоръжения и предавателни устройства – от 2 г. до 10 г.;
- за транспортни средства – от 2 г. до 5 г.;
- за стопански инвентар – от 2 г. до 3 г.;

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци,

която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако за дадения актив не е формиран преоценъчен резерв. Тогава обезценката е за сметка на този резерв и се представя в отчета за всеобхватния доход (към статиите на другите компоненти на всеобхватния доход), освен ако тя не надхвърля неговия размер (на резерва), и надвишението се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Частта от компонента “преоценъчен резерв”, отнасяща се за продадения актив, се прехвърля директно към компонента “неразпределена печалба” в отчета за промените в собствения капитал.

2.11. Биологични активи и земеделска продукция

При първоначално придобиване биологичните активи (неплододаващи) се оценяват по цена на придобиване (себестойност), която включва покупната цена и всички преки разходи, необходими за привеждане на актива в състояние на плододаване. Преките разходи основно са: разходи за подготовка и обработка на земята, разходи по засаждане, торене, поливане и други дейности, които се извършват за продължителен период от време (4 г – 5 г), през който биологичните активи (неплододаващи) ще се трансформират в биологични активи (носители).

Земеделската продукция (реколтата от жълта акация) се оценява по справедлива стойност към датата на придобиване на реколтата, намалена с разходите за продажба. Справедливата стойност на земеделската продукция се определя със съдействието на независим лицензиран оценител.

Добитата земеделска продукция – семена от жълта акация се представя в групата на материалните запаси на дружеството на ред „билки“ и последващо се оценява съгласно изискванията на МСС 2 Материални запаси.

Печалбата или загубата от оценката на земеделската продукция по справедлива стойност, намалена с разходите по продажби, се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в периода на възникване и се представя към „други доходи/(загуби) от дейността, нетно“.

2.12. Нематериални активи

Репутация

Репутацията представлява превишението на цената на придобиване (предоставеното възнаграждение) над справедливата стойност на дела на Софарма АД в нетните разграничими активи на дъщерните дружества (Българска роза – Севтополис АД, Медика АД, Унифарм АД и Биофарм Инженеринг АД) към датата на придобиването му (бизнес комбинацията). Тази репутация при вливането на дъщерните дружества в компанията-майка е призната в индивидуалния отчет за финансовото състояние на компанията-майка. Репутацията е представена към групата на “нематериалните активи”.

Репутацията се оценява по цена на придобиване (себестойност), определена към датата на същинската бизнескомбинация минус натрупаните загуби от обезценки. Тя не се амортизира. Подлежи на ежегоден преглед за наличие на индикатори за обезценка. Загубите от обезценка на репутация се представят в индивидуалния отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “обезценка на нетекущи активи”.

Други нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В дружеството се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи.

Срокът на ползване по групи активи е както следва:

- за програмни продукти – от 2 г. до 12 г.;
- за патенти и лицензии – от 2 г. до 10 г.;
- за търговски марки – от 5 г. до 13 г.;
- за други нематериални активи – от 5 г. до 7 г.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.13. Инвестиционни имоти

Инвестиционни имоти са тези имоти, които дългосрочно се държат от дружеството за доходи от наеми и/или заради вътрешното увеличение на тяхната стойност. Те са представени в отчета за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност (*Приложение 2.32*). Печалбите или загубите от промените в справедливата стойност на инвестиционните имоти се отчитат в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статия “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” за

периода, през който са възникнали. Реализираните приходи от инвестиционни имоти се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статия „приходи“.

Инвестиционните имоти се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “инвестиционните имоти” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към “други доходи/(загуби) от дейността, нетно” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Трансфери от и към групата “инвестиционни имоти” се правят, когато има промяна във функционалното предназначение и цели на даден имот. В случай на прехвърляне от “инвестиционни имоти” към “имоти за използване в собствената дейност” активът се завежда в новата си група по намерена историческа цена, която представлява справедливата му стойност към датата на прехвърлянето. Обратно, когато от “имоти за използване в собствената дейност” има прехвърляне към “инвестиционни имоти”, активът се оценява по справедливата му стойност към датата на прехвърлянето, като разликата до балансовата му стойност се представя като компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и се представя към “преоценъчен резерв – имоти, машини и оборудване” в отчета за промените в собствения капитал.

2.14. Инвестиции в дъщерни, асоциирани и съвместни дружества

Дългосрочните инвестиции, под формата на акции и дялове в дъщерни, асоциирани и съвместни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка.

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни, асоциирани и съвместни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни, асоциирани и съвместни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Приходи от дивиденди

Приходите от дивиденди, свързани с дългосрочните инвестиции, под формата на акции и дялове в дъщерни, асоциирани и съвместни дружества, се признават като текущи приходи и представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към статията „финансови приходи“.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от съответния конкретен тип инвестиции. Печалбата/(загубата) от продажбата им се представя в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.15. Други дългосрочни капиталови инвестиции

Другите дългосрочни капиталови инвестиции представляват недеривативни финансови активи, под формата на акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално капиталовите инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовият актив) (*Приложение № 2.26*).

Всички покупки и продажби на капиталови инвестиции се признават на “датата на търгуване” на сделката, т.е. датата, на която дружеството се ангажира да закупи или продаде актива.

Последващо оценяване

Притежаваните от дружеството капиталови инвестиции се оценяват последващо по справедлива стойност (*Приложение № 2.32*), установена със съдействието на независим лицензиран оценител.

Ефектите от последващата преоценка до справедлива стойност се представят в отделен компонент на отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) и респ. в резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Тези ефекти се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция.

Приходи от дивиденди

Приходите от дивиденди, свързани с дългосрочните капиталови инвестиции, представляващи акции в други дружества (неконтролиращо участие), се признават като текущи приходи и представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината за годината) към статията „финансови приходи”.

При отписването на акции поради продажба се използва методът на средно-претеглена цена, определена към края на месеца, в който се извършва отписването.

2.16. Материални запаси

Материалните запаси са оценени във финансовия отчет както следва:

- суровини, материали и стоки - по по-ниската от: доставната цена на придобиване(себестойност) и нетната реализируема стойност;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - по по-ниската от: производствената себестойност и нетната реализируема стойност;
- земеделска продукция – по по-ниската от справедливата стойност при първоначално придобиване и нетната реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт от материалните запаси в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в цената на придобиване (себестойността), както следва:

- суровини, материали и стоки – всички доставни разходи, които включват покупната цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите и стоките в готов за тяхното използване/продажба вид;
- готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство – всички необходими производствени разходи, които формират производствената себестойност, като в нея се включват преките разходи за материали и труд и приспадащата се част от общопроизводствените разходи (променливи и постоянни), с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси. Включването на условно постоянните общопроизводствени разходи в производствената себестойност на произвежданата готова продукция, полуфабрикатите и незавършеното производство се извършва на базата на нормален капацитет, определен на база обичаен средно поддържан обем, потвърждаван с плана по производството. Избраната база за разпределението им на ниво отделни продукти е нормата на човеко часовете на пряко заетия персонал в производството на конкретния продукт.

Дружеството прилага като текуща оценка „стандартна производствена себестойност” по отношение на готовата продукция, полуфабрикатите и незавършеното производство, и респективно „стандартната доставна себестойност” – за основните суровини и материали за производството.

В края на всеки отчетен период ръководството извършва анализ на факторите, довели до формиране на отклонения при: а) доставка на суровини и материали за производството - чрез сравнение между фактическите и стандартните доставни разходи и б) производството на готова продукция, полуфабрикати и незавършено производство - чрез сравнение между фактическите и стандартните производствени разходи. При необходимост се извършват корекции на оценката на наличните материални запаси във финансовия отчет. На база проучвания на добри отчетни практики във фармацевтичния отрасъл, са възприети прагове на същественост за: а) отклонението при доставка на суровини и материали за производството – до 2 % и б) производствено отклонение – до 1,5 %, в рамките на които, не се коригира текущата оценка на наличните крайни запаси от суровини и материали, готова продукция и незавършеното производство за целите на финансовия отчет (*Приложение № 2.33*).

Непроизводствените материалните запаси се изписват текущо при употребата им (влагане и продажбата) като се използва методът на средно-претеглената стойност (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

2.17. Търговски вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат

съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента - длъжник.

Последващо оценяване

Дружеството държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за кредитни загуби. (Приложение № 2.26).

Обезценка

Дружеството прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (Приложение № 2.26 и Приложение № 2.33).

Обезценката на вземанията се начислява и отчита чрез съответна кореспондентна корективна сметка за всеки вид вземане към статията „други разходи за дейността“ на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.18. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други предоставени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Те са класифицирани в тази група тъй като бизнес моделът на дружеството е единствено с цел събиране на договорни парични потоци на главница и лихви. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи (лихви) или разходи през периода на амортизация, или когато вземанията се погасят, отпишат или редуцират.

Приходите от лихви се признават в съответствие с етапа, в който е класифициран съответният заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други предоставени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период (Приложение № 2.26).

2.19. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за дружеството съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби (*Приложение № 2.26*).

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност (за оборотни средства), се включват в оперативна дейност;
- получените лихви от депозити в банки се включват в състава на паричните потоци от инвестиционна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на позиция “платени данъци”, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиции “покупка на имоти, машини и оборудване”, “покупка на нематериални активи” и “покупка на инвестиционни имоти” към паричните потоци от инвестиционната дейност;
- постъпленията и плащанията от и по овърдрафти са показани нетно от дружеството;
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти;
- постъпленията по договори за факторинг се представят към парични потоци от финансова дейност.

2.20. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за дружеството, а последващо – по амортизирана стойност (*Приложение № 2.26*).

2.21. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансово състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата

за годината) като финансови приходи или финансови разходи (лихви) през периода на амортизацията или когато задълженията се отпишат или редуцират (*Приложение № 2.26*).

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.22. Капитализиране на разходи по заеми

Разходите по заеми, които пряко се отнасят към придобиването, строителството или производството на отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се капитализират като част от стойността на този актив. Отговарящ на условията /квалифициран/ актив е актив, който непременно изисква поне 12-месечен период от време, за да стане готов за предвижданата му употреба или продажба.

Размерът на разходите по заеми, които могат да се капитализират в стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив, се определя чрез коефициент /норма/ на капитализация. Коефициентът на капитализация е среднопретеглената величина на разходите по заеми, отнесени към заемите на дружеството, които са непогасени през периода, с изключение на заемите, извършени специално с цел придобиване на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив.

Капитализирането на разходите по заеми като част от стойността на един отговарящ на условията /квалифициран/ актив започва, когато са изпълнени следните условия: извършват се разходите за актива, извършват се разходите по заеми и в ход са дейности, които са необходими за подготвяне на актива за предвижданата му употреба или продажба.

Разходите по заеми се намаляват и с всякакъв инвестиционен доход от временното инвестиране на средствата от тези заеми.

2.23. Лизинг

Лизингополучател

Един договор представлява или съдържа елементи на лизинг, ако по силата на този договор се прехвърля срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

Дружеството е избрало всички лизинговите плащания по договори с кратък срок (до 12 месеца) да се отчитат като текущи разходи на линеен принцип през периода на договора.

Първоначално оценяване

На датата на стартиране на лизинга (датата, на която базовия актив е на разположение за ползване) лизингополучателят признава актив „право на ползване“ и задължение по лизинг.

Цената на придобиване на актива с право на ползване включва:

- размера на първоначалната оценка на задължението по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по лизинговия договор;
- първоначалните преки разходи на лизингополучателя;

- провизии за разходи свързани с демонтиране и преместване на актива.

Дружеството амортизира активите с право на ползване на линейна база за по – краткия период от техния полезен живот и срока на лизинговия договор.

Активите с право на ползване се представят в отчета за финансовото състояние на ред „имоти, машини и оборудване“, а тяхната амортизация – в отчета за всеобхватния доход на ред „разходи за амортизация“.

Задължението по лизинг включва нетната настояща стойност на следните лизингови плащания:

- фиксирани плащания, намалени с подлежащите на плащане лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че дружеството ще ползва опцията;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговия договор;
- гаранции за остатъчна стойност.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на дружеството, отразяващ лихвения процент, който би бил приложим при заемане на финансови средства за сходен период от време, при сходно обезпечение и сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница). Финансовите разходи се начисляват в отчета за всеобхватния доход през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение.

Последващо оценяване

Дружеството е избрало да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи с право на ползване. Те се представят по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг.

Дружеството оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази начислената лихва;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор.

Отчитане на преоценки и изменения на лизинговия договор

В резултат на преоценка, лизингополучателят признава сумата на преоценката на пасива по лизинга като корекция на актива с право на ползване. Ако балансовата стойност на актива е по-ниска, остатъчната сума на преоценката се признава в печалбата или загубата.

Лизингополучателят отчита изменение на лизинговия договор като отделен лизинг, ако:

- изменението увеличава обхвата на лизинговия договор, като добавя ново „право на ползване“ на един или повече допълнителни базови активи; и

- възнаграждението по лизинговия договор се увеличава със сума, съизмерима със самостоятелната цена за увеличението в обхвата и евентуални корекции, отразяващи обстоятелства по конкретния договор.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и договори, по които базовият актив е с ниска стойност, както и променливите лизингови плащания, които не са включени в оценката на задължението по лизинг се признават директно като текущи разходи в отчета за всеобхватния доход на база линеен метод за периода на лизинга.

Лизингодател

Финансовият лизинг, при който се трансферира извън дружеството съществената част от всички рискове и стопански изгоди, произтичащи от собствеността върху актива под финансов лизинг, се изписва от състава на активите на лизингодателя при прихвърляне към лизингополучателя на актива и се представя в отчета за финансовото състояние като вземане със стойност, равна на нетната инвестиция от лизинга. Нетната инвестиция в лизинговия договор представлява разликата между сбора от минималните лизингови плащания по договора за финансов лизинг и негарантираната остатъчна стойност, начислена за лизингодателя, и незаработеният финансов доход.

Разликата между балансовата стойност на отдадения под финансов лизинг актив и незабавната (справедливата му продажна) стойност се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в началото на лизинговия договор (при предаването на актива) като доход от продажба на активи.

Признаването на заработения финансов приход като текущ лихвен приход се основава на прилагането на метода на ефективната лихва.

При оперативния лизинг наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите имоти, машини и оборудване като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.24. Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналот е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква

тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите на самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Тантиеми и бонусни схеми

Съгласно Устава на дружеството и при взето решение на Общото събрание на акционерите изпълнителният директор има право да получи еднократно възнаграждение (тантием) в размер на до 1 % от нетната печалба на дружеството както и да бъде оправомощен да определи кръга на служителите, между които да бъде разпределена като бонус парична сума в размер на до 2 % от стойността на нетната печалба на дружеството за всяка календарна година. Когато определена част се изисква да бъде разсрочена за по-дълъг от 12-месечен период, тази част се оценява по нейната сегашна стойност към датата на финансовия отчет и се посочва към нетекущите пасиви в отчета за финансовото състояние, статия „задължения към персонала”.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на дружеството като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружеството вноски по плановите с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда дружеството в качеството му на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котирувани в България, където функционира и самото дружество.

Плащания на базата на акции

Плащанията на базата на акции на наети лица и други лица, които предоставят сходни услуги, се оценяват по справедливата стойност на капиталовите инструменти към датата на предоставяне. За възнаграждения за плащане на базата на акции с условия, които не са придобили права, справедливата стойност на датата на отпускане на плащането на базата на акции се измерва така, че да отразява тези условия и да няма реални разлики между очакваните и действителните резултати.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, дружеството като работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.25. Акционерен капитал и резерви

Дружеството е акционерно и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на **акционерен капитал**, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на дружеството. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност. Дружеството отчита основния си капитал по номинална стойност на регистрираните в съда акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и устава, дружеството е длъжно да формира и резерв **“фонд Резервен”**, като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя докато средствата във фонда достигнат една десета част от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;

- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (премиен резерв);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на акционерния капитал.

Обратно изкупените собствени акции са представени в отчета за финансово състояние по себестойност (цена на придобиване) като с тяхната стойност е намален собственият капитал на дружеството. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции са за сметка на неразпределената печалба и се представят директно в собствения капитал на дружеството към компонента “неразпределена печалба”.

Преоценъчният резерв на имоти, машини и оборудване е формиран от:

- положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините и оборудването и техните справедливи стойности към датата на извършване на всяка преоценка; и
- положителната разлика между балансовата стойност на имоти, отчитани в групата “имоти, за използване в собствена дейност”, и тяхната справедлива стойност на датата, на която те се трансферират в групата на “инвестиционни имоти”.

Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отразен директно за сметка на този резерв.

Преоценъчният резерв се прехвърля към компонента „натрупани печалби”, когато активите се отписват от отчета за финансовото състояние или са напълно амортизирани.

Преоценъчният резерв покрива обезценки на активите, с които той е свързан. Той може да бъде използван при реализацията на дивидентната и капиталова политика на дружеството само след прехвърлянето му към компонента “неразпределена печалба”.

Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е формиран от ефектите от оценка по справедлива стойност на другите дългосрочни капиталови

инвестиции. При отписване на тези инвестиции, формираният резерв се прехвърля към компонента "неразпределена печалба".

Другите капиталови компоненти представляват резерв по издадени варанти, който е формиран от разликата между емисионната стойност на записаните варанти и транзакционните разходи, свързани с емисията. Варантите са издадени и записани по фиксирана цена, деноминирана в лева и носят бъдещи права за конвертиране във фиксиран брой обикновени, безналични, поименни, свободно прехвърляеми акции на дружеството, поради което са класифицирани като капиталов инструмент.

2.26. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Дружеството първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 (Приложение № 2.6.1).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която дружеството се е ангажирало да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружеството за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да пораждат парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента.

Бизнес моделът на дружеството за управление на финансовите активи отразява начина, по който дружеството управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи на дружеството са класифицирани в следните категории:

- Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)
- Финансови активи по справедлива стойност през другия всеобхватен доход без "рециклиране" на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти)

Класификационни групи

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Дружеството оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив поражда парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на дружеството включват: парични средства и парични еквиваленти в банки, търговски вземания, в т.ч. от свързани лица, предоставени заеми на свързани предприятия, вземания по договори за цесии и заеми на трети лица (Приложение № 21, Приложение № 22, Приложение № 24, Приложение № 25, Приложение № 26 (а) и Приложение № 27)

Финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход (капиталови инструменти)

При първоначалното им признаване дружеството може да направи неотменим избор да класифицира определени капиталови инструменти като такива, определени по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, но само когато те отговарят на определението за собствен капитал съгласно МСС 32 *Финансови инструменти*. Класификацията се определя на база индивидуално ниво, инструмент по инструмент.

При отписване на тези активи печалбите и загубите от оценка до справедлива стойност, отчетени в другия всеобхватен доход не се рециклират през печалбата или загубата. Дивидентите се признават като "финансови приходи" в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато правото върху плащането бъде установено, с изключение на случаите, когато дружеството извлича ползи от тези постъпления като възстановяване на част от цената на придобиване на финансовия актив, в който случай печалбите се отчитат в другия всеобхватен доход. Капиталовите инструменти, определени като такива по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, не са обект на тест за обезценка.

Дружеството е направило неотменим избор да класифицира в тази категория малцинствените си капиталови инвестиции, които то държи дългосрочно и във връзка със своите бизнес интереси в тези дружества. Част от тях се търгуват на капиталови пазари, а друга – не. Те са представени в отчета за финансово състояние към статията „други дългосрочни капиталови инвестиции”.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на дружеството когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или дружеството е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) дружеството е прехвърлило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазило контрола върху него.

Когато дружеството е прехвърлило правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпило в споразумение за прехвърляне, то прави оценка на това дали и до каква степен е запазило рисковете и ползите от собствеността. Когато дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлило контрола върху него, то продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай дружеството признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които дружеството е запазило.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска от дружеството да изплати.

Обезценка на финансови активи

Дружеството признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които дружеството очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *предоставени заеми и поръчителства на свързани и трети лица* вкл. *паричните средства и еквиваленти в банки*, дружеството прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход дружеството прилага “тристепенен” модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив).

Очакваните кредитни загуби се признават на два етапа:

а. Финансов актив, който не е кредитно обезценен при първоначалното му възникване/придобиване, се класифицира в Етап (Stage) 1. Това са заеми, предоставени: на длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), редовно обслужвани и без наличие на дължими суми, които са в просрочие. От първоначалното му признаване неговият кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и

анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1 се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента);

б. В случаите, когато след първоначалното признаване на финансов актив, кредитният му риск нарасне значително и в резултат от това неговите качества се влошат, той се прехвърля в Етап (Stage) 2. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 2 се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

Ръководството на дружеството е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка на настъпване на състояние „значително нарастване на кредитния риск”. Основни въпроси от тях са оповестени в *Приложение № 2.33*.

В случаите, когато кредитният риск на финансов актив нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, той се счита за обезценен и се класифицира в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок).

Ръководството на дружеството е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение, съобразно спецификата на съответния финансов инструмент. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да заплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни улеснения предоставени от дружеството. Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии са оповестени в *Приложение № 2.33*.

Дружеството коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* дружеството е избрало и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Дружеството е разработило и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби (*Приложение № 43*).

Отписване

Обезценените финансови активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви*Първоначално признаване, класификация и оценяване*

Финансовите пасиви на дружеството включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително и банкови овърдрафти. При първоначалното им признаване обичайно те се класифицират като пасиви по амортизирана стойност.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

Класификационни групи*Получени заеми и други привлечени средства*

След първоначалното им признаване, дружеството оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като “финансов разход” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, прекратено, или срока изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Компенсиране на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на дружеството с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е. нетната сума отразява реалното право или задължение на дружеството от тези финансови инструменти - при

всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума. Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на дружеството по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е. да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
 - обичайната дейност,
 - в случай на неизпълнение/просрочие, и
 - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.27. Договори за финансова гаранция

Договорът за финансова гаранция представлява договор, който изисква от издателя да направи определени плащания, за да възстанови на притежателя загубата, която е претърпял, тъй като даден длъжник не е направил плащане, когато е било дължимо, в съответствие с първоначалните или променени условия на дългов инструмент.

Договорите за финансова гаранция се признават като финансово задължение към момента на издаване на гаранцията. Задължението първоначално се оценява по справедлива стойност, а в последствие, по по-високата от следните стойности:

- сумата, определена в съответствие с модела на очаквани кредитни загуби, и
- първоначално признатата сума минус кумулативната стойност на прихода (когато е приложимо), признат съгласно принципите на *МСФО 15 Приходи от договори с клиенти*.

Справедливата стойност на финансовите гаранции се определя на базата на настоящата стойност на разликата в паричните потоци между договорените плащания, изисквани съгласно дълговия инструмент, и плащанията, които биха се изисквали без гаранцията, или прогнозната сума, която би била платима на трета страна за поемане на задълженията.

Последваща оценка на задълженията по финансови гаранции в размер на очакваната загуба по договори за финансови гаранции се включва в отчета за финансово състояние към „други текущи задължения“.

2.28. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружеството са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2023 г. е 10 % (2022 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружеството към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчета за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (РБългария), в чиято юрисдикция се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на дружеството се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (РБългария), и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху печалбата.

Към 31.12.2023 г. отсрочените данъци върху печалбата на дружеството са оценени при ставка, валидна за 2024 г., която е в размер на 10% (31.12.2022 г.: 10%).

2.29. Правителствени финансираня

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признават първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от дружеството, и че последното е спазило и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

2.30. Нетна печалба или загуба на акция

Основната нетна печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност се изчисляват, тъй като има издадени потенциални акции с намалена стойност (варанти).

При изчисляването на нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност се коригира нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции и средно-претегления брой на акциите в обръщение, с ефекта от всички потенциални обикновени акции с намалена стойност.

Печалбата или загубата за периода, подлежаща за разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции се увеличава със сумата на дивидентите и лихвите след данъчно облагане, признати в периода във връзка с потенциалните обикновени акции с намалена стойност и се коригира с всички останали промени в приходите или разходите, които биха могли да възникнат в резултат от конвертирането на потенциални обикновени акции с намалена стойност.

Среднопретегленият брой на обикновените акции в обръщение през периода се увеличава със средно претегления брой на допълнителните обикновени акции, които биха били в обръщение при конвертиране на всички потенциални обикновени акции с намалена стойност.

2.31. Сегментно отчитане

Дружеството идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството. Оперативните сегменти са компоненти на бизнеса, които се оценяват редовно от членовете на ръководството, вземащи оперативни решения - като се използва финансова и оперативна информация, изготвена конкретно за сегмента, за целите на текущото наблюдение и оценяване на резултатите от дейността (изпълнението) и разпределението на ресурсите на дружеството.

Оперативните сегменти на дружеството текущо се наблюдават и направляват поотделно, като всеки оперативен сегмент представлява отделна бизнес област, която предлага различни продукти и е носител на различни бизнес ползи и рискове. Оперативните сегменти на дружеството включват бизнес областите по отделни основни видове производство на лекарствени форми – таблетни форми, ампулни форми, медицински продукти, други форми и други приходи.

Информация по оперативни сегменти

Дружеството използва един основен измерител – брутен марж (печалба) при оценяването на резултатите в оперативните сегменти и за разпределянето на ресурси между тях. Брутният марж се определя като разлика между сегментните приходи и сегментните разходи, пряко съотносими към съответния сегмент.

Сегментните активи, пасиви, респ. приходи, разходи и резултати включват тези, които са и могат да бъдат директно относими към съответния сегмент, както и такива, които могат да бъдат разпределени на разумна база. Обичайно това са: а) за приходите - продажби на продукция; б) за разходите - за основни суровини и материали, за амортизации и за възнагражденията на производствения персонал; в) за активите - имоти, машини, съоръжения, инвестиционни имоти и материални запаси; г) за пасивите – правителствени финансираня, задължения към персонала и за обществено осигуряване. Капиталовите разходи (инвестиции) по бизнес сегменти са отграничени разходи, извършени през периода за придобиване или изграждане на секторни нетекущи активи, които се очаква да бъдат използвани през повече от един период.

Дружеството управлява инвестициите в ценни книжа, търговските разчети и предоставените, респ. получените финансови ресурси, както и данъците на ниво предприятие и те не се разпределят на сегментно ниво.

Резултатите от дейности, които се считат за случайни спрямо основните типове операции (дейности) на дружеството, както и неразпределяемите приходи, разходи, пасиви и активи, се отчитат отделно в позиция „обща на ниво дружество”. Тези суми по принцип включват: други доходи от дейността, освен ако не произтичат от дейността на конкретен сегмент, административни разходи, лихвени приходи и разходи, реализирани и нереализирани печалби и загуби от сделки с валута и инвестиции, инвестиции в други дружества, търговски и други вземания, търговски задължения и получени заеми, разчети по данъци, производствено и административно оборудване с общо предназначение.

Прилаганата счетоводна политика за отчитането по сегменти, се основава на тази, използвана от дружеството за изготвяне на публичните му отчети по закон.

2.32. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на дружеството се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. Такива са: а) на повтаряща се (ежегодна) база – другите дългосрочни капиталови инвестиции, инвестиционните имоти, предоставени и получени банкови заеми и заеми на/от трети лица, определени търговски и други вземания и задължения и други; б) на неповтаряща се (периодична) база – нефинансови активи като имоти, машини и оборудване.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружеството задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници, когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Дружеството прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. да минимизира използването на ненаблюдаема информация. То използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котирувани пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци, вкл. на база капитализиран доход от наем.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовия отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирувани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирувани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на определени корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

За тези активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност във финансовия отчет на повтаряема база, дружеството прави преценка към датата на всеки финансов отчет дали е необходим трансфер в нивата на йерархия на справедливата стойност на даден актив или пасив в зависимост от разполагаемите и използваните към тази дата входящи данни.

В дружеството са разработени вътрешни правила и процедури по измерването на справедливата стойност на различните видове активи и пасиви. За целта е определено специално лице по оценките на подчинение на финансовия директор на дружеството, което организира осъществяването на целия оценъчен процес, вкл. координира и наблюдава работата на външните оценители.

Дружеството използва експертизата на външни лицензирани оценители за определяне на справедливите стойности на следните активи и пасиви: *финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход* - Ниво 1 и Ниво 2, *инвестиционни имоти* - Ниво 2, *имоти, машини и оборудване* - Ниво 2 и Ниво 3. Изборът на лицензирани оценители се прави на годишна база, като се използват следните критерии: прилагани професионални стандарти, професионален опит и познания; репутация и пазарен статус. Периодично се преценява необходимостта от ротация на външните оценители – на всеки три - пет години. Приложението на оценъчните подходи и техники, както и използваните входящи данни за всеки случай на измерване на справедлива стойност, са обект на задължително обсъждане и координиране между външните експерти-оценители и специално определеното лице по оценките, както и приемането на издаваните оценителски доклади – особено по отношение на съществените предположения и крайните заключения и предложения за размера на справедливата стойност. Финалните оценки на справедливата стойност подлежат на одобрение от финансовия директор и/или главен счетоводител, изпълнителния директор и Съвета на директорите на дружеството.

На датата на всеки финансов отчет съобразно счетоводната политика на дружеството специално определеното лице по оценките прави общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите на дружеството, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и предлага за одобрение пред финансовия директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата. При необходимост това се консултира изрично с използваните външни оценители.

Резултатите от оценъчния процес на измерване на справедливата стойност се представят на одитния комитет и на независимите одитори на дружеството.

За целите на оповестяванията на справедливата стойност, дружеството е определило съответните си активи и пасиви на база тяхната същност, основни характеристики и рискове, както и на йерархичното ниво на справедливата стойност.

2.33. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

Оценка на справедливата стойност на капиталови инвестиции

Когато справедливата стойност на капиталовите инвестиции, отчетени в отчета за финансовото състояние, не може да бъде получена на база котиращи цени на активни пазари, тяхната справедлива стойност се определя чрез използване на други оценъчни модели и техники, включително модела на дисконтираните парични потоци.

Използваната входяща информация в тези модели се събира от наблюдавани пазари, където това е възможно, но когато това не може да бъде направено, определянето на справедливите стойности предполага приложението на определена степен на преценка. Такава преценка включва разглеждането, анализа и оценката за входящите данни като например, за ликвиден риск, кредитен риск и волатилност. Промените в предположенията за тези фактори могат да повлияят върху размера на отчетената справедлива стойност на финансовите инструменти. Основните ключови предположения и компоненти на модела са оповестени в *Приложение № 20*.

Изчисление на очаквани кредитни загуби за предоставени заеми и гаранции, търговски вземания, вкл. от свързани лица и парични средства и парични еквиваленти

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, вземания и активи по договори с клиенти, парични средства и парични еквиваленти), както и за предоставени финансови гаранции е област, която изисква използването на комплексни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на дружеството прави редица съществени преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби; г) установяване и оценка за зависимостта между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тези макропоказатели в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби (*Приложение № 43*).

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Дружеството използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрица за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на дружеството и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително матрицата се калибрира така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Ако се очаква дадени прогнозни икономически условия, измерени чрез определени макропоказатели да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до установено корелационно увеличение на просрочията в дадения сектор (тип клиент), историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка.

Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на дружеството и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Информацията за очакваните кредитни загуби от търговските вземания, вкл. от свързани лица с натрупване са оповестени в *Приложение № 21, Приложение № 22, Приложение № 24, Приложение № 25 и Приложение № 26 б.*

През 2023 г. е начислена обезценка на търговски вземания, вкл. от свързани лица в размер на 957 х.лв., нетно от възстановената (2022 г.: начислена обезценка на търговски вземания, вкл. от свързани лица в размер на 6,650 х.лв., нетно от възстановената) (*Приложение № 8, Приложение № 9, Приложение № 22, Приложение № 24 и Приложение № 25 и Приложение № 26 б*).

За предоставените заеми и гаранции

Дружеството е възприело общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби на предоставените заеми, съгласно МСФО 9. За целта дружеството прилага избран от него модел. Неговото приложение минава през няколко стъпки. Първо се определя кредитен рейтинг на длъжника посредством методологии на водещи рейтингови агенции за съответните сектори в икономиката и съотношения - количествени и качествени параметри на показатели за даденото дружество. Като втора стъпка, чрез статистически модели, включващи исторически данни за вероятности за неизпълнение (PD), преходи между различни рейтинги, макроикономически данни и прогнози, се пресмятат релевантните маргинални PD по години за всеки рейтинг. На трето място, на база на този анализ и определения рейтинг, както и на комплекс от показатели за характеристики на инструмента към датата на всеки финансов отчет, се определят: етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3), нужните PD за срока на инструмента, както и загубата при неизпълнение (LGD). Основната формула за изчисление на очакваните кредитни загуби е: $ECL = EAD \times PD \times LGD$, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гаранции, и/или обезпечения и/или застраховки. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „редовни” съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема. Това са заеми, предоставени на длъжници с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови) и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява на база на PD (вероятност за неизпълнение) за следващите 12 месеца и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „предоговаряни”. Това са заеми, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява на база вероятност за неизпълнение за целия живот на предоставения заем, който се счита за кредитно-необезценен и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целият ѝ жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени заеми, които са класифицирани като „трудносъбираеми”. Това са заеми, при които са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка за тези заеми се изчислява на база вероятностно-претеглени сценарии за очакването на дружеството за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

Предоставен заем е с кредитна обезценка, когато са настъпили едно или повече събития, оказващи неблагоприятно въздействие върху очакваните бъдещи парични потоци от този заем, респективно финансов актив.

Същият модел дружеството използва за определяне на очакваните кредитни загуби при предоставените гаранции и определени индивидуални вземания.

Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии за оценка на експозицията на дружеството към кредитен риск, свързан с предоставените заеми, са оповестени в *Приложение № 43*.

Информацията за очакваните кредитни загуби от предоставените заеми, такси по поръчителства и по договори за финансови гаранции са оповестени в *Приложение № 21*, *Приложение № 22*, *Приложение № 24*, *Приложение № 26 а* и *Приложение № 40*.

През 2023 г. начислената обезценка за очаквани кредитни загуби по предоставени заеми е в размер на 808 х.лв., нетно от възстановената (2022 г.: начислената обезценка за очаквани кредитни загуби по предоставени заеми е в размер на 1,359 х.лв., нетно от възстановената) (*Приложение № 11*, *Приложение № 12*, *Приложение № 21*, *Приложение № 22*, *Приложение № 24* и *Приложение № 26 а*).

През 2023 г. възстановената обезценка за очаквани кредитни загуби по договори за финансови гаранции в размер на 1,284 х.лв., нетно от начислената (2022 г.: начислената обезценка за очаквани кредитни загуби по договори за финансови гаранции в размер на 1,292 х.лв., нетно от възстановената) (*Приложение № 12* и *Приложение № 40*).

През 2023 г. са начислени очаквани кредитни загуби по такси за поръчителства в размер на 2 х.лв., нетно от възстановените (2022 г.: възстановени очаквани кредитни загуби по такси за поръчителства в размер на 57 х.лв., нетно от начислената). (*Приложение № 12* и *Приложение № 24*).

Парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти в банки*, дружеството прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се

определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск.

Загубите при неизпълнение се оценяват по горепосочената формула. При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

Лизингови договори

Прилагането на МСФО 16 изисква ръководството на дружеството да извърши различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените активи с право на ползване и задължения по лизинг. Основните ключови преценки засягат определянето на подходяща дисконтова норма и определянето на срока на всеки лизингов договор, включително дали е достатъчно сигурно, че опциите за удължаване / прекратяване на срока на договора ще се упражнят. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще и респективно отчетените разходи и приходи (*Приложение № 32, Приложение № 33, Приложение № 37 и Приложение № 40*).

Приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на годишния финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще и респ. отчетените разходи и приходи.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са свързани с определянето на момента във времето, когато контролът върху обещаните в договора с клиента стоки и/или услуги се прехвърля на клиента и оценката на променливото възнаграждение за върнати стоки и работи за обем (*Приложение № 2.6.1*).

Материални запаси

Нормален капацитет

Нормалният производствен капацитет на дружеството е определен на база преценките на ръководството (след направени анализи) за оптимално натоварване на неговите производствени мощности и възвръщаемост на инвестициите в тях, при продуктова структура на производството, приета за обичайна.

Когато фактически реализираният обем за отделни производства е под определения от дружеството обем нормален производствен капацитет, се правят съответните преизчисления на постоянните разходи, включени в себестойността на запасите от продукцията и незавършеното производство.

Обезценка

В края на всяка финансова година дружеството извършва преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материални запаси. При установяване на запаси, които съдържат потенциална вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, дружеството обезценява материалните запаси до нетна реализируема стойност.

В резултат на направените прегледи и анализи през 2023 г. е отчетена обезценка на материалните запаси в размер на 3,458 х.лв (2022 г.: 1,473 х.лв.) (*Приложение № 5 и Приложение № 8*).

Преоценка на имоти, машини и оборудване

Към 31.12.2021 г. е извършен цялостен преглед за настъпилите ценови промени в справедлива стойност на дълготрайните материални активи на дружеството, както и на тяхното физическо и техническо състояние, начина на експлоатация и остатъчен полезен живот. Съответно, направена е преоценка, тъй като към тази дата завършва приетият по политика петгодишен период за тяхната преоценка. Прегледът и преоценката са изпълнени с професионалното съдействие на независими лицензирани оценители.

Лицензираните оценители са изработили и тест на чувствителност на предложените от тях оценки на справедлива стойност, определени при различните оценъчни методи, съобразно разумно възможните промени на основните допускания, и коментар на получените девиации.

Ръководството е направило подробен анализ на докладите на лицензираните оценители, вкл. тестовите за чувствителност. В резултат на това е отчетена преоценка и е признат нов преоценъчен резерв в размер на 8,338 х.лв., нетно от обезценка.

През 2022 г. ръководството прекрати използването на административни сгради, с оглед намаляване на разходите за електроенергия и топлоенергия. В резултат на предприетите мерки се установи необходимост от признаване на обезценка на дълготрайни активи в размер на 1,306 х. лв.

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка дълготрайните материални активи на дружеството..

В резултат на направените изчисления през 2023 г. се установена необходимост от признаване на обезценка на имоти, машини и оборудване в размер на 1,890 х.лв (2022 г.: 1,306 х.лв.) (*Приложение № 10 и Приложение № 15*).

Обезценка на репутация

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на репутацията. Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители.

В резултат на направените изчисления през 2023 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на репутацията (2022 г.: няма) (*Приложение № 10 и Приложение № 16*).

Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в дъщерни дружества. Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители.

В резултат на направените изчисления през 2023 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на определени инвестиции в дъщерни дружества (2022 г.: няма) (*Приложение № 10 и Приложение № 18*).

Обезценка на инвестиции в асоциирани и съвместни дружества

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в асоциирани и съвместни дружества. Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители.

В резултат на направените изчисления през 2023 г. е установена необходимост от признаване на обезценка на определени инвестиции в съвместни дружества в размер на 101 х.лв.(2022 г.: 1,593 х.лв.) (*Приложение № 10 и Приложение № 19*).

Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор. Те са оповестени в *Приложение № 34*.

В резултат на направените изчисления е отчетено задължение за дългосрочни доходи на персонала в размер на 5,043 х.лв. (31.12.2022 г.: 4,137 х.лв.) (*Приложение № 34*).

Активи по отсрочени данъци

Не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 3,583 х.лв. (31.12.2022 г.: 3,605 х.лв.), тъй като ръководството е преценило, че не съществува вероятност временната разлика да се прояви в предвидимо бъдеще. Размерът на временната разлика, върху която не е признат данъчен актив е 35,825 х.лв. (31.12.2022 г.: 36,045 х.лв.) (*Приложение № 30*).

Провизии за съдебни дела

По откритите заведени съдебни дела срещу дружеството ръководството е преценило, съвместно с адвокатите му, че на настоящия етап вероятността и рисковете за негативен изход от тях е все още под 50 %, поради което не са признати провизии за задължения по дела в отчета за финансовото състояние към 31 декември 2023 г.

3. ПРИХОДИ

Приходите на дружеството включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Приходи от договори с клиенти	246,848	228,358
Други приходи	2,303	2,474
Общо	249,151	230,832

3.1. Приходите от договори с клиенти са от продажби на произведени лекарствени средства и включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Приходи от продажби в чужбина	156,570	141,467
Приходи от продажби в България	90,278	86,891
Общо	246,848	228,358

Приходите от продажби в чужбина по продукти са както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Таблетни форми	118,154	110,452
Ампулни форми	16,421	14,023
Сиропни форми	11,026	7,759
Унгвенти	6,337	5,558
Лиофилни продукти	1,586	911
Лечебна козметика	1,030	678
Капки	760	663
Пластири	406	402
Превързочни продукти	361	353
Сашета	250	127
Ветеринарни ваксини	96	81
Супозитории	73	459
Субстанции	68	-
Санитарно - хигиенни продукти	2	1
Общо	156,570	141,467

Приходите от продажби в България по продукти са както следва:

2023 BGN '000	2022 BGN '000
------------------	------------------

Таблетни форми	47,579	47,570
Ампулни форми	15,840	14,562
Превързочни продукти	6,490	6,446
Сиропни форми	4,256	3,249
Унгвенти	3,472	2,527
Лиофилни продукти	3,318	5,565
Пластири	3,161	3,156
Ветеринарни ваксини	2,229	23
Сашета	1,014	1,038
Капки	1,011	718
Концентрати за хемодиализа	651	725
Санитарно - хигиенни продукти	621	658
Супозитории	432	386
Лечебна козметика	204	164
Инфузионни разтвори	-	67
Инхалатори	-	37
Общо	90,278	86,891

Разпределението по географски региони на приходите от продажби е както следва:

	2023	Относителе	2022	Относителе
	BGN '000	н дял	BGN '000	н дял
Европа	125,251	51%	117,284	51%
България	90,278	37%	86,891	38%
Други страни	31,311	12%	24,183	11%
Общо	246,848	100%	228,358	100%

Общите приходи от сделки с най-големите клиенти на дружеството са както следва:

	2023	% от	2022	% от
	BGN '000	приходите	BGN '000	приходите
Клиент 1	87,840	36%	86,627	40%
Клиент 2	52,762	21%	-	-
Клиент 3	21,613	9%	27,863	12%
Клиент 4	-	0%	6,009	28%

Салдата по договори с клиенти са както следва:

31.12.2023	31.12.2022
BGN '000	BGN '000

Вземания по договори с клиенти - свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 24</i>)	71,760	55,334
Вземания по договори с клиенти - трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 25</i>)	13,950	10,555
	85,710	65,889

Увеличението/намалението на търговските вземания по договори с клиенти, в т.ч. вземанията от свързани лица е в резултат на увеличение/намаление на обемите на дейността.

Задължения за възстановяване към 31.12.2023 г. са в размер на 6,520 х.лв. (31.12.2022 г.: 4,896 х.лв.). Те включват задължения за ретроспективни търговски отстъпки за обем, дължими по договори с клиенти, които ще бъдат възстановени в следващия отчетен период (*Приложение № 40*).

3.2. Другите приходи на дружеството са от предоставени активи по лизингови договори и са в размер на 2,303 х.лв. (2022 г.: 2,474 х.лв.).

4. ДРУГИ ДОХОДИ И ЗАГУБИ ОТ ДЕЙНОСТТА

Другите доходи и загуби от дейността на дружеството включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Приходи от предоставяне на услуги	7,114	3,141
Приходи от продажба на дълготрайни активи	15,728	128
Балансова стойност на продадени дълготрайни активи	(11,283)	(78)
Печалба /(загуба) от продажба на дълготрайни активи	4,445	50
Приходи от продажба на стоки	7,211	1,757
Отчетна стойност на продадени стоки	(4,763)	(1,501)
Печалба от продажба на стоки	2,448	256
Приходи от финансираня по европейски проекти	1,356	727
Отписани задължения	765	330
Приходи от продажба на материали	1,792	1,463
Отчетна стойност на продадени материали	(1,582)	(1,331)
Печалба от продажба на материали	210	132
Печалби / (Загуби) от преоценка на инвестиционни имоти до справедлива стойност (<i>Приложение № 17</i>)	194	1,566
Излишъци на активи	79	148
Приходи от финансираня за земеделски площи	36	34
Отписани задължения по лизингови договори	234	259

Балансова стойност на отписани активи по лизингови договори	(199)	(218)
Печалба / (загуба) от лизингови договори	35	41
Печалби / (Загуби) от преоценка на земеделска продукция (жълта акация) до справедлива стойност (Приложение № 23)	5	-
Присъдени суми	1	12
Приходи от глоби и неустойки	-	-
Приходи от ликвидация на дълготрайни активи	25	-
Разходи по ликвидация на дълготрайни активи	(26)	-
(Загуби) / Печалби от ликвидация на дълготрайни активи	(1)	-
Нетни печалби / (загуби) от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	(550)	(87)
Други доходи	137	140
Общо	16,274	6,490

Приходите от продажба на материали са основно от продажба на субстанции, химикали и опаковъчни материали.

Приходите от услуги включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Услуги по изработка	5,937	2,097
Гама облъчване	272	301
Социална дейност	229	239
Услуги по дезинфекция, дезинсекция и дератизация	158	100
Регулаторни услуги	128	53
Услуги по лабораторни анализи	117	237
Транспортни услуги	39	46
Други	234	68
Общо	7,114	3,141

Приходите от стоки включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Медицински изделия	5,280	79
Хранителни продукти	1,564	1,658
Хранителни добавки	342	-
Стоки с техническо предназначение	25	20
Общо	7,211	1,757

Отчетната стойност на продадените стоки по видове е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Медицински изделия	3,196	68
Хранителни продукти	1,302	1,397
Хранителни добавки	240	
Стоки с техническо предназначение	25	36
Общо	4,763	1,501

Отписаните задължения по видове са както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Тантиеми	665	172
Дивиденди	85	43
Търговски задължения	6	100
Задължения към персонал	9	15
Общо	765	330

5. РАЗХОДИ ЗА СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ

Разходите за суровини и материали включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Основни материали	64,195	57,600
Електроенергия	5,646	7,588
Топлоенергия	4,436	6,792
Лабораторни материали	4,023	3,072
Технически материали	2,233	1,530
Резервни части	1,265	1,151
Спомагателни материали	1,008	840
Работно облекло и лични предпазни средства за труд	932	977
Горива и смазочни материали	673	732
Вода	494	417
Брак на материали	217	160
Обезценка на материали (Приложение № 9)	282	343
Общо	85,404	81,202

Разходите за основни материали включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Субстанции	25,028	25,348
Опаковъчни материали	12,207	11,564
Течни и твърди химикали	11,844	9,081
Санитарно-хигиенни и превързочни материали	3,071	2,959
Алуминиево и ПВЦ фолио	3,048	2,402
Билки	2,946	1,065
Флакони	2,278	1,946
Ампули	2,277	2,347
Туби	1,151	862
Материали за производство на ветеринарни ваксини	345	23
Материали за производство на инфузионни разтвори	-	3
Общо	64,195	57,600

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Реклама и маркетингови услуги	13,134	7,119
Изработка на медикаменти	6,418	4,509
Транспортни и спедиторски услуги	4,029	3,603
Консултантски услуги	3,783	4,518
Поддръжка на сгради и оборудване	3,253	2,652
Абонаментни такси	2,663	2,013
Местни данъци и такси	1,349	1,362
Охрана	1,311	1,296
Логистични услуги, свързани с продажби в България	1,237	2,101
Държавни и регулаторни такси	1,142	892
Услуги по граждански договори	914	598
Медицинско обслужване	707	711
Лицензионни възнаграждения	651	593
Преводи на документация	616	446
Логистични услуги, свързани с продажби в чужбина	550	446
Застраховки	499	561
Ремонт и поддръжка на автомобили	459	425
Съобщения и комуникации	375	578
Данъци върху разходите	351	310

Наеми	318	101
Патентни такси	256	41
Комисионни възнаграждения	256	33
Куриерски услуги	208	123
Услуги по унищожаване на лекарства	160	216
Услуги по регистрации на медикаменти	134	254
Такси за обслужване на текущи сметки в банки	133	133
Ремонт за наети активи	74	182
Услуги по обработка на земеделска земя	53	9
Услуги по клинични изпитвания	29	28
Други	577	571
Общо	45,639	36,424

Разходите за наем включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Наеми, свързани с краткосрочни лизингови договори	213	95
Наеми, свързани с променливо възнаграждение по дългосрочни лизингови договори	99	-
Наеми, свързани с лизингови договори на активи с ниска стойност	6	6
Общо	318	101

Начислените разходи за годината за задължителен одит на индивидуалния годишен отчет са в размер на 97 х.лв (2022 г.: 100 х. лв.).

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

Разходите за персонала включват:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Текущи възнаграждения	50,333	40,524
Вноски по социалното осигуряване	9,308	7,674
Социални придобивки и плащания	3,436	2,306
Начислени суми за неизползвани отпуски	2,002	1,672
Тантиеми	1,171	732
Начислени суми за осигуровки върху отпуски	333	295
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (Приложение № 34)	656	464
Общо	67,239	53,667

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА*Другите разходи включват:*

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Начислени обезценки на готова продукция и незавършено производство (<i>Приложение № 9</i>)	2,739	1,130
Представителни мероприятия	1,933	1,666
Начислени/(възстановени) обезценки за кредитни загуби на вземания, вкл. от свързани предприятия, нетно	957	6,650
Командировки	799	382
Дарения	612	321
Начислени обезценки на стоки (<i>Приложение № 9</i>)	437	7
Брак на готова продукция и незавършено производство	224	216
Непризнат данъчен кредит по ЗДДС	202	356
Обучение	175	134
Брак на стоки	133	7
Други данъци и плащания към бюджета	58	99
Присъдени суми	46	3
Разходи, свързани с преобразуване на дъщерно дружество	43	14
Лихви по търговски задължения	28	36
Брак на дълготрайни активи	24	746
Отписани вземания	-	10
Рекламации	-	63
Други	357	269
Общо	8,767	12,109

9. ОБЕЗЦЕНКА НА ТЕКУЩИ АКТИВИ*Обезценките на текущите активи включват:*

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Обезценка за кредитни загуби на вземания	8,101	10,535
Възстановена обезценка на кредитни загуби на вземания	(7,144)	(3,885)
Нетно изменение на провизията за обезценка за кредитни загуби (<i>Приложение № 8</i>)	957	6,650
Начислени обезценки на готова продукция и незавършено производство (<i>Приложение № 8</i>)	2,739	1,130
Начислени обезценки на стоки (<i>Приложение № 8</i>)	437	7
Обезценка на материали (<i>Приложение № 5</i>)	282	343
Общо	4,415	8,130

10. ОБЕЗЦЕНКА НА НЕТЕКУЩИ АКТИВИ ИЗВЪН ОБХВАТА НА МСФО 9*Обезценките на нетекущите активи включват:*

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Обезценка на имоти, машини и оборудване (<i>Приложение № 15</i>)	1,890	1,306
Обезценка на инвестиции в съвместни дружества (<i>Приложение № 19</i>)	101	1,593
Общо	1,991	2,899

11. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ*Финансовите приходи включват:*

	2023 BGN'000	2022 BGN'000
Приходи от лихви по предоставени заеми	2,702	2,344
Приходи от дялово участие	1,711	1,520
Възстановена провизия по финансови гаранции	1,284	-
Приходи от лихви по срочни депозити	954	-
Приходи от такси по предоставени поръчителства	798	462
Нетна печалба от курсови разлики по вземане на възстановителни дялови вноски от дъщерно дружество	212	-
Приходи от лихви по договори за цесии (<i>Приложение № 21</i>)	127	71
Нетна печалба от курсови разлики по договори за лизинг	6	10
Нетна печалба от курсови разлики по вземане от продажба на дъщерно дружество	-	214
Възстановена обезценка за кредитни загуби по предоставени поръчителства	-	59
Обезценка за кредитни загуби на вземания по предоставени поръчителства	-	(2)
Нетно изменение на обезценката по предоставени поръчителства	-	57
Общо	7,794	4,678

12. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ*Финансовите разходи включват:*

	2023 BGN'000	2022 BGN'000
Разходи за лихви по получени заеми	1,966	461

Обезценка за кредитни загуби на вземания по предоставени търговски заеми	848	1,362
Възстановена обезценка за кредитни загуби по предоставени търговски заеми	(40)	(3)
Нетно изменение на обезценката по предоставени заеми	808	1,359
Банкови такси по заеми и гаранции	425	485
Разходи за лихви по лизингови договори	300	116
Нетна печалба от курсови разлики по вземане от продажба на дъщерно дружество	127	-
Разходи, свързани с изплащане на дивидент	6	-
Обезценка за кредитни загуби на вземания по предоставени поръчителства	4	-
Възстановена обезценка за кредитни загуби по предоставени поръчителства	(2)	-
Нетно изменение на обезценката по предоставени поръчителства	2	-
Начислена провизия по финансови гаранции	-	1,316
Възстановена провизия по финансови гаранции	-	(24)
Нетна провизия по финансови гаранции	-	1,292
Общо	3,634	3,713

13. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

Разходът за данък върху печалбата на дружеството включва:

Отчет за всеобхватния доход (печалба или загуба за годината)	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	80,091	62,034
Преоценъчен резерв, включен като увеличение в годишна данъчна декларация	(1,517)	(1,299)
Данъчна печалба за годината	78,574	60,735
Текущ разход за данък върху печалбата за годината - 10% (2022 г. :10 %)	7,857	6,074
Отсрочени данъци върху печалбата от:		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	(1,785)	(1,451)
Разход за данък за минал период	1	144
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	6,073	4,767

Равнение на разхода за данъци върху печалбата определен спрямо счетоводния резултат

Счетоводна печалба за годината	54,041	41,348
Данък върху печалбата – 10% (2022 г.: 10%)	<u>5,404</u>	<u>4,135</u>
От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:		
увеличения – 8,864 х.лв. (2022 г.: 3,494 х.лв.)	886	349
намаления – 2,963 х.лв. (2022 г.: 345 х.лв.)	(296)	(35)
Данъчна загуба от текуща година, върху която не е признат актив по отсрочени данъци	-	276
Признати отсрочени данъци възникнали в предходни периоди	78	(102)
Разход за данък за минал период	<u>1</u>	<u>144</u>
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	<u>6,073</u>	<u>4,767</u>

Данъчните ефекти, свързани с другите компоненти от всеобхватния доход са както следва:

	2023			2022		
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
	Стойност преди данък	Данъчни ефекти, признати в собствения капитал	Стойност нетно от данък	Стойност преди данък	Данъчни ефекти, признати в собствения капитал	Стойност нетно от данък
Компоненти, които нама да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата						
Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инвестиции определени за оценяване по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,766	-	1,766	(1,047)	-	(1,047)
Печалби(загуби) по преоценки на имоти, машини и оборудване	33	(3)	30	(991)	99	(892)
Последващи оценки на пасиви на пенсионни планове с дефинирани доходи	<u>(855)</u>	-	<u>(855)</u>	<u>548</u>	-	<u>548</u>
Общо друг всеобхватен доход за годината	<u>944</u>	<u>(3)</u>	<u>941</u>	<u>(1,490)</u>	<u>99</u>	<u>(1,391)</u>

14. ДРУГ ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД

Другият всеобхватен доход включва:

2023	2022
BGN '000	BGN '000

Нетна промяна в справедливата стойност на капиталови инвестиции определени за оценяване по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,766	(1,047)
Последващи преоценки на имоти, машини и оборудване	33	(991)
Последващи оценки на пасиви на пенсионни планове с дефинирани доходи	(855)	548
Общ всеобхватен доход за годината	944	(1,490)
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход	(3)	99
Общ всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	941	(1,391)

15. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

Имотите, машините и оборудването на дружеството са както следва:

	Земи и сгради		Машини, съоръжения и оборудване		Други		В процес на придобиване		Общо	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност										
Салдо на 1 януари	193,737	178,558	227,962	219,300	22,755	22,908	4,527	4,170	448,981	424,936
Придобити активи	888	17,327	2,423	1,161	3,116	1,449	7,103	14,024	13,530	33,961
Трансфер към имоти, машини и оборудване	1,355	3,198	6,346	9,045	310	753	(8,011)	(12,996)	-	-
Трансфер към инвестиционни имоти	(353)	-	(107)	-	(86)	-	-	-	(546)	-
Ефект от преоценка до справедлива стойност	-	-	20	-	13	-	-	-	33	-
Обезценка	-	(1,306)	(34)	-	-	-	-	-	(34)	(1,306)
Отписани	(15,166)	(4,040)	(7,722)	(1,544)	(2,956)	(2,355)	-	(671)	(25,844)	(8,610)
Салдо на 31 декември	180,461	193,737	228,888	227,962	23,152	22,755	3,619	4,527	436,120	448,981
Нагрупана амортизация										
Салдо на 1 януари	52,766	49,734	148,069	138,808	18,246	18,373	-	-	219,081	206,915
Начислена амортизация	6,272	5,921	12,209	10,691	1,851	2,080	-	-	20,332	18,692
Ефект от преоценка до справедлива стойност	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Трансфер към инвестиционни имоти	(204)	-	(87)	-	(72)	-	-	-	(363)	-
Обезценка	1,726	991	130	-	-	-	-	-	1,856	991
Отписана амортизация	(4,153)	(3,880)	(7,389)	(1,430)	(2,755)	(2,207)	-	-	(14,297)	(7,517)
Салдо на 31 декември	56,407	52,766	152,932	148,069	17,270	18,246	-	-	226,609	219,081

Балансова стойност на 31 декември	<u>124,054</u>	<u>140,971</u>	<u>75,956</u>	<u>79,893</u>	<u>5,882</u>	<u>4,509</u>	<u>3,619</u>	<u>4,527</u>	<u>209,511</u>	<u>229,900</u>
Балансова стойност на 1 януари	<u>140,971</u>	<u>128,824</u>	<u>79,893</u>	<u>80,492</u>	<u>4,509</u>	<u>4,535</u>	<u>4,527</u>	<u>4,170</u>	<u>229,900</u>	<u>218,021</u>

Земите и сградите на дружеството към 31 декември са както следва:

- Сгради с балансова стойност 84,335 х.лв. (31.12.2022 г.: 92,240 х.лв.);
- Земи на стойност 39,719 х.лв. (31.12.2022 г.: 48,731 х.лв.);

Другите дълготрайни материални активи на дружеството към 31 декември включват:

- Транспортни средства с балансова стойност 4,118 х.лв. (31.12.2022 г.: 2,665 х.лв.);
- Стопански инвентар с балансова стойност 1,292 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,320 х.лв.);
- Биологични активи (носители) с балансова стойност 472 х.лв. (31.12.2022 г.: 524 х.лв.).

Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи към 31 декември включват:

- предоставени аванси за покупка на машини и оборудване – 2,458 х.лв. (31.12.2022 г.: 2,468 х.лв.);
- разходи по изграждане на нови сгради - 1,116 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,503 х.лв.);
- реконструкция на сгради – 25 х.лв. (31.12.2022 г.: 511 х.лв.);
- други – 20 х.лв. (31.12.2022 г.: 45 х.лв.).

Към 31 декември балансовата стойност на машини, съоръжения и оборудване включва машини и оборудване, закупени по договори за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г.” и оперативна програма „Енергийна ефективност” (Приложение № 31), както следва:

- за таблетно производство на стойност 5,267 х.лв. (31.12.2022 г.: 6,021 х.лв.);
- компактна линия за разливане на флакони под изолатор 3,562 х.лв. (31.12.2022 г.: 3,895 х.лв.);
- за ампулно производство на стойност 2,627 х.лв. (31.12.2022 г.: 3,032 х.лв.);
- машини и оборудване за производство на инфузионни разтвори - няма (31.12.2022 г.: 916 х.лв.);
- общообменни инсталации за вентилация и климатизация при производство на медицински продукти на стойност 413 х.лв. (31.12.2022 г.: 474 х.лв.);
- за производство на иновативни капки за очи тип „изкуствени слъзи“ на стойност 107 х.лв. (31.12.2022 г.: 133 х.лв.).

Лизинг

Активите с право на ползване на дружеството са както следва:

	Земи и сгради		Машини, съоръжения и оборудване		Други		Общо	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност								
Салдо на 1 януари	17,248	3,886	88	-	2,295	2,781	19,631	6,667
Придобити активи	873	17,327	1,124	88	2,877	1,022	4,874	18,437
Отписани активи	(710)	(3,965)	(88)	-	(1,421)	(1,508)	(2,219)	(5,473)

Салдо на 31 декември	17,411	17,248	1,124	88	3,751	2,295	22,286	19,631
<i>Нагрупана амортизация</i>								
Салдо на 1 януари	747	3,145	28	-	1,199	1,782	1,974	4,927
Начислена амортизация	1,893	1,423	171	28	798	852	2,862	2,303
Отписана амортизация	(710)	(3,821)	(58)	-	(1,252)	(1,435)	(2,020)	(5,256)
Салдо на 31 декември	1,930	747	141	28	745	1,199	2,816	1,974
<i>Балансова стойност на 31 декември</i>								
Балансова стойност на 31 декември	15,481	16,501	983	60	3,006	1,096	19,470	17,657
<i>Балансова стойност на 1 януари</i>								
Балансова стойност на 1 януари	16,501	741	60	-	1,096	999	17,657	1,740

Земите и сградите с право на ползване на дружеството към 31 декември са както следва:

- Сгради с балансова стойност 15,480 х.лв. (31.12.2022 г.: 16,498 х.лв.);
- Земи на стойност 1 х.лв. (31.12.2022 г.: 3 х.лв.).

Другите дълготрайни материални активи с право на ползване на дружеството към 31 декември включват:

- Транспортни средства с балансова стойност 2,965 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,021 х.лв.);
- Стопански инвентар с балансова стойност 41 х.лв. (31.12.2022 г.: 75 х.лв.);

Дружеството е включило активите с право на ползване в същата позиция, в която съответните активи щяха да бъдат представени, ако бяха собствени.

Дружеството е предоставило за използване под наем дълготрайни материални активи на свързани лица с балансова стойност към 31.12.2023 г. в размер на 72 х.лв. (31.12.2022 г.: нулева балансова стойност). Също така са предоставени под наем на трети лица дълготрайни материални активи с балансова стойност към 31.12.2023 г. в размер на 1,103 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,185 х.лв.).

Други данни

Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи, които се използват в дейността на дружеството по групи активи е както следва:

- Сгради – 7,174 х.лв. (31.12.2022 г.: 7,736 х.лв.);
- Машини, съоръжения и оборудване – 68,018 х.лв. (31.12.2022 г.: 62,457 х.лв.);
- Други – 11,592 х.лв. (31.12.2022 г.: 10,473 х.лв.).

Към 31.12.2023 г. има учредени тежести върху имоти, машини и оборудване както следва:

- Земи и сгради с балансова стойност съответно 21,380 х.лв. и 38,949 х.лв. (31.12.2022 г.: съответно 21,370 х.лв. и 43,008 х.лв.) (Приложение № 29, Приложение № 35 и Приложение № 41);
- Залози на оборудване – 18,325 х.лв. (31.12.2022 г.: 25,621 х.лв.) (Приложение № 29, Приложение № 35 и Приложение № 41).

Периодична преоценка по справедлива стойност

Към 31.12.2021 г. е извършена преоценка на имотите, машините и оборудването със съдействието на независими лицензирани оценители с цел определяне на справедливата стойност на активите, в съответствие с изискванията на МСФО 13 и МСС 16.

При тази преоценка са приложени следните основни подходи и оценъчни методи за измерване на справедливата стойност на отделните видове дълготрайни материални активи:

- „Пазарен подход” чрез „Метод на пазарните аналози” - за земите в регулация и земеделските земи, за които има реален пазар, наблюдават се аналогови имоти и сделки с тях, и е на лице база за сравнимост - за справедлива стойност е приета пазарната им цена, определена по сравнителния метод;

- „Разходен подход” чрез „Метод на амортизирана възстановителна стойност” и „Метод на база разходи за създаване или подмяна на актива” - за специализираните сгради, машините, съоръженията, оборудването и другите активи, за които липсва реален пазар и съпоставими продажби на аналогови активи - за справедлива стойност се приема тяхната амортизирана възстановителна стойност на база индексирана историческа стойност на актива и на база текущи разходи за създаване или подмяна на актива.

- „Приходен подход” чрез „Капитализиран доход от плодopolзване / продукция на биологичните активи” - за трайни насаждения от жълта акация в жизнен етап на плододане.

Ефектите от извършената преценка към 31.12.2021 г. са както следва:

- Оценка до справедлива стойност към 31.12.2021 г., отчетена в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в размер на 6,596 х.лв.;

- Оценка до справедлива стойност, отчетена в отчета за всеобхватния доход (в други компоненти на всеобхватния доход) в размер на 8,338 х.лв.

16. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

Нематериалните активи на дружеството са както следва:

	Репутация		Права върху интелектуална собственост		Програмни продукти		В процес на придобиване		Общо	
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Отчетна стойност										
Салдо на 1 януари	9,406	9,406	9,046	9,212	4,602	4,453	1,356	771	24,410	23,842
Придобити активи	-	-	19	3	19	64	2,231	723	2,269	790
Трансфер	-	-	485	51	68	87	(553)	(138)	-	-
Отписани	-	-	(84)	(220)	(216)	(2)	-	-	(300)	(222)
Салдо на 31 декември	9,406	9,406	9,466	9,046	4,473	4,602	3,034	1,356	26,379	24,410
Нагрупувана амортизация										
Салдо на 1 януари	8,638	8,638	7,277	6,923	4,248	3,957	-	-	20,163	19,518
Начислена амортизация	-	-	488	574	244	293	-	-	732	867
Отписана амортизация	-	-	(84)	(220)	(216)	(2)	-	-	(300)	(222)

Салдо на 31 декември	8,638	8,638	7,681	7,277	4,276	4,248	-	-	20,595	20,163
Балансова стойност на 31 декември	768	768	1,785	1,769	197	354	3,034	1,356	5,784	4,247
Балансова стойност на 1 януари	768	768	1,769	2,289	354	496	1,356	771	4,247	4,324

Обезценка на репутация

Репутацията, която е резултат от вливането на дъщерни дружества (Българска роза – Севтополис АД, Медика АД, Унифарм АД и Биофарм Инженеринг АД) в компанията-майка е призната в индивидуалния отчет за финансовото състояние на дружеството (*Приложение № 2.12*).

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на съществуващата репутация със съдействието на независими лицензирани оценители.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията на възстановимата стойност към 31.12.2023 г. са:

- норма на растеж – 1,35%;
- ръст в следпрогнозния период при изчисление на терминална стойност – 2,02%;
- дисконтова норма (на база CAPM) – 12,06%.

През 2023 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на отчетените репутации. (*Приложение № 10*).

Правата върху интелектуална собственост включват основно продукти от развойна дейност и търговски марки.

Разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи към 31 декември включват:

- разходи за внедряване на софтуерен продукт в размер на 1,772 х.лв. (31.12.2022 г.: 611 х.лв.);
- разходи за придобиване на лицензии и разрешения за употреба на лекарствени продукти в размер на 1,262 х.лв. (31.12.2022 г.: 745 х.лв.).

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални дълготрайни активи, които се ползват в дейността на дружеството по групи активи е както следва:

- права върху интелектуална собственост – 5,317 х.лв. (31.12.2022 г.: 4,576 х.лв.);
- програмни продукти – 4,087 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,986 х.лв.).

17. ИНВЕСТИЦИОННИ ИМОТИ

Инвестиционните имоти представляват сгради и прилежащи земи към тях, специално обособени части от сгради за самостоятелна експлоатация, предназначени за отдаване дългосрочно под наем на дъщерни дружества и трети лица.

31.12.2023

31.12.2022

	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари	49,267	47,302
Придобити	241	405
Трансфер от имоти, машини и оборудване	184	-
Нетна печалба (загуба) от корекция до оценка по справедлива стойност, включена в печалбата или загубата (<i>Приложение № 4</i>)	194	1,566
Отписани	-	(6)
Салдо на 31 декември	49,886	49,267

Инвестиционните имоти по група активи са както следва:

<i>Група активи</i>	<i>31.12.2023</i>	<i>31.12.2022</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Складови помещения	46,250	45,902
Офиси	1,686	1,662
Производствени сгради	1,252	1,193
Социални обекти	513	510
Търговски обекти	185	-
Общо	49,886	49,267

Към 31.12.2023 г. има учредени тежести върху инвестиционни имоти както следва:

- ипотека на складово помещение – 15,244 х.лв.(31.12.2022 г.: 13,892 х.лв.) (*Приложение № 35 и Приложение № 41*);
- залози на прилежащо оборудване – 4,950 х.лв.(31.12.2021 г.: 4,428 х.лв.) (*Приложение № 35*).

Оценки по справедлива стойност

Йерархия на справедливите стойности

Оценките по справедлива стойност на групите инвестиционни имоти са категоризирани като справедливи стойности от Ниво 2 на базата на входящите данни, използвани при техниката за оценяване.

Направената преоценка на инвестиционните имоти до справедлива стойност е повтаряема (ежегодна) и се дължи на прилагането на модела на справедливата стойност по МСС 40. Тя се извършва регулярно към датата на всеки годишен финансов отчет. Измерването на справедливата стойност е реализирано със съдействието на независими лицензирани оценители.

Таблицата по – долу показва равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на инвестиционните имоти, оценени на Ниво 2:

	<i>Складови помеще ния</i>	<i>Офиси</i>	<i>Производствени сгради</i>	<i>Социални обекти</i>	<i>Търговски обекти</i>	<i>Разходи за придобиване</i>	<i>Общо</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN'000</i>
Салдо на 1 януари 2022 година	44,354	1,457	1,036	455	-	-	47,302
Придобити	58	-	-	-	-	347	405
Трансфер	347	-	-	-	-	(347)	-
Отписани	(6)	-	-	-	-	-	(6)
Преоценка до справедлива стойност през печалбата или загубата - нереализирана	1,149	205	157	55	-	-	1,566
Салдо на 31 декември 2022 година	45,902	1,662	1,193	510	-	-	49,267
Придобити	-	-	-	-	-	241	241
Трансфер от имоти, машини и оборудване	-	-	-	-	184	-	184
Трансфер	241	-	-	-	-	(241)	-
Преоценка до справедлива стойност през печалбата или загубата - нереализирана	107	24	59	3	1	-	194
Салдо на 31 декември 2023 година	46,250	1,686	1,252	513	185	-	49,886

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави анализ и оценка на справедливите стойности на групата активи в обхвата на инвестиционните имоти. Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители.

Техника за оценяване и значими ненаблюдаеми входящи данни

Таблицата по-долу представя описание на техниките за оценяване, използвани при определянето на справедливата стойност на всички групи от състава на инвестиционните имоти Ниво 2, както и използваните значими ненаблюдаеми входящи данни:

Групи активи (Ниво 2)	Подходи и техники за оценяване	Значими ненаблюдаеми входящи данни
Складови	<i>а. Приходен подход</i>	а. Претеглена норма на

помещения	Оценъчна техника: Метод на капитализирания доход от наем като схема за прилагане на дисконтирани парични потоци (основна оценъчна техника)	възвращаемост б.Срок на реализация на наемни сделки
	<i>б.Разходен метод</i> Оценъчна техника: Метод на база разходи за създаване или подмяна - амортизирана възстановима стойност (като помощна оценка)	Коригирани цени на изграждане на идентични обекти и на доставни цени на аналози на машини и съоръжения
Офиси, производствени сгради и социални обекти	<i>Приходен подход</i> Оценъчна техника: Метод на капитализирания доход от наем като схема за прилагане на дисконтирани парични потоци (основна оценъчна техника)	а.Претеглена норма на възвращаемост б.Срок на реализация на наемни сделки

Ключовите предположения, използвани при изчисленията на справедливата стойност на инвестиционните имоти към 31.12.2023 г. са:

- норма на възвращаемост – от 3,75 % до 10,25 %;
- срок на реализация на наемни сделки - от 3 до 12 месеца.

В резултат на направените изчисления през 2023 г. е установена необходимост от признаване на печалба от преоценка до справедлива стойност в размер на 194 х.лв. (2022 г.: печалба в размер на 1,566 х.лв.) (*Приложение № 4*).

18. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Балансовата стойност на инвестициите по дружества е както следва:

		31.12.2023	Участие	31.12.2022	Участие
		BGN '000	%	BGN '000	%
Софарма Трейдинг АД	България	64,295	87.68	63,248	87.25
Софарма Украйна ЕООД	Украйна	9,669	100.00	9,669	100.00
Софарма Варшава ЕООД	Полша	6,807	100.00	323	100.00
Вета Фарма АД	България	6,754	99.98	6,754	99.98
Витамины АД	Украйна	1,283	100.00	1,283	100.00
Фармалогистика АД	България	961	89.39	961	89.39
Софарма Казахстан ЕООД	Казахстан	502	100.00	502	100.00
Електронкомерс ЕООД	България	384	100.00	384	100.00

Общо

90,655

83,124

Към 31.12.2023 г. съставът на инвестициите в дъщерни дружества обхваща и инвестициите в дъщерните дружества Софарма Поланд ООД - в ликвидация, Полша и Фито Палаузово АД, които са напълно обезценени (31.12.2022 г.: напълно обезценени инвестиции в Софарма Поланд ООД - в ликвидация, Полша и Фито Палаузово АД). През 2023 г. има новоучредено дружество Софарма Рус ООО, Русия (31.12.2022 г.: няма новоучредено дружество).

Софарма АД осъществява пряк контрол върху изброените по-горе дружества.

Предметът на дейност на дъщерните дружества и датата на придобиване е както следва:

- Фармалогистика АД - предмет на дейност: вторична опаковка и отдаване под наем на недвижими имоти. Дата на придобиване – 15.08.2002 г.
- Софарма Поланд ООД - в ликвидация - предмет на дейност: изследване на пазара и общественото мнение. Дата на придобиване – 16.10.2003 г. Дружеството е в процедура на ликвидация.
- Електронкомерс ЕООД - предмет на дейност: търговия, транспортиране и разфасовка на радиоактивни материали и ядрена техника, битова електроника и електротехника. Дата на придобиване – 09.08.2005 г.
- Софарма Трейдинг АД - предмет на дейност: търговия с лекарствени средства. Дата на придобиване – 08.06.2006 г.
- Витамина АД – предмет на дейност: производство и търговия на фармацевтични продукти. Дата на придобиване – 18.01.2008 г.
- Софарма Варшава ЕООД - предмет на дейност: изследване на пазара и общественото мнение. Дата на придобиване – 23.11.2010 г.
- Софарма Украйна ЕООД – предмет на дейност: търговия с фармацевтични продукти. Дата на придобиване – 07.08.2012 г.
- Фито Палаузово АД – предмет на дейност: производство, събиране добив и реализация на билки и лечебни растения. Дата на придобиване (от вливане на дъщерно дружество) – 01.01.2014 г.
- ТОО Софарма Казахстан - предмет на дейност: търговия с лекарствени средства. Дата на придобиване – 30.09.2014 г.
- Вета Фарма АД - предмет на дейност: производство на лекарствени, нелекарствени и други продукти. Дата на придобиване – 11.11.2016 г.
- Фармахим ЕООД – предмет на дейност: консултански услуги. Дата на придобиване – 14.04.2020 г.
- Софарма Рус ООО - предмет на дейност: търговия на едро с фармацевтични продукти и изследване на пазара и общественото мнение. Дата на придобиване – 13.10.2023 г.

Акциите на Софарма Трейдинг АД се търгуват на фондовата борса като средномесечната цена на реализирани сделки за м. декември 2023 г. е 6,05 лв. на акция (м. декември 2022 г.: 6,02 лв.).

Движението на инвестициите в дъщерни дружества е представено по – долу:

Инвестиции в дъщерни дружества

<i>Цена на придобиване</i>	<i>31.12.2023 BGN '000</i>	<i>31.12.2022 BGN '000</i>
Салдо на 1 януари (оригинално отчетено)	110,480	114,376
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	-	(13,533)
Салдо на 1 януари (коригирано)	110,480	100,843
Придобити допълнителни участия	1,122	10,859
Допълнителни дялови вноски	6,484	-
Продадени участия със загуба на контрол	(75)	(1,222)
Салдо на 31 декември	118,011	110,480
 <i>Начислена обезценка</i>		
Салдо на 1 януари (оригинално отчетено)	27,356	33,778
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	-	(6,422)
Салдо на 1 януари (коригирано)	27,356	27,356
Начислена обезценка	-	-
Салдо на 31 декември	27,356	27,356
Балансова стойност на 31 декември	90,655	83,124
Балансова стойност на 1 януари	83,124	73,487

Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави анализ и оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в дъщерни дружества.

Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема (над 25%) и/или преустановяване дейността на дружеството, в което е инвестирано; загуби на пазари, клиенти или технологични проблеми; отчитане на загуби за по-продължителен период от време (над три години); отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен акционерен капитал; тенденции на влошаване на основни финансови показатели; намаляване на пазарната капитализация. Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители. Като база за прогнозите на паричните потоци преди данъци са използвани финансовите бюджети, разработени от съответните дружества, покриващи три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието им, вкл. прогнози за основни икономически показатели на национално ниво и на ниво ЕС/Балканите. Ключовите предположения, използвани при изчисленията на възстановимата стойност към 31.12.2023 г. са:

- норма на растеж – от 1 % до 13,22 %;
- ръст в следпрогнозния период при изчисление на терминална стойност - 2,02 % до 6%;
- лихвен процент /цена на дълга/ - от 8,20 % до 20 %;

- дисконтова норма (на база WACC) – от 9,30% до 24,70 %;
- дисконтова норма (на база CAPM) – от 8.70 % до 28,20%.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията са определени конкретно за всяко дружество, третирано като отделна единица, генерираща парични потоци, и съобразно неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете. Тестовите и преценките на ръководството за обезценка на инвестициите са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от дъщерните дружества, включително търговски и промишлен опит, осигуряване на позиции на български и чуждестранни пазари, очакванията за бъдещи продажби и пр. Изчисленията са направени със съдействието на независими лицензирани оценители.

В резултат на направените изчисления през 2023 г. не е установена необходимост от признаване на обезценка на определени инвестиции в дъщерни предприятия (2022 г.: няма) (*Приложение № 10*).

Нетна загуба от продажба на инвестиции в дъщерни дружества

Дружеството е отчетло резултат от продажби на инвестиции в дъщерни дружества както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Печалба от продажба на инвестиции в дъщерни дружества	142	-
Загуба от продажба на инвестиции в дъщерни дружества	-	(1,124)
Нетна загуба от продажба на инвестиции в дъщерни дружества	142	(1,124)

19. ИНВЕСТИЦИИ В АСОЦИИРАНИ И СЪВМЕСТНИ ДРУЖЕСТВА

Инвестициите в асоциирани и съвместни дружества са както следва:

	31.12.2023 BGN '000	Участие %	31.12.2022 BGN '000	Участие %
Софарма имоти АДСИЦ	69,912	45.65	60,028	41.05
Софарма Билдингс АДСИЦ	28,734	31.47	-	-
Доверие Обединен Холдинг АД	8,689	23.46	9,243	24.998
Фарманова Д.О.О, Сърбия	4,759	25.00	-	-
Момина крепост АД	-	37.46	101	37.46
Общо	112,094		69,372	

Доверие Обединен Холдинг АД е асоциирано дружество с предмет на дейност придобиване, управление, оценка и продажба на дялове и/или акционерни участия в български и чуждестранни дружества – юридически лица.

Софарма имоти АДСИЦ е асоциирано дружество с предмет на дейност е инвестиране на паричните средства, набрани чрез издаване на ценни книжа, в недвижими имоти посредством покупка на право на собственост и други вещни права върху недвижими имоти, извършване на строежи и подобрения в тях, с цел предоставянето им за управление, отдаване под наем, лизинг, аренда и/или продажбата им.

Софарма Билдингс АДСИЦ е асоциирано дружество и трансфера от други дългосрочни капиталови инвестиции е извършен на от 08.09.2023 г. Предметът му на дейност е инвестиране на паричните средства, набрани чрез издаване на ценни книжа, в недвижими имоти посредством покупка на право на собственост и други вещни права върху недвижими имоти, извършване на строежи и подобрения в тях, с цел предоставянето им за управление, отдаване под наем, лизинг, аренда и/или продажбата им.

Фарманова ООД, Сърбия е асоциирано дружество с предмет на дейност производство на фармацевтични продукти. На 10.11.2023 г. дружеството придоби 25 % от капитала на Фарманова ООД, Сърбия.

Движението на инвестициите в асоциирани дружества е представено по – долу:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	69,271	52,791
Придобити акции в асоциирани дружества	27,933	16,480
Трансфер от други дългосрочни капиталови инвестиции	15,463	-
Продадени акции в асоциирани дружества	(573)	-
Салдо на 31 декември	112,094	69,271

Акциите на Доверие Обединен Холдинг АД се търгуват на фондовата борса като средномесечната цена на реализирани сделки за м. декември 2023 г. е 8,56 лв. на акция (м. декември 2022 г.: 7,94 лв).

Акциите на Софарма имоти АДСИЦ се търгуват на фондовата борса като средномесечната цена на реализирани сделки за м. декември 2023 г. е 8,87 лв. на акция (м. декември 2022 г.: 9,42 лв)

Акциите на Софарма Билдингс АДСИЦ се търгуват на фондовата борса като средномесечната цена на реализирани сделки за м. декември 2023 г. е 19,45 лв. на акция (м. декември 2022 г.: 3,08 лв).

Момина крепост АД е съвместно дружество с предмет на дейност разработване, внедряване и производство на медицински изделия за хуманната и ветеринарната медицина.

Движението на инвестициите в съвместни дружества е представено по – долу:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	101	1,694

Обезценка	(101)	(1,593)
Салдо на 31 декември	-	101

Акциите на Момина крепост АД не са търгувани на фондовата борса през м. декември 2023 г. (м.декември 2022 г.: няма търговия).

Обезценка на инвестиции в асоциирани и съвместни дружества

На всяка дата на отчета за финансовото състояние ръководството прави оценка дали съществуват индикатори за обезценка на неговите инвестиции в асоциирани и съвместни дружества.

Преценките на ръководството за обезценка на инвестициите са направени през призмата на неговите прогнози и намерения относно бъдещите икономически изгоди, които се очаква да бъдат получени от асоциираните и съвместните дружества, включително търговски и промишлен опит, осигуряване на позиции на български и чуждестранни пазари, очакванията за бъдещи продажби и пр.

Изчисленията са направени от ръководството със съдействието на независими лицензирани оценители.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията на възстановимата стойност за асоциираните дружества към 31.12.2023 г. са:

- норма на растеж – от 2,29% до 345,24%;
- ръст в следпрогнозния период при изчисление на терминална стойност - от 2,02 % до 11,70%;
- лихвен процент /цена на дълга/ - от 6,11 % до 6,27 %;
- дисконтова норма (на база WACC) – от 6,11% до 6,70 %;
- дисконтова норма (на база CAPM) – от 9,11% до 16,91 %.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията на възстановимата стойност за съвместните дружества към 31.12.2023 г. са:

- норма на растеж – 5,05%;
- ръст в следпрогнозния период при изчисление на терминална стойност - 2,02 %;
- лихвен процент /цена на дълга/ - 4,30 %;
- дисконтова норма (на база WACC) – 9,40 %;

През 2023 г. е установена необходимост от признаване на обезценка на инвестициите в съвместни дружества в размер на 101 х.лв. (2022 г.: 1,593 х.лв.).

Нетна печалба от продажби на инвестиции в асоциирани дружества

Дружеството е отчетло нетна печалба от продажби на инвестиции в асоциирани дружества както следва:

2023	2022
BGN '000	BGN '000

Печалба от продажба на инвестиции в асоциирани дружества

2,258

-

Нетна печалба от продажба на инвестиции в асоциирани дружества

2,258

-

20. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ КАПИТАЛОВИ ИНВЕСТИЦИИ

Другите дългосрочни капиталови инвестиции включват участия (акции) в следните дружества:

	31.12.2023	Участие	31.12.2022	Участие
	BGN '000	%	BGN '000	%
Лавена АД	3,638	13.14	3,788	13.22
МФГ Инвест АД	148	0.46	169	0.46
Имвенчър 1 КДА	50	1.36	50	1.36
Ачийв лайф сайансис Инк - САЩ	13	0.01	8	0.01
Химимпорт АД	11	0.01	367	0.19
Екобулпак АД	7	0.37	7	0.37
Уникредит Булбанк АД	3	0.001	3	0.001
Българска фондова борса АД	-	-	202	0.34
Софарма Билдингс АДСИЦ	-	-	111	10.25
Експо груп АД	-	-	1	1.04
Общо	3,870		4,706	

Всички горепосочени дружества с изключение на Ачийв лайф сайансис Инк - САЩ са със седалище и дейност в България.

Справедливата цена на акция към 31 декември е както следва:

	Брой акции	Справедлива цена на акция	31.12.2023	Брой акции	Справедлива цена на акция	31.12.2022
			Справедлива стойност по отчета за финансовото състояние			Справедлива стойност по отчета за финансовото състояние
			BGN			BGN
Капиталови инвестиции			BGN'000			BGN'000
Лавена АД	1,303,390	2.79	3,638	1,311,183	2.89	3,788
МФГ Инвест АД	50,000	2.96	148	50,000	3.38	169.00
Ачийв лайф сайансис Инк - САЩ	1,796	7.52	13	1,796	4.70	8
Химимпорт АД	16,656	0.66	11	463,476	0.79	367
Българска фондова борса АД	-	-	-	22,300	9.04	202.00
Софарма Билдингс АДСИЦ	-	-	-	66,627	1.67	111
Общо			3,810			4,645

Таблицата по-долу представя другите капиталови инвестиции на дружеството, които се оценяват на повтаряема база по справедлива стойност в индивидуалния отчет за финансовото състояние:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Справедлива стойност</i>	<i>Ниво 1</i>	<i>Ниво 2</i>
	31.12.2023		
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Лавена АД	3,638	-	3,638
МФГ Инвест АД	148	148	-
Ачийв лайф сайансис Инк - САЩ	13	13	-
Химимпорт АД	11	11	-
Общо	3,810	172	3,638

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>Справедлива стойност</i>	<i>Ниво 1</i>	<i>Ниво 2</i>
	31.12.2022		
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Лавена АД	3,788	-	3,788
Химимпорт АД	367	367	-
Българска фондова борса АД	202	202	-
МФГ Инвест АД	169	169	-
Софарма Билдингс АДСИЦ	111	-	111
Ачийв лайф сайансис Инк - САЩ	8	8	-
Общо	4,645	746	3,899

Таблицата по – долу показва равнение между началните и крайните салда на справедливите стойности на Ниво 1 и Ниво 2:

<i>Капиталови инвестиции</i>	<i>(Ниво 1)</i>	<i>(Ниво 2)</i>	<i>Общо</i>
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Салдо към 1 януари 2022 година	641	5,004	5,645
Покупки	674	1	675
Продажби	(624)	(4)	(628)
Нереализирана печалба/(загуба), нетно, включена в друг всеобхватен доход (<i>Приложение № 14</i>)	55	(1,102)	(1,047)
Салдо на 31 декември 2022 година	746	3,899	4,645
Покупки	38	12,782	12,820
Емисия на капитал	-	620	620
Трансфер към асоциирани дружества	-	(15,463)	(15,463)
Продажби	(21)	(557)	(578)
Нереализирана печалба/(загуба), нетно, включена в друг всеобхватен доход (<i>Приложение № 14</i>)	(591)	2,357	1,766
Салдо на 31 декември 2023 година	172	3,638	3,810

Техники и подходи за оценяване

При оценките по справедлива стойност на Ниво 2 е прилаган подходът на пазарните сравнения. Оценъчната техника се базира на метода на пазарните множители. При изготвянето на оценките по справедлива стойност дружеството е използвало услугите на сертифицирани оценители.

За инвестиции, които не се търгуват на капиталовите пазари дружеството е използвало вътрешни оценки, които са изготвени от специалисти в дружеството. При анализ на дружествата обект на тези вътрешни оценки становището на специалистите е, че справедливите стойности на тези капиталови инвестиции не се отклоняват съществено от балансовите им стойности.

21. ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Дългосрочните вземания от свързани предприятия включват:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Предоставени дългосрочни заеми	49,070	63,354
Обезценка за кредитни загуби	(117)	(156)
	48,953	63,198
Вземания по възстановими допълнителни дялови вноски в дъщерно дружество	9,311	-
Вземания по договори за цесия	3,884	3,757
Предоставени депозити по лизингови договори (Приложение № 32)	516	516
Общо	62,664	67,471

Предоставените дългосрочни заеми и условията по тях към 31.12.2023 г. са както следва:

Дружество	ЕИК	Вид свързаност	Вид валута	Договорена сума '000	Договор № / година	Дата на последно допълнително споразумение към договора	Падеж	Лихвен %	Пазарна стойност на обезпеченията	31.12.2023	
									BGN'000	BGN'000	BGN'000
		дружество, контролирано от									в т.ч. лихва
Доверие Инвест ЕАД	205426924	асоциирано дружество	лева	83,400	113/2019 г	18.03.2022 г.	31.12.2025 г.	3.00%	-	40,901	484
Индустриален Холдинг Доверие АД	121683066	дружество, контролирано от асоциирано дружество	лева	14,939	409/2022 г	04.12.2023 г.	31.12.2025 г.	4.36%	26,918	8,052	152
									26,918	48,953	636

Предоставените дългосрочни заеми и условията по тях към 31.12.2022 г. са както следва:

Дружество	ЕИК	Вид свързаност	Вид валута	Договорен а сума	Договор № / година	Дата на последно допълнително споразумение към договора	Падеж	Лихвен %	Пазарна стойност на обезпеченията	31.12.2022		
										BGN'000	BGN'000	BGN'000
				'000								
												в т.ч. лихва
Доверие Инвест ЕАД	205426924	дружество, контролирано от асоциирано дружество	лева	83,400	113/2019 г	18.03.2022 г.	31.12.2025 г.	3.00%	-	51,147		731
Индустиален Холдинг Доверие АД	121683066	дружество, контролирано от асоциирано дружество	лева	10,000	409/2022 г	25.11.2022 г.	31.12.2024 г.	4.36%	17,781	10,040		40
Доверие Обединен Холдинг АД	121575489	асоциирано дружество	лева	2,000	344/2022 г	26.10.2022 г.	31.12.2024 г.	3.09%	3,072	2,011		11
										20,853	63,198	782

Предоставените дългосрочни заеми на свързани предприятия са с цел подпомагане при финансиране на дейности на тези предприятия по общи стратегически цели. Те са обезпечени със записи на заповед.

Движението на коректива за обезценка на вземанията от свързани предприятия по предоставени дългосрочни заеми е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	156	97
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	(39)	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	-	59
Салдо на 31 декември	117	156

Вземанията по възстановими допълнителни дялови вноски в дъщерно дружество са в полски злоти. Те са лихвени с падеж 31.12.2030 г.

Вземанията по договори за цесия са в лева с падеж 06.07.2025 г. и са лихвени. Придобити са през 2022 г. във връзка с погасяване на банкови кредити на съвместно дружество, по които „Софарма“ АД е съдължник.

Всички вземания по договорите за цесия са обезпечени с ипотека на земи и сгради, както и залог на машини и оборудване.

Предоставените депозити са по лизингови договори. Те са в евро с падеж 01.08.2032 г.

22. ДРУГИ ДЪЛГОСРОЧНИ ВЗЕМАНИЯ

Другите дългосрочни вземания на дружеството включват:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Вземания по сделки с ценни книжа	3,540	3,668
Обезценка за кредитни загуби	(183)	(142)
Вземания по сделки с ценни книжа, нетно	3,357	3,526
Общо	3,357	3,526

Вземанията по сделки с ценни книжа представляват вземане по продадена инвестиция в дъщерно дружество с падеж 30.09.2025 г., което е обвързано с приключване на определени нормативни действия по регистрации на разрешения на медицински продукти.

Движението на коректива за обезценка на вземания по сделки с ценни книжа е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	142	216
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	41	-
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	-	(74)
Салдо на 31 декември	183	142

23. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

Материалните запаси на дружеството включват:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Материали	54,254	42,302

Готова продукция	33,817	27,832
Незавършено производство	12,715	10,524
Стоки	3,350	120
Полуфабрикат	2,176	1,982
Общо	106,312	82,760

Материалите по видове са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Основни материали	49,538	39,980
Материали в процес на доставка	3,802	1,257
Технически материали	400	413
Спомагателни материали	398	376
Резервни части	90	222
Други	26	54
Общо	54,254	42,302

Основните материали по видове са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Субстанции	25,341	19,800
Химикали	9,289	7,689
ПВС и алуминиево фолио	4,102	3,222
Ампули	3,719	2,834
Билки	2,169	1,875
в т.ч. собствено производство	72	5
Опаковъчни материали	1,657	2,206
Санитарно-хигиенни и превързочни материали	1,423	1,785
Туби	1,187	199
Флакони	641	361
Материали за ветеринарни ваксини	10	5
Материали за инфузионни разтвори	-	4
Общо	49,538	39,980

Движението на билките собствено производство (земеделска продукция, включваща добити семена от бял трън и жълта акация) е както следва:

2022	2021
BGN '000	BGN '000

Земеделска продукция на 1 януари	5	26
Себестойност на добита през годината продукция	62	-
Печалба (Загуба) от оценка по справедлива стойност	5	-
Вложени в производството	-	(21)
Земеделска продукция към 31 декември	72	5

Готовата продукция е както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Таблетни форми	19,412	14,464
Ампулни форми	4,531	5,446
Унгвенти	3,279	1,382
Сиропи	1,929	1,654
Превързочни продукти	1,285	1,342
Лиюфилни продукти	1,148	2,450
Санитарно-хигиенни продукти	561	156
Пластири	449	317
Сашета	408	99
Капки	390	289
Лечебна козметика	271	95
Супозитории	97	82
Концентрати за хемодиализа	57	56
Общо	33,817	27,832

Стоките по видове са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Медицински изделия	3,228	46
Хранителни продукти	80	74
Хранителни добавки	42	0
Общо	3,350	120

Към 31.12.2023 г. върху налични материални запаси на дружеството с балансова стойност в размер на 33,817 х.лв. има учредени залози като обезпечение по банкови заеми (31.12.2022 г.: 27,832 х.лв.) (Приложение № 35 и Приложение № 41).

24. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Вземанията от свързани предприятия включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Вземания от дъщерни дружества	73,994	59,149
Обезценка за кредитни загуби	<u>(4,063)</u>	<u>(3,767)</u>
Вземания от дъщерни дружества, нетно	69,931	55,382
Вземания от дружества, контролирани от асоциирано дружество	12,823	12,713
Обезценка за кредитни загуби	<u>(16)</u>	<u>(57)</u>
Вземания от дружества, контролирани от асоциирано дружество, нетно	12,807	12,656
Вземания от асоциирани дружества	2,085	-
Обезценка за кредитни загуби	<u>(135)</u>	<u>-</u>
Вземания от асоциирани дружества, нетно	1,950	-
Вземания от съвместни дружества	2,181	1,343
Обезценка за кредитни загуби	<u>(2,155)</u>	<u>(1,340)</u>
Вземания от съвместни дружества, нетно	26	3
Вземания от дружества за осъществяване на съвместна дейност, регистрирани по ЗЗД	160	158
Обезценка за кредитни загуби	<u>(160)</u>	<u>(158)</u>
Вземания от дружества за осъществяване на съвместна дейност, регистрирани по ЗЗД, нетно	-	-
Общо	<u>84,714</u>	<u>68,041</u>

Вземанията от свързани предприятия по видове са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Вземания по договори с клиенти	75,954	59,156
Обезценка за кредитни загуби	<u>(4,194)</u>	<u>(3,822)</u>
Вземания по договори с клиенти, нетно	71,760	55,334
Предоставени търговски заеми	14,976	13,996
Обезценка за кредитни загуби	<u>(2,169)</u>	<u>(1,340)</u>
Предоставени търговски заеми, нетно	12,807	12,656
Вземания по поръчителства и гаранции	81	53
Обезценка за кредитни загуби	<u>(4)</u>	<u>(2)</u>
Вземания по поръчителства и гаранции, нетно	77	51
Предоставени аванси	70	-
Други вземания	160	158
Обезценка за кредитни загуби	<u>(160)</u>	<u>(158)</u>
Други вземания, нетно	-	-

Общо**84,714****68,041**

Вземанията по договори с клиенти – свързани предприятия са безлихвени и от тях 57,536 х.лв. са в лева (31.12.2022 г.: 42,037 х.лв.) и в евро – 14,224 х.лв. (31.12.2022 г.: 13,297 х.лв.).

Най-съществени по размер са вземанията от дъщерно дружество с предмет на дейност търговия на лекарствени средства с размер към 31.12.2023 г. – 55,585 х.лв. или 77,46 % от всички вземания по договори с клиенти - свързани лица (31.12.2022 г.: 42,037 х.лв. – 75,97 %).

Обичайно дружеството договаря с дъщерните си дружества срок на плащане на вземанията по продажби на продукция в диапазон от 45 дни до 270 дни, а за вземания по продажби на материали (вкл. субстанции) до 90 дни.

Движението на коректива за обезценка на търговските вземания от свързани предприятия е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	3,822	1,366
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	4,194	3,822
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	(3,822)	(1,366)
Салдо на 31 декември	4,194	3,822

Възрастовата структура на непаядежиралите (редовни) търговски вземания от свързани лица е както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
до 30 дни	12,138	13,654
от 31 до 90 дни	25,811	22,419
от 91 до 180 дни	28,769	17,746
от 180 дни до 365 дни	2,085	-
<i>Брутна стойност на непаядежиралите (редовни) вземания от свързани предприятия</i>	<i>68,803</i>	<i>53,819</i>
<i>Обезценка за кредитни загуби</i>	<i>(1,525)</i>	<i>(1,120)</i>
Непаядежирали (редовни) вземания от свързани предприятия, нетно	67,278	52,699

Обезценката за кредитни загуби на непаядежиралите (редовни) търговски вземания от свързани лица е както следва:

31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
------------------------	------------------------

до 30 дни	253	284
от 31 до 90 дни	538	467
от 91 до 180 дни	599	369
от 180 дни до 365 дни	135	-
Общо	1,525	1,120

Възрастовата структура на дата на фактура на просрочените търговски вземания от свързани лица е както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
от 31 до 90 дни	1	-
от 91 до 180 дни	920	116
от 180 дни до 365 дни	3,206	1,687
над 365 дни	3,024	3,534
Брутна стойност на просрочените вземания от свързани предприятия	7,151	5,337
Обезценка за кредитни загуби	(2,669)	(2,702)
Просрочени вземания от свързани предприятия, нетно	4,482	2,635

Дружеството прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания от свързани предприятия, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания от свързани предприятия (Приложение № 2.17).

На тази база, корективът за кредитни загуби към 31 декември е определен както следва:

31 декември 2023 година		Редовни	Просрочени до 90 дни	Просрочени над 90 дни	Просрочени над 180 дни	Просрочени над 365 дни	Общо
Очакван среден % на кредитни загуби		2%	10%	33%	60%	100%	
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	BGN '000	68,803	3,110	1,017	2,498	526	75,954
Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка)	BGN '000	(1,525)	(297)	(340)	(1,506)	(526)	(4,194)
31 декември 2022 година		Редовни	Просрочени до 90 дни	Просрочени над 90 дни	Просрочени над 180 дни	Просрочени над 365 дни	Общо

Очакван среден % на кредитни загуби		2%	5%	8%	52%	97%	
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	BGN '000	53,819	1,419	401	1,811	1,706	59,156
Очаквана кредитна загуба (Коректив за обезценка)	BGN '000	(1,120)	(73)	(31)	(945)	(1,653)	(3,822)

Към 31.12.2023 г. са учредени особени залози като обезпечение по получени банкови заеми върху вземания от свързани лица в размер на 62,085 х.лв. (31.12.2022 г.: 48,531 х.лв.) (Приложение № 35)

Предоставените заеми на свързани предприятия по видове свързани дружества са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	12,810	12,656
Обезценка за кредитни загуби	(3)	-
Дружества, контролирани от асоциирано дружество, нетно	12,807	12,656
Съвместни дружества	2,151	1,340
Обезценка за кредитни загуби	(2,151)	(1,340)
Съвместни дружества, нетно	-	-
Дъщерни дружества	15	-
Обезценка за кредитни загуби	(15)	-
Дъщерни дружества, нетно	-	-
Общо	12,807	12,656

Условията, при които са предоставени заемите по видове свързани лица към 31.12.2023 г. са както следва:

Дружество	ЕИК	Вид свързаност	Вид валута	Договорена сума	Договор № / година	Дата на последно допълнително споразумение към договора	Падеж	Лихвен %	Пазарна стойност на обезпеченията	31.12.2023		
				'000					BGN'000	BGN'000	BGN'000	в т.ч. лихва
		дружество										
Доверие грижа ЕАД	204956297	, контролирано от асоциирано дружество	лева	10,997	265а/2017 г.	04.12.2023 г.	31.12.2024 г.	3.10%	11,453	8,740	692	
Доверие Капитал АД	130362127	, контролирано от асоциирано	лева	4,000	319/2021 г.	04.12.2023 г.	31.12.2024 г.	3.33%	6,700	4,067	67	

дружество

18,153	12,807	759
--------	--------	-----

Условията, при които са предоставени заемите по видове свързани лица към 31.12.2022 г. са както следва:

Дружество	ЕИК	Вид свързаност	Вид валута	Договорен сума	Договор № / година	Дата на последно допълнителн о споразумение към договора	Падеж	Лихве н %	Пазарна стойност на обезпеченият а	31.12.2022	
				'000					BGN'000	BGN'000	BGN'000 в т.ч. лихва
		дружество									
Доверие грижа ЕАД	204956297	контролиран о от асоциирано дружество дружество	лева	10,997	265а/2017 г.	15.11.2022 г.	31.12.2023 г.	3.10%	11,296	8,512	463
Доверие Капитал АД	130362127	контролиран о от асоциирано дружество	лева	4,000	319/2021 г.	15.11.2022 г.	31.12.2023 г.	3.33%	6,213	4,144	144
									17,509	12,656	607

Предоставените краткосрочни заеми на свързани предприятия са с цел подпомагане финансиране на дейности на тези предприятия по общи стратегически цели. Те са обезпечени със залози на дружествени дялове и ценни книжа (акции).

Движението на коректива за обезценка на предоставените заеми на свързани предприятия е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	1,340	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	829	1,340
Салдо на 31 декември	2,169	1,340

Вземанията по поръчителства по видове свързани дружества са както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Вземания от дъщерни дружества	77	49
Обезценка за кредитни загуби	-	(1)

Вземания от дъщерни дружества, нетно	77	48
Вземания от съвместни дружества	4	4
Обезценка за кредитни загуби	(4)	(1)
Вземания от съвместни дружества, нетно	-	3
Общо	77	51

Вземанията по поръчителства са безлихвени и от тях в евро са 77 х.лв. (31.12.2022 г.: 48 х.лв.) и в лева – няма (31.12.2022 г.: 3 х.лв.).

Движението на коректива за обезценка на вземанията по поръчителства от свързани предприятия е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	2	59
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	4	2
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	(2)	(59)
Салдо на 31 декември	4	2

Другите вземанията са както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Вземания от дружества за осъществяване на съвместна дейност, регистрирани по ЗЗД	160	158
Обезценка за кредитни загуби	(160)	(158)
Общо	-	-

Другите вземанията са в лева и са безлихвени.

Движението на коректива за обезценка на другите вземания е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	158	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	2	158
Салдо на 31 декември	160	158

25. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

Търговските вземания включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
<i>Вземания по договори с клиенти</i>	17,431	14,606
<i>Обезценка за кредитни загуби</i>	<u>(3,481)</u>	<u>(4,051)</u>
Вземания по договори с клиенти, нетно	13,950	10,555
<i>Вземания по договори за цесия</i>	4,890	4,890
<i>Обезценка за кредитни загуби</i>	<u>(56)</u>	<u>-</u>
Вземания по договори за цесия, нетно	4,834	4,890
Предоставени аванси	<u>3,975</u>	<u>2,670</u>
Общо	<u>22,759</u>	<u>18,115</u>

Вземанията по договори с клиенти са безлихвени и от тях – 1,670 х.лв. са левови (31.12.2022 г.: 908 х.лв.), в евро – 7,794 х.лв. (31.12.2022 г.: 6,827 х.лв.) и в щатски долари – 4,486 х.лв. (31.12.2022 г.: 2,820 х.лв.).

Един основен контрагент на дружеството формира 32,14% от вземанията от клиенти (31.12.2022 г.: Един основен контрагент на дружеството формира 26,71% от вземанията от клиенти).

Обичайно дружеството договаря с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби от 30 до 180 дни, освен в случаите когато се разработват нови пазари и продукти и се привличат нови търговски контрагенти.

Движението на коректива за обезценка на търговски вземания от трети лица е както следва:

	2023	2022
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	<u>4,051</u>	<u>1,877</u>
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	3,481	4,047
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	<u>(4,051)</u>	<u>(1,873)</u>
Салдо на 31 декември	<u>3,481</u>	<u>4,051</u>

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
до 30 дни	3,676	4,238
от 31 до 90 дни	2,698	2,929

от 91 до 180 дни	2,443	1,647
<i>Брутна стойност на непаядежиралите (редовни) търговски вземания</i>	8,817	8,814
<i>Обезценка за кредитни загуби</i>	(100)	(127)
Непаядежирали (редовни) търговски вземания, нетно	8,717	8,687

Обезценката за кредитни загуби на непаядежиралите (редовни) търговски вземания е както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
до 30 дни	41	58
от 31 до 90 дни	31	44
от 91 до 180 дни	28	25
Общо	100	127

Възрастовата структура на дата на фактура на просрочените търговски вземания е както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
от 31 до 90 дни	2,328	1,288
от 91 до 180 дни	1,832	14
от 181 до 365 дни	2,924	2,748
над 365 дни	1,530	1,742
<i>Брутна стойност на просрочените търговски вземания</i>	8,614	5,792
<i>Обезценка за кредитни загуби</i>	(3,381)	(3,924)
Просрочени търговски вземания, нетно	5,233	1,868

Дружеството прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания (Приложение № 2.17). На тази база, корективът за загуби към 31 декември е определен както следва:

31 декември 2023 година	Редовни	Просрочени до 90 дни	Просрочени над 90 дни	Просрочени над 180 дни	Просрочени над 365 дни	Общо	
Очакван среден % на кредитни загуби	1%	10%	34%	60%	100%		
Търговски вземания (брутна балансова стойност)	BGN '000	8.817	3.269	2.194	2.107	1.044	17.431

Очаквана кредитна
загуба (Коректив за
обезценка)

BGN '000 (100) (326) (746) (1,265) (1,044) (3,481)

**31 декември 2022
година**

Редовни Просрочени Просрочени Просрочени Просрочени
до 90 дни над 90 дни над 180 дни над 365 дни **Общо**

Очакван среден % на
кредитни загуби

1% 3% 55% 87% 100%

Търговски вземания
(брутна балансова
стойност)

BGN '000 8,814 1,323 676 2,161 1,632 14,606

Очаквана кредитна
загуба (Коректив за
обезценка)

BGN '000 (127) (43) (373) (1,876) (1,632) (4,051)

Към 31.12.2023 г. няма учредени особени залози като обезпечение по получени банкови заеми върху търговски вземания (31.12.2022 г.: 283 х.лв.) (*Приложение № 35 и Приложение № 41*).

Вземанията по договори за цесия са в евро, безлихвени с падеж 31.12.2023 г.

Движението на коректива за обезценка на вземанията по договори за цесия е както следва:

	2023	2022
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	-	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	56	-
Салдо на 31 декември	56	-

Предоставените аванси на доставчици към 31 декември са за покупка на:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Услуги	2,631	2,161
Материални запаси	1,344	509
Общо	3,975	2,670

Предоставените аванси са текущи. От тях в лева са 512 х.лв. (31.12.2022 г.: 339 х.лв.), в евро – 2,299 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,967 х.лв.), в щатски долари – 928 х.лв (31.12.2022 г.: 284 х.лв.) и в други валути – 236 х.лв. (31.12.2022 г.: 80 х.лв.).

26(А). ПРЕДОСТАВЕНИ ЗАЕМИ НА ТРЕТИ ЛИЦА

Предоставените заеми на трети лица са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Предоставени търговски заеми на трети лица	11,286	8,320
Обезценка за кредитни загуби	(83)	(3)
Общо	11,203	8,317

Движението на коректива за обезценка на предоставените заеми на трети лица е както следва:

	2023	2021
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	3	-
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	80	-
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	-	(3)
Трансфер от други дългосрочни вземания	-	6
Салдо на 31 декември	83	3

Условията, при които са предоставени заемите на трети лица към 31.12.2023 г. са както следва:

Дружество	ЕИК / Единен номер на държавна регистрация и фискален код	Вид валута	Договорена сума	Договор № / година	Дата на последно допълнително споразумение към договора	Падеж	Лихвен %	Пазарна стойност на обезпеченията	31.12.2023	
			'000					BGN'000	BGN'000	BGN'000
в т.ч. лихва										
Sopharmacy MC	1017600023754	евро	3,000	330/2018 г.	21.12.2023 г.	31.12.2024 г.	3.05%	8,055	6,667	800
Алианс Енерджи Компанис АД	206936182	лева	2,740	52/2023 г.	04.12.2023 г.	31.12.2024 г.	4.37%	-	2,691	-
Sopharmacy MC	1017600023754	евро	695	470/2017 г.	21.12.2023 г.	31.12.2024 г.	3.05%	2,140	1,610	250
Фармаплант АД	201837643	лева	4,184	95а/2012 г.	04.12.2023 г.	31.12.2024 г.	4.30%	385	187	-
Фармаплант АД	201837643	лева	949	396/2014 г.	04.12.2023 г.	31.12.2024 г.	4.70%	171	48	-
								10,751	11,203	1,050

Условията, при които са предоставени заемите на трети лица към 31.12.2022 г. са както следва:

Дружество	ЕИК / Единен номер на държавна регистрация и фискален код	Вид валута	Договорена сума	Договор № / година	Дата на последно допълнително споразумение към договора	Падеж	Лихвен %	Пазарна стойност на обезпеченията	31.12.2022
-----------	---	------------	-----------------	--------------------	---	-------	----------	-----------------------------------	------------

								'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
											в т.ч. лихва
Sopharmacy MC	1017600023754	евро	3,000	330/2018 г.	15.01.2020 г.	29.06.2023 г.	3.05%		7,704	6,490	622
Sopharmacy MC	1017600023754	евро	695	470/2017 г.	01.06.2018 г.	31.12.2023 г.	3.05%		1,985	1,568	209
Фармаплант АД	201837643	лева	4,184	95а/2012 г.	16.11.2021 г.	31.12.2023 г.	4.30%		357	187	-
Фармаплант АД	201837643	лева	949	396/2014 г.	16.11.2021 г.	31.12.2023 г.	4.70%		159	72	-
									<u>10,205</u>	<u>8,317</u>	<u>831</u>

Предоставените заеми на трети лица са с цел подпомагане за финансиране на дейности на тези предприятия по общи стратегически цели. Те са обезпечени със залози на ценни книжа (акции).

26(Б). ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

Другите вземания и предплатени разходи включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Данъци за възстановяване	4,048	4,697
Предплатени разходи	835	1,188
Предоставени парични средства за изплащане на дивидент	424	-
Вземания по предоставени депозити като гаранции	290	69
Вземания по предоставени гаранции по съдебни дела	25	25
Предоставени средства на инвестиционен посредник	-	46
Присъдени вземания	481	160
Обезценка за кредитни загуби на присъдени вземания	(481)	(160)
Присъдени вземания, нетно	-	-
Други	111	53
Общо	5,733	6,078

Данъците за възстановяване включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Акциз	4,048	4,249
Данък върху добавена стойност	-	448
Общо	4,048	4,697

Предплатените разходи включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Застраховки	375	232
Абонаменти	291	630
Лицензионни и патентни такси	77	126

Реклама	44	83
Банкови такси и комисионни	21	72
Наеми	6	9
Ваучери	3	10
Консултански услуги	-	4
Други	18	22
Общо	835	1,188

Предоставените депозити като гаранции включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Гаранции по договори за доставка на ветеринарни ваксини	188	-
Гаранции по договори за внедряване на системи	40	-
Гаранции по договори за наем	31	20
Гаранции по лизингови договори	14	15
Гаранции по договори за доставка на горива	6	6
Гаранции по договори за строителство	4	4
Гаранции по договори за доставка на електроенергия	3	3
Гаранции по договори за застраховки	1	1
Гаранции по договори за доставка на медикаменти	-	19
Други	3	1
Общо	290	69

Движението на коректива за обезценка на съдебни и присъдените вземания е както следва:

	2023	2022
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	160	148
Увеличение на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	327	12
Намаление на коректива за кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	(6)	-
Салдо на 31 декември	481	160

27. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Паричните средства включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Парични средства в разплащателни сметки	5,088	4,585

Парични средства в каса	86	123
Блокирани парични средства	100,180	185
Парични средства и еквиваленти	105,354	4,893

Паричните средства по разплащателните сметки са: в лева – 748 х.лв. (31.12.2022 г.: 2,105 х.лв.), в евро – 3,324 х.лв. (31.12.2022 г.: 2,348 х. лв.), в щатски долари – 958 х.лв. (31.12.2022 г.: 74 х.лв.) и в други валути – 58 х.лв. (31.12.2022 г.: 58 х.лв.).

Паричните средства в каса са в лева - 86 х.лв. (31.12.2022 г.: 123 х.лв.).

Блокираните парични средства включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Краткосрочни депозити в чужбина	100,110	124
Издадени банкови гаранции	70	61
	100,180	185

Издадените банкови гаранции са: в лева – 54 х.лв. (31.12.2022 г.: 54 х.лв), в евро – 16 х.лв. (31.12.2022 г.: 7 х.лв.). Краткосрочните депозити в чужбина са в евро с падеж 10.01.2024 г. (31.12.2022 г.: в руски рубли с падеж 05.01.2023 г.)

В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството е определило, че не е необходима обезценка на паричните средства и еквиваленти. Поради това дружеството не е признало провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти към 31.12.2023 г.

28. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

Основен акционерен капитал

Към 31.12.2023 г. регистрираният акционерен капитал на Софарма АД възлиза на 172,591 х.лв., разпределени в 172,590,578 акции с номинална стойност един лев за акция.

<i>Издадени и напълно платени обикновени акции</i>	<i>Акции</i>	<i>Основен капитал, нетно от обратно изкупени акции</i>
	<i>брой</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари 2022 година	121,742,899	84,514
Обратно изкупени собствени акции	(424,188)	(1,909)
Разходи по обратно изкупени собствени акции	-	(10)
Салдо на 31 декември 2022 година	121,318,711	82,595

Емисия на капитал	37,792,679	37,793
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	852	3
Обратно изкупени собствени акции	(850,000)	(5,226)
Разходи по обратно изкупени собствени акции	-	(26)
Салдо на 31 декември 2023 година	158,262,242	115,139

На 06.10.2023 г. е вписано в Търговския регистър увеличението на капитала на дружеството чрез издаване на 37,792,679 броя обикновени, поименни, безналични, с право на глас, с номинална стойност 1 лев всяка и емисионна стойност 4,13 лв за една акция.

Акциите от увеличението на капитала са записани от притежателите на варанти.

Новите акции от увеличението на капитала на дружеството са допуснати за търговия на Българска фондова борса на 18.10.2023 г.

Таблицата по-долу представя внесенния акционерен капитал на дружеството към 31 декември:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Основен капитал /регистриран/, номинал	172,591	134,798
Премиен резерв	127,076	8,785
Общо внесен капитал	299,667	143,583

Акциите на дружеството са обикновени, безналични с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и са регистрирани за търговия на Българска фондова борса – София АД и Варшавската фондова борса.

Обратно изкупените собствени акции са 14,328,336 броя на стойност 57,452 х.лв. (31.12.2022 г.: 13,479,188 броя в размер на 52,203 х.лв.). През текущата година са закупени 850,000 броя акции (2022 г.: закупени 424,188 броя акции). Ефектът от вливане на дъщерно дружество е 852 броя акции за 3 х.лв.

Резервите на дружеството обобщено са представени в таблицата по-долу:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Законови резерви	186,919	68,628
Преоценъчен резерв на имоти, машини и оборудване	21,392	27,260
Реверв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	506	560
Допълнителни резерви	226,530	365,155
Общо	435,347	461,603

Законовите резерви в размер на 186,919 х.лв. (31.12.2022 г: 68,628 х.лв.) представляват фонд Резервен, който се формира по изискване на Търговския закон и устава на дружеството, и включва два компонента: а) суми от разпределение на печалбата за фонд Резервен в размер на 59,843 х.лв. (31.12.2022

г.: 59,843 х.лв.) и б) премиен резерв, възникнал като положителна разлика между емисионната и номиналната стойност на емитираните акции при вливането на дъщерни дружества в Софарма АД, както и от записаните и платени акции от притежателите на варанти в размер на 127,076 х.лв. (31.12.2022 г.: 8,785 х.лв.)

Движението на законовите резерви е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	68,628	66,201
Положителна разлика между емисионна и номинална стойност при емисия на капитал	118,291	-
Разпределение на печалбата	-	2,427
Салдо на 31 декември	186,919	68,628

Преоценъчният резерв за имоти, машини и оборудване в размер на 21,392 х.лв. (31.12.2022 г.: 27,277 х.лв.) е формиран от положителната разлика между балансовата стойност на имотите, машините, оборудването и техните справедливи стойности към датите на съответните преоценки. Ефектът на отсрочените данъци върху преоценъчния резерв е отразен директно в този резерв.

Движението на преоценъчния резерв на имоти, машини и оборудване е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари (оригинално отчетено)	27,260	28,614
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	-	154
Салдо на 1 януари (коригирано)	27,260	28,768
Печалба / (Загуба) от преоценка на имоти, машини и оборудване, нетно	33	(991)
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	(131)	-
Трансфер към неразпределена печалба	(5,767)	(616)
Отсрочен данък свързан с преоценки	(3)	99
Салдо на 31 декември	21,392	27,260

Резервът по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в размер на 506 х.лв. (31.12.2022 г.: 560 х.лв.) е формиран от ефектите от оценка по справедлива стойност на другите дългосрочни капиталови инвестиции. При отписване на тези инвестиции, формираният резерв се прехвърля към компонента „неразпределена печалба“.

Движението на резерва по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	560	1,644
Нетна промяна в справедливата стойност на други дългосрочни капиталови инвестиции	1,766	(1,047)
Трансфер към неразмразена печалба	(1,820)	(37)
Салдо на 31 декември	506	560

Допълнителните резерви в размер на 226,530 х.лв. (31.12.2022 г.: 365,155 х.лв.) са формирани от разпределение на печалбите по решение на акционерите и могат да бъдат използвани за изплащане на дивидент, за увеличение на основния капитал, както и за покриване на загуби.

Движението на допълнителните резерви е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	365,155	342,581
Разпределени дивиденди от печалба за 2022 година	(32,604)	-
Авансови шестмесечни дивиденди от печалба за 2023 година	(106,021)	-
Разпределена печалба през годината	-	22,574
Салдо на 31 декември	226,530	365,155

Други капиталови компоненти (емисия варианти)

Съгласно чл.25 от Устава на дружеството на 21.05.2021 г. Съветът на директорите определя параметрите и взима решение за издаване при първично публично предлагане на емисия варианти. С Решение № 804 – Е от 04.11.2021 г. Комисията за финансов надзор вписва емисия в размер на 44 932 633 безналични, свободнопрехвърляеми и поименни варианти, с емисионна стойност 0,28 лева, издадени от „Софарма” АД по реда на чл. 112 б, ал. 11 от ЗППЦК. Базовият актив на емитираните варианти са бъдещи обикновени, поименни, безналични, свободнопрехвърляеми акции, даващи право на един глас в Общото събрание на акционерите, които ще бъдат издадени от дружеството под условие, единствено в полза на собствениците на варианти. Всеки записан вариант дава право на притежателя си да запише една акция от бъдеща емисия. Притежателите на вариантите могат да упражнят правото си да запишат съответния брой акции от бъдещо увеличение на капитала на дружеството в 3-годишен срок по фиксирана цена 4,13 лева за акция. Правото на упражняване възниква от датата, на която емисията варианти е регистрирана в „Централен Депозитар” АД – 16.11.2021 г.

Вариантите са допуснати до търговия на основен пазар BSE на Българска Фондова Бурса-София АД, считано от 17.11.2021 г.

Таблицата по-долу представя набраните средства от емисията варианти, нетно от разходите по емисията към 31 декември:

<i>Издадени и напълно платени варианти</i>	<i>Варанти</i>	<i>Други капиталови компоненти</i>
	<i>брой</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари 2022 година	<u>44,925,943</u>	<u>12,512</u>
Транзакционни разходи	<u>-</u>	<u>(24)</u>
Салдо на 31 декември 2022 година	<u>44,925,943</u>	<u>12,488</u>
Транзакционни разходи	<u>-</u>	<u>(791)</u>
Салдо на 31 декември 2023 година	<u>44,925,943</u>	<u>11,697</u>

Основна нетна печалба на акция

	<i>31.12.2023</i>	<i>31.12.2022</i>
Средно претеглен брой акции	130,696,402	121,495,503
Нетна печалба за годината (BGN '000)	<u>47,867</u>	<u>36,581</u>
Основна нетна печалба на акция (BGN)	<u>0.37</u>	<u>0.30</u>

Нетна печалба на акция с намалена стойност

	<i>31.12.2023</i>	<i>31.12.2022</i>
Средно претеглен брой акции в обръщение	130,696,402	121,495,503
Кумулативен ефект от варианти	<u>9,499,177</u>	<u>3,417,186</u>
Акции в обръщение с варианти	140,195,579	124,912,689
Нетна печалба за годината (BGN '000)	<u>47,867</u>	<u>36,581</u>
Нетна печалба на акция с намалена стойност	<u>0.34</u>	<u>0.29</u>

Към 31 декември 2023 г. **неразпределената печалба** е в размер на 13,688 х.лв. (31.12.2022 г.: 36,269 х.лв.).

Движението на **неразпределената печалба** е както следва:

	<i>2023</i>	<i>2022</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Салдо на 1 януари (оригинално отчетено)	<u>36,269</u>	<u>28,137</u>
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	<u>-</u>	<u>(4,752)</u>
Салдо на 1 януари (коригирано)	<u>36,269</u>	<u>23,385</u>

Нетна печалба за годината	47,867	39,429
Трансфер от преоценъчен резерв на имоти, машини и оборудване	5,767	616
Трансфер от преоценъчен резерв по финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход	1,820	37
Ефекти от вливане на дъщерно дружество	128	(2,848)
Актюерски загуби от последващи оценки	(855)	522
Ефекти от продадени права по издадени варанти	-	103
Авансови шестмесечни дивиденди	(37,121)	-
Разпределение на печалбата за дивиденди	(40,187)	-
Ефекти от актюерски загуби от последващи оценки при вливане на дъщерно дружество	-	26
Разпределение на печалбата за резерви	-	(25,001)
Салдо на 31 декември	13,688	36,269

29. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Дългосрочните банкови заеми включват:

Вид валута	Договорена сума на заема	Падеж	Дългосрочна част	31.12.2023		Общо	31.12.2022		Общо
				Краткосрочна част			Дългосрочна част	Краткосрочна част	
	'000		BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Удължени кредитни линии									
евро	15,000	31.08.2025	26,956	8	26,964	-	-	-	-
Инвестиционни заеми									
лева	9,544	25.12.2029	7,809	1,738	9,547	-	-	-	-
лева	4,330	10.07.2028	-	-	-	1,860	416	2,276	
евро	4,250	16.04.2023	-	-	-	-	52	52	
			34,765	1,746	36,511	1,860	468	2,328	

Банковите заеми в лева са договорени при лихвен процент, определен на база краткосрочен лихвен процент плюс надбавка от 1,9 пункта, но не по-малко от 1,9 пункта, а за тези в евро - едномесечен EURIBOR плюс надбавка от 1,1 пункта, но не по-малко от 1,1 пункта (2022 г.: едномесечен EURIBOR плюс надбавка от 1,1 пункта, но не по-малко от 1,1 пункта, а за тези в лева – от 1,75% до 2,80%).

За обезпечения на посочените заеми са учредени:

- Ипотеки на недвижими имоти с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 41,659 х.лв. (31.12.2022 г.: 12,795 х.лв.) (Приложение № 15);
- Особени залози на машини, съоръжения и оборудване с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 10,644 х.лв. (31.12.2022 г.: 16,716 х.лв.) (Приложение № 15);

- Особени залози на материални запаси с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 9,979 х.лв. (31.12.2022 г.: няма) (*Приложение № 23*);

Договорите за дългосрочните банкови заеми съдържат клаузи с изисквания за поддържане на определени финансови съотношения. Ръководството на дружеството текущо контролира изпълнението на тези финансови съотношения в комуникация със съответната банка кредитор.

Равнение на движението на пасивите, произтичащи от финансовата дейност

Таблицата по – долу представя промените в пасивите от финансовата дейност, като представя както паричните, така и непаричните промени. Пасивите, произтичащи от финансовата дейност са тези, за които паричните потоци са или бъдещите парични потоци ще бъдат класифицирани в отчета за парични потоци на дружеството като парични потоци от финансова дейност.

	<i>01.01.2023 г.</i>	<i>Промени в паричните потоци от финансовата дейност</i>	<i>Нововъзникнали задължения през годината</i>	<i>Други непарични промени</i>	<i>31.12.2023</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Банкови заеми	14,062	67,291	88	(92)	81,349
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	16,376	(1,929)	1,841	219	16,507
Задължения по лизингови договори към трети лица	1,396	(864)	3,033	(342)	3,223
Дивиденди и неупражнени права по варианти	215	(71,889)	215,933	(1,810)	142,449
Общо	32,049	(7,391)	220,895	(2,025)	243,528
Обратно изкупени акции	(52,203)	(5,252)	-	3	(57,452)
Получени правителствени финансираня за земеделски земи	-	36	-	(36)	-
Резерв за издадени варианти	12,488	(791)	-	-	11,697
Нетни парични потоци от финансова дейност	(7,666)	(13,398)	220,895	(2,058)	197,773

	<i>01.01.2022 г.</i>	<i>Промени в паричните потоци от финансовата дейност</i>	<i>Нововъзникнали задължения през годината</i>	<i>Други непарични промени</i>	<i>31.12.2022</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Банкови заеми	56,363	(46,031)	3,686	44	14,062
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	587	(1,327)	17,327	(211)	16,376
Задължения по лизингови договори към трети лица	1,198	(866)	1,110	(46)	1,396

Дивиденди и неупражнени права по варианти	269	(11)	-	(43)	215
Общо	58,417	(48,235)	22,123	(256)	32,049
Обратно изкупени акции	(50,284)	(1,919)	-	-	(52,203)
Продадени права по варианти	-	103	-	(103)	-
Получени правителствени финансираня за земеделски земи	-	34	-	(34)	-
Резерв за издадени варианти	12,512	(24)	-	-	12,488
Нетни парични потоци от финансова дейност	20,645	(50,041)	22,123	(393)	(7,666)

„Другите непарични промени“ включват начислени и изплатени лихви по банкови заеми и лизингови договори, банкови такси, отписани задължения за дивиденди и признати приходи по правителствени финансираня

30. ПАСИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

<i>Отсрочени данъчни пасиви/(активи)</i>	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>
	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, машини и оборудване	54,846	5,485	64,226	6,422
<i>в т.ч. Преоценъчен резерв</i>	<i>19,584</i>	<i>1,958</i>	<i>26,138</i>	<i>2,614</i>
Инвестиционни имоти	16,409	1,641	14,475	1,448
<i>в т.ч. Преоценъчен резерв</i>	<i>534</i>	<i>53</i>	<i>501</i>	<i>50</i>
Нематериални активи	-	-	97	10
Общо пасиви по отсрочени данъци	71,255	7,126	78,798	7,880
Задължения към персонала	(9,996)	(1,000)	(9,082)	(908)
Вземания	(17,970)	(1,797)	(10,379)	(1,038)
Начислени задължения	(7,384)	(738)	(6,604)	(660)
Материални запаси	(4,125)	(413)	(1,745)	(175)
Нематериални активи	(20)	(2)	-	-
Разходи по преобразуване	-	-	(14)	(1)
Общо активи по отсрочени данъци	(39,495)	(3,950)	(27,824)	(2,782)
Нетни пасиви по отсрочени данъци върху печалбата	31,760	3,176	50,974	5,098

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба.

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2023 година е както следва:

Отсрочени данъчни (пасиви)/активи	Салдо на 1 януари 2023 година	Признати в печалба и загуба	Признати в собствения капитал	Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация	Салдо на 31 декември 2023 година
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, машини и оборудване	(6,422)	809	(23)	151	(5,485)
Инвестиционни имоти	(1,448)	(202)	9	-	(1,641)
Задължения към персонала	908	92	-	-	1,000
Вземания	1,038	759	-	-	1,797
Материални запаси	175	238	-	-	413
Начислени задължения	660	78	-	-	738
Нематериални активи	(10)	12	-	-	2
Разходи по преобразуване на дъщерно дружество	1	(1)	-	-	-
Общо	(5,098)	1,785	(14)	151	(3,176)

Изменението в салдото на отсрочените данъци за 2022 година е както следва:

Отсрочени данъчни (пасиви)/активи	Салдо на 1 януари 2022 година	Признати в печалба и загуба	Признати в собствения капитал	Признати в отчета за собствения капитал и текущата данъчна декларация	Салдо на 31 декември 2022 година
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Имоти, машини и оборудване	(7,325)	675	99	129	(6,422)
Инвестиционни имоти	(1,110)	(338)	-	-	(1,448)
Нематериални активи	(62)	52	-	-	(10)
Задължения към персонала	841	67	-	-	908
Вземания	436	602	-	-	1,038
Материални запаси	333	(158)	-	-	175
Начислени задължения	110	550	-	-	660
Разходи по преобразуване на дъщерно дружество	-	1	-	-	1
Общо	(6,777)	1,451	99	129	(5,098)

Не са признати активи по отсрочени данъци както следва:

Непризнати отсрочени данъчни активи	временна разлика	данък	временна разлика	данък
	31.12.2023	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества	(27,996)	(2,800)	(27,996)	(2,800)
Обезценка на инвестиции в асоциирани дружества	(4,883)	(488)	(5,205)	(521)
Обезценка на инвестиции в смесени дружества	(2,946)	(295)	(2,844)	(284)
Общо	(35,825)	(3,583)	(36,045)	(3,605)

31. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Правителствените финансираия са по сключени договори с Изпълнителната агенция за насърчаване на малки и средни предприятия за безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г. и оперативна програма Енергийна ефективност.

Таблицата по-долу представя дългосрочната и краткосрочна част на получените финансираия по видове:

	31.12.2023			31.12.2022		
	Дългосрочна част	Краткосрочна част	Общо	Дългосрочна част	Краткосрочна част	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Придобиване на машини и оборудване за ново таблетно производство	1,742	179	1,921	1,921	179	2,100
Придобиване на компактна линия за разливане на флакони под изолатор	1,613	167	1,780	1,779	167	1,946
Внедряване на иновативни продукти в ампулното производство	1,100	200	1,300	1,300	200	1,500
Придобиване на дълготрайни активи и реконструкция на сгради	279	8	287	287	8	295
Придобиване на общообменни инсталации за вентилация и климатизация	57	9	66	65	9	74
Внедряване в производство на иновативни капки за очи тип "изкуствени слъзи"	-	14	14	14	24	38
Придобиване на машини и оборудване за инфузионни разтвори	-	-	-	630	140	770
Общо	4,791	577	5,368	5,996	727	6,723

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние и е представена като „други текущи задължения” (Приложение № 40).

32. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГОВИ ДОГОВОРИ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Задълженията по лизингови договори към свързани предприятия са възникнали във връзка с наемане на сгради и са представени нетно от дължимата в бъдеще лихва и са както следва:

<i>Срок</i>	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
До една година	1,733	1,637
Над една година	14,774	14,739
Общо	16,507	16,376

Минималните лизингови плащания към свързани предприятия са дължими както следва:

<i>Срок</i>	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
До една година	1,929	1,657
Над една година	15,511	14,916
	17,440	16,573
Бъдещ финансов разход по лизинг	(933)	(197)
Сегашна стойност на задълженията по лизингови договори	16,507	16,376

Срокът на лизинговите договори към свързани предприятия е 01.08.2032 г.

Дружеството има предоставени депозити по лизинговите договори като обезпечения на задълженията по тях в размер на 516 х.лв. (31.12.2022 г.: 516 х.лв.) (Приложение № 21).

Задълженията по лизинговите договори към свързани предприятия са в евро.

Дължимите в рамките на следващите 12 месеца лизингови вноски са представени в отчета за финансовото състояние като “задължения към свързани предприятия” (Приложение № 37).

33. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГОВИ ДОГОВОРИ КЪМ ТРЕТИ ЛИЦА

Включените в отчета за финансовото състояние задължения по лизингови договори към трети лица са представени нетно от дължимата в бъдеще лихва и са както следва:

<i>Срок</i>	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
До една година	975	802

Над една година	2,248	594
Общо	3,223	1,396

Минималните лизингови плащания към трети лица са дължими както следва:

<i>Срок</i>	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
До една година	1,048	880
Над една година	2,308	700
	3,356	1,580
Бъдещ финансов разход по лизинг	(133)	(184)
Сегашна стойност на задълженията по лизингови договори	3,223	1,396

Таблицата по – долу показва задълженията по видове договори за лизинг към трети лица:

	31.12.2023			31.12.2022		
	<i>Дългосрочна част</i>	<i>Краткосрочна част</i>	<i>Общо</i>	<i>Дългосрочна част</i>	<i>Краткосрочна част</i>	<i>Общо</i>
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
По договори за лизинг на автомобили	2,181	793	2,974	436	650	1,086
По договори за лизинг на сгради	56	117	173	81	83	164
По договори за лизинг на апарати	9	33	42	46	34	80
По договори за лизинг на предавателни устройства	2	25	27	30	30	60
По договори за лизинг на земя	-	7	7	1	5	6
Общо	2,248	975	3,223	594	802	1,396

Задълженията по лизинговите договори към трети лица в лева са в размер на 76 х.лв (31.12.2022 г.: 172 х.лв.), в евро са 2,647 х.лв. (31.12.2022 г.: 786 х.лв.), в щат.долари – 325 х.лв. (31.12.2022 г.: 371 х.лв.) и в други валути – 175 х.лв. (31.12.2022 г.: 67 х.лв.).

Дружеството има предоставени депозити по лизинговите договори като обезпечения на задълженията по тях в размер на 14 х.лв. (31.12.2022 г.: 15 х.лв.) (Приложение № 26 б).

Дължимите в рамките на следващите 12 месеца лизингови вноски са представени в отчета за финансовото състояние като “други текущи задължения” (Приложение № 40).

34. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Дългосрочните задължения към персонала включват:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране	5,043	4,137
Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми	231	203
Общо	5,274	4,340

Дългосрочни задължения към персонала при пенсиониране

Дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на дружеството за изплащане на обезщетения на лица от наетия персонал към датата на отчета за финансово състояние при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи (*Приложение № 2.24*).

За определяне на тези задължения дружеството е направило актюерска оценка към 31.12.2023 г, като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала при пенсиониране е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Сегашна стойност на задължението на 1 януари	4,137	4,695
Разход за текущ трудов стаж	391	472
Разходи за лихви	258	30
Нетна актюерска (печалба) / загуба, призната през периода	8	(38)
Плащания през годината	(606)	(474)
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:	855	(548)
<i>Актюерски (печалби)/загуби от промени в демографските предположения</i>	(46)	(48)
<i>Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансовите предположения</i>	337	(833)
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	564	333
Сегашна стойност на задължението към 31 декември	5,043	4,137

Начислените суми в отчета за всеобхватния доход по дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Разход за текущ трудов стаж	390	472
Разходи за лихви	258	30
Нетна актюерска (печалба)/загуба, призната през периода	8	(38)

Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи,признати в печалбата или загубата (Приложение № 7)

	656	464
	2023	2022
	BGN '000	BGN '000

Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч. от:

<i>Актюерски (печалби)/загуби от промени в демографските предположения</i>	(46)	(48)
<i>Актюерски (печалби)/загуби от промени във финансовите предположения</i>	337	(833)
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	564	333

Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи,признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 14)

	855	(548)
Общо	1,511	(84)

При определяне на настоящата стойност към 31.12.2023 г. са направени следните актюерски предположения:

- за определяне на дисконтовия фактор е използвана норма на база годишен лихвен процент в размер на 4,5% (2022 г.: 4,50% за Биофарм Инженеринг АД и 6 % за Софарма АД). Направеното предположение се базира на данните за доходността на дългосрочните ДЦК с 10 годишен матуритет;
- предположението за бъдещото ниво на работните заплати се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер на 4 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2022 г.: 5 %);
- смъртност – по таблицата за смъртност на НСИ за общата смъртност на населението на България за периода 2020 г. - 2022 г. (2022 г.: 2019 г. - 2021 г.);
- темп на текучество – между 1 % и 16 % в зависимост от пет обособени възрастови групи (2022 г.: между 1 % и 16 %);
- преждевременно пенсиониране поради болест – между 0,03% и 0,32% в зависимост от пет обособени възрастови групи (2022 г.: между 0,03% и 0,32%).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружеството към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството ги определя по следния начин:

- за инвестиционния – доколкото това е нефондиран план, дружеството следва да наблюдава и текущо да балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално

увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и

- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) с 1 % на:

а. ръста на заплатите

б. дисконтовата норма

в. текучество

върху сумата на отчетените разходи за текущ стаж и лихви и респ. върху настоящата стойност на задължението за изплащане на дефинирани доходи при пенсиониране, са оценени както следва:

- Ефекти върху размера на настоящата стойност на задължението

	2023 година		2022 година	
	Увеличение	Намаление	Увеличение	Намаление
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	333	(301)	270	(245)
Изменение на дисконтовата норма	(296)	334	(240)	269
Изменение в текуществото	(329)	369	(269)	300

- Ефекти върху размера на отчетените разходи за текущ стаж и лихви

	2023 година		2022 година	
	Увеличение	Намаление	Увеличение	Намаление
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Изменение на ръста на заплатите	58	(51)	49	(44)
Изменение на дисконтовата норма	(5)	5	(6)	6
Изменение в текуществото	(56)	64	(48)	54

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите пет години е както следва:

Прогнозни плащания	Пенсиониране по възраст и стаж	Пенсиониране по болест	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Плащания през 2024 г.	1,078	18	1,096
Плащания през 2025 г.	444	17	461

Плащания през 2026 г.	473	17	490
Плащания през 2027 г.	317	17	334
Плащания през 2028 г.	396	16	412
	2,708	85	2,793

Средно претеглената дюрация на задълженията за изплащане на дефинирани доходи на персонала е 6,4 години (31.12.2022 г.: 6,9 години за Софарма АД и 4,1 години за Биофарм Инженеринг АД).

Задълженията по дългосрочни доходи за тантиеми, са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми с падеж 2026 г	137	-
Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми с падеж 2025 г	94	95
Задължения по дългосрочни доходи за тантиеми с падеж 2024 г	-	108
Общо	231	203

35. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Краткосрочните банкови заеми включват:

Вид валута	Договорена сума	Падеж	31.12.2023	31.12.2022
	'000		BGN'000	BGN'000
Удължени банкови заеми (овърдрафти)				
лева	19,558	05.09.2024	19,574	-
лева	20,000	05.09.2024	15,536	5
лева	9,779	05.09.2024	9,678	-
евро	10,000	01.04.2024	44	-
лева	20,000	31.07.2024	6	-
			44,838	5
Удължени кредитни линии				
лева	20,000	31.03.2024	-	11,729
			-	11,729
Общо			44,838	11,734

Банковите заеми в евро са договорени при лихвен процент, определен на база едномесечен EURIBOR плюс надбавка до 1,25 пункта, а за тези в лева – от 1,3% до 2,65% и основен лихвен процент

плюс 1 пункт (2022 г.: заеми в евро са договорени при лихвен процент, определен на база едномесечен EURIBOR плюс надбавка от 1 пункт, а за тези в лева – от 1,3% до 1,45% и осреднен депозитен индекс плюс 1 пункт). Кредитите са за оборотни средства.

За обезпечение на посочените по-горе заеми са учредени:

- Ипотеки на недвижими имоти с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 19,807 х.лв. (31.12.2022 г.: 18,876 х.лв.) (*Приложение № 15 и Приложение № 17*);
- Особени залози на:
 - машини и оборудване с балансова стойност към 31.12.2023 г. 12,631 х.лв. (31.12.2022 г.: 13,333 х.лв.) (*Приложение № 15 и Приложение № 17*);
 - материални запаси с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 23,838 х.лв. (31.12.2022 г.: 27,832 х.лв.) (*Приложение № 23*);
 - вземания от свързани предприятия с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 62,085 х.лв. (31.12.2022 г.: 48,531 х.лв.) (*Приложение № 24*);
 - търговски вземания няма към 31.12.2023 г.: (31.12.2022 г.: 283 х.лв.) (*Приложение № 25*);
 - търговски вземания от трети лица на дъщерно дружество с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 7,823 х.лв. (31.12.2022 г.: 7,823 х.лв.).

Част от усвоените кредити към 31 декември в размер на 13 х.лв. (31.12.2022 г.: 13 х.лв.) са под формата на банкови гаранции, издадени в полза на НЗОК за покриване на задължения.

Договорите за краткосрочни банкови заеми съдържат клаузи с изисквания за поддържане на определени финансови съотношения. Ръководството на дружеството текущо контролира изпълнението на тези финансови съотношения в комуникация със съответната банка кредитор.

36. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Търговските задължения включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Задължения към доставчици	19,287	17,040
Получени аванси	454	23,009
Общо	19,741	40,049

Задълженията към доставчици по видове са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Задължения за доставка на материални запаси	11,987	7,103
Задължения за доставка на услуги	4,810	3,317
Задължения за доставка на дълготрайни активи	2,490	6,620
Общо	19,287	17,040

Задълженията към доставчици са както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Задължения към доставчици от чужбина	12,938	5,181
Задължения към доставчици от страната	6,349	11,859
Общо	19,287	17,040

Задълженията към доставчици са текущи и безлихвени. Задълженията в лева са в размер на 5,807 х.лв. (31.12.2022 г.: 10,671 х.лв.), в евро са 8,495 х.лв. (31.12.2022 г.: 3,744 х.лв.), в щат.долари – 4,389 х.лв. (31.12.2022 г.: 2,593 х.лв.) и в други валути – 596 х.лв. (31.12.2022 г.: 32 х.лв.)

Обичайният среден кредитен период, за който не се начислява лихва по търговски задължения е 180 дни. Дружеството няма просрочени търговски задължения.

Получените аванси от клиенти са за покупки на:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Готова продукция	387	22,504
Услуги	67	43
Дълготрайни активи	-	462
Общо	454	23,009

Получените аванси от клиенти към 31 декември са текущи. От тях в лева са 151 х.лв. (31.12.2022 г.: 541 х.лв.) и в евро са 303 х.лв. (31.12.2022 г.: 22,468 х.лв.).

Дружеството има предоставени депозити и банкови гаранции като обезпечения на задължения към доставчици по търговски сделки в размер на 359 х.лв. (31.12.2022 г.: 153 х.лв.) (Приложение № 26 b, Приложение № 27 и Приложение № 35).

37. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Задълженията към свързани предприятия включват:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Задължения към дружества акционери със значително влияние	84,981	59
Задължения към ключов управленски персонал	12,991	-
Задължения към асоциирани дружества	1,735	1,655
Задължения към дружества свързани чрез ключов управленски персонал	209	900
Задължения към дъщерни предприятия	83	10

Задължения към дружества, контролирани от асоциирано дружество

Общо

8	8
100,007	2,632

Задълженията към свързани предприятия по видове са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Задължения за дивиденди	97,898	-
Задължения по лизингови договори (<i>Приложение № 32</i>)	1,733	1,637
Задължения за доставка на материални запаси	279	917
Доставка на услуги	97	78
Общо	100,007	2,632

Задълженията към свързани предприятия са текущи. Левовите задължения са в размер на 98,191 х.лв. (31.12.2022 г.: 989 х.лв.), в евро – 1,814 х. лв. (31.12.2022 г.: 1,643 х.лв.) и в полски злоти – 2 х.лв. (31.12.2022 г.: няма)

Обичайният среден кредитен период, за който не се начислява лихва по търговски задължения към свързани лица е 90 дни. Дружеството няма просрочени търговски задължения към свързани лица.

38. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Данъчните задължения включват:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Данъци върху дивиденди	1,240	-
Данък върху добавена стойност	533	-
Данъци върху доходите на физическите лица	460	350
Данъци върху разходите	380	339
Корпоративен данък	8	203
Общо	2,621	892

На дружеството и влетите в него дъщерни дружества са извършени данъчни ревизии както следва:

на Софарма АД

- по ДДС – до 31.12.2011 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2011 г.;
- Национален осигурителен институт – до 30.09.2013 г.

на Българска роза – Севтополис АД (вливащо дружество)

- по ДДС – до 31.12.2014 г.;

- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2013 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.12.2013 г.

на Медика АД (вливащо дружество)

- по ДДС – до 31.01.2013 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2002 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.01.2016 г.

на Унифарм АД (вливащо дружество)

- по ДДС – до 31.08.2018 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2017 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.12.2017 г.

на Биофарм Инженеринг АД (вливащо дружество)

- по ДДС – до 31.10.2022 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2014 г.;
- Национален осигурителен институт – до 30.04.2009 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

39. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Задълженията към персонала и социалното осигуряване са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	BGN '000	BGN '000
Задължения към персонала, в т.ч.:	8,828	8,275
тантиеми	3,430	3,531
текущи задължения	3,133	2,499
начисления за неползвани компенсируеми отпуски	2,265	2,245
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	1,733	1,529
текущи задължения	1,345	1,162
начисления за неползвани компенсируеми отпуски	388	367
Общо	10,561	9,804

40. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Другите текущи задължения са както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Задължения за дивиденди и неупражнени права за варианти	44,551	215
Задължения за възстановяване по договори с клиенти (Приложение № 2.5.6)	6,520	4,896
Задължение по лизингови договори към трети лица (Приложение № 33)	975	802
Провизия по предоставени финансови гаранции (Приложение № 2.26)	674	1958
Правителствени финансираня (Приложение № 31)	577	727
Удръжки от работните заплати	185	49
Задължения по получени депозити като гаранции	1	9
Общо	53,483	8,656

Провизията по предоставени финансови гаранции в размер на 674 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,958 х.лв.) възниква в резултат на поети ангажименти от дружеството да извърши определени плащания за сметка на длъжник, който не е направил плащане в съответствие с дългов инструмент (Приложение № 2.27).

Движението на провизията по предоставени финансови гаранции е както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Салдо на 1 януари	1,958	666
Увеличение на провизия по финансови гаранции, призната в печалба или загуба през годината	-	1,316
Намаление на провизия по финансови гаранции, призната в печалба или загуба през годината	(1,284)	(24)
Салдо на 31 декември	674	1,958

Поетите ангажименти от дружеството да извърши определени плащания за сметка на длъжник, който не е направил плащане в съответствие с дългов инструмент са както следва:

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Ангажименти към банки - кредитори по дългови инструменти на свързани предприятия	674	1,943
Ангажименти към банки - кредитори по дългови инструменти на трети лица	-	15
Общо	674	1,958

41. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ***Значителни неотменяеми договори и ангажименти***

Дружеството е получило правителствени финансираня по оперативна програма Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007 – 2013 г. и оперативна програма Енергийна ефективност (*Приложение № 31 и Приложение № 40*), свързани с придобиване на дълготрайни активи, реконструкции на сгради и технологично обновление и модернизация на таблетното производство, внедряване на иновативни продукти в ампулното производство, придобиване на общообменни инсталации за вентилация и климатизация при производството на медицински продукти и внедряване на иновативни капки за очи тип „изкуствени слъзи“ (*Приложение № 15*). Дружеството е поело ангажимент за срок от 5 години след приключването на съответните проекти да не претърпяват значими изменения, засягащи същността и условията за изпълнение или поражащи неоправдани изгоди за дружеството, както и изменения, произтичащи от промяна в характера на собствеността на придобитите активи, свързани с финансирането. При неизпълнение на тези изисквания предоставените финансираня подлежат на възстановяване. Към датата на изготвяне на отчета всички изисквания по договорите са спазени.

Поръчителства и предоставени гаранции

Дружеството е предоставило в полза на банки по получени заеми от свързани лица, следните обезпечения:

а) по заеми на дъщерни дружества:

- ипотеки на недвижими имоти с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 37,392 х.лв. (31.12.2022 г.: 40,563 х.лв.) (*Приложение № 15*);
- особени залози на:
 - машини и оборудване с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 10,644 х.лв. (31.12.2022 г.: 11,760 х.лв.) (*Приложение № 15*);
 - материални запаси с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 7,000 х.лв. (31.12.2022 г.: 7,000 х.лв.) (*Приложение № 23*);
 - търговски вземания към 31.12.2023 г.: няма (31.12.2021 г.: 283 х.лв.) (*Приложение № 25*).

б) по заеми на асоциирани дружества:

- ипотеки на недвижими имоти с балансова стойност към 31.12.2023 г.: 14,107 х.лв. (31.12.2022 г.: 14,491 х.лв.) (*Приложение № 15*);

Дружеството е съдължник и гарант по получени банкови кредити, издадени банкови гаранции и сключени лизингови договори на следните дружества:

Дружество	Период на падеж	Вид валута	Договорен размер		Размер на гарантирана сума към 31.12.2022 BGN'000
			Оригинална валута	BGN'000	
Софарма Трейдинг АД	2024 г.	лева	137,125	137,125	100,816
Софарма Трейдинг АД	2024 г.	евро	65,000	127,129	51,491

СОФАРМА АД**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРЕДВАРИТЕЛНИЯ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2023 година**

Софарма Трейдинг доо, Белград	2025 г - 2026 г.	евро	35,010	68,474	50,456
Доверие обединен холдинг АД	2027 г.	лева	30,000	30,000	16,250
Енергоинвестмънт АД	2024 г.	лева	2,000	2,000	1,600
Общо					220,613

42. ПРЕИЗЧИСЛЕНИЯ В РЕЗУЛТАТ НА ВЛИВАНЕ

Във финансовия си отчет за 2023 г. Софарма АД представя сравнителна информация за 2022 г. на база обединяване на индивидуалните финансови отчети на влятото (Биофарм Инженеринг АД) и приемащото (Софарма АД) дружества (*Приложение № 2.3.*), както следва:

42.1. Встъпителен отчет за финансовото състояние към датата на вливане – 01.01.2023 г.

Встъпителният отчет за финансовото състояние на Софарма АД в резултат на извършеното вливане на 01.01.2023 г., е изготвен на база балансовите стойности на активите и пасивите на двете дружества от индивидуалните им отчети за финансовото състояние към 31.12.2022 г.

Доколкото датата на счетоводното отразяване на вливането е 01.01.2023 г. данните в отчета за финансово състояние към тази дата съответстват на данните към съпоставимия сравнителен период към 31.12.2022 г.

Активите и пасивите на двете дружества, обединени към счетоводната дата на вливането 01.01.2023 г., като структура и размер, са както следва:

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ	Софарма АД	Биофарм Инженеринг АД	Корекции при вливане	Обединен отчет за финансовото състояние
	31 декември 2022 BGN'000	31 декември 2022 BGN'000	31 декември 2022 BGN'000	31 декември 2022 BGN'000
АКТИВ				
Нетекущи активи				
Имоти, машини и оборудване	217,894	11,738	268	229,900
Нематериални активи	4,247	-	-	4,247
Инвестиционни имоти	49,267	-	-	49,267
Инвестиции в дъщерни дружества	90,235	-	(7,111)	83,124
Инвестиции в асоциирани и смесени дружества	69,372	-	-	69,372
Други дългосрочни капиталови инвестиции	4,706	-	-	4,706
Дългосрочни вземания от свързани предприятия	67,471	-	-	67,471
Други дългосрочни вземания	3,526	-	-	3,526
	506,718	11,738	(6,843)	511,613

Текущи активи

Материални запаси	82,618	142	-	82,760
Вземания от свързани предприятия	74,682	6	(6,647)	68,041
Търговски вземания	18,095	26	(6)	18,115
Предоставени заеми на трети лица	8,317	-	-	8,317
Други вземания и предплатени разходи	6,057	21	-	6,078
Парични средства и парични еквиваленти	4,761	132	-	4,893
	194,530	327	(6,653)	188,204
ОБЩО АКТИВИ	701,248	12,065	(13,496)	699,817

**СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ
СОБСТВЕН КАПИТАЛ**

Основен акционерен капитал	134,798	5,540	(5,540)	134,798
Премиен резерв	-	1,091	(1,091)	-
Обратно изкупени собствени акции	(52,203)	-	-	(52,203)
Резерви	461,449	788	(634)	461,603
Други капиталови компоненти	12,488	-	-	12,488
Неразпределена печалба	43,843	(8,596)	1,022	36,269
	600,375	(1,177)	(6,243)	592,955

ПАСИВИ**Нетекущи задължения**

Дългосрочни банкови заеми	-	1,860	-	1,860
Пасиви по отсрочени данъци	4,728	375	(5)	5,098
Правителствени финансираня	3,587	2,409	-	5,996
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	14,739	-	-	14,739
Задължения по лизингови договори към трети лица	594	-	-	594
Дългосрочни задължения към персонала	4,192	148	-	4,340
	27,840	4,792	(5)	32,627

Текущи задължения

Краткосрочни банкови заеми	11,734	-	-	11,734
Краткосрочна част на дългосрочни банкови заеми	-	468	-	468
Търговски задължения	40,031	18	-	40,049
Задължения към свързани предприятия	2,632	7,248	(7,248)	2,632
Задължения за данъци	885	7	-	892
Задължения към персонала и за социално осигуряване	9,410	394	-	9,804
Други текущи задължения	8,341	8	307	8,656
Правителствени финансираня	-	307	(307)	-
	73,033	8,450	(7,248)	74,235
ОБЩО ПАСИВИ	100,873	13,242	(7,253)	106,862

**ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И
ПАСИВИ****701,248****12,065****(13,496)****699,817**

Направените корекции в отчетите за финансовото състояние на двете дружества за тяхното обединяване основно са в резултат на: а) унифициране на счетоводната политика и б) извършени елиминации на инвестицията в дъщерно дружество и на вътрешно групови разчети между двете дружества, вкл. свързаните с тях ефекти върху отсрочените данъци. Нетният ефект върху натрупаните печалби към 01.01.2023 г. е загуба в размер на 7,574 х.лв.

42.2. Сравнителна информация

Във финансовия отчет за 2023 г. на Софарма АД (приемащото дружество) е извършено преизчисление и на сравнителните данни за 2022 г. и най-ранния съпоставим период – 01.01.2022 г. единствено и само за целите на съпоставимост. Тези преизчисления са направени за обединяване на данните в: а) *отчета за финансовото състояние към 31.12.2022 г.*; б) *отчета за всеобхватния доход за годината, завършваща на 31 декември 2022 г.*; в) *отчета за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2022 г. и г) отчета за финансовото състояние към 01.01.2022 г.* на двете дружества, така сякаш вливащото и приемащото дружества са били винаги обединени.

Ефектите от вливането в съответните отчети са представени както следва:

а) *отчет за финансовото състояние към 31.12.2022 г.:*

Данните от встъпителния отчет за финансовото състояние на 01.01.2023 г. са представени като сравнителни данни към 31.12.2022 г. в настоящия отчет (*Приложение № 42.1*).

б) *отчет за всеобхватния доход за годината, завършваща на 31 декември 2022 г.:*

ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД	Софарма АД	Биофарм Инженеринг АД	Корекции при вливане	Обединен отчет за всеобхватния доход
	2022 BGN'000	2022 BGN'000	2022 BGN'000	2022 BGN'000
Приходи	230,658	475	(301)	230,832
Други приходи/(загуби) от дейността, нетно	5,958	408	124	6,490
Промени в запасите от готова продукция и незавършено производство	10,094	(179)	-	9,915
Разходи за суровини и материали	(80,885)	(367)	50	(81,202)
Разходи за външни услуги	(36,147)	(303)	26	(36,424)
Разходи за персонала	(52,459)	(1,208)	-	(53,667)
Разходи за амортизация	(18,217)	(1,192)	(20)	(19,429)
Отчетна стойност на продадени стоки	-	(66)	66	-
Други разходи за дейността	(12,012)	(247)	150	(12,109)
Печалба от оперативна дейност	46,990	(2,679)	95	44,406

				-
Нетна печалба/(загуба) от продажба на инвестиции в дъщерни и асоциирани дружества	(1,124)	-	-	(1,124)
Обезценка на нетекущи активи	(2,899)	-	-	(2,899)
Финансови приходи	4,901	-	(223)	4,678
Финансови разходи	(3,654)	(288)	229	(3,713)
Финансови приходи/(разходи), нетно	1,247	(288)	6	965
				-
Печалба преди данък върху печалбата	44,214	(2,967)	101	41,348
Разход за данък върху печалбата	(4,785)	3	15	(4,767)
Нетна печалба за годината	39,429	(2,964)	116	36,581

Други компоненти на всеобхватния доход:

Компоненти, които нама да бъдат рекласифицирани в печалбата или загубата:

(Загуба)/Печалба по преоценки на имоти, машини и оборудване	(991)	-	-	(991)
Нетна промяна в справедливата стойност на други дългосрочни капиталови инвестиции	(1,047)	-		(1,047)
Последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи	522	26	-	548
Данък върху доходите, свързан с компонентите на другия всеобхватен доход, които няма да бъдат рекласифицирани	99	-	-	99
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци	(1,417)	26	-	(1,391)

ОБЩО ВСЕОБХВАТЕН ДОХОД ЗА ГОДИНАТА

38,012	(2,938)	116	35,190
---------------	----------------	------------	---------------

Ефектът в общия всеобхватен доход за 2022 г. в резултат на вливането на дъщерното дружество е загуба в размер на 2,822 х.лв. и е формиран както следва:

а) общият всеобхватен доход за годината на Биофарм Инженеринг АД е загуба в размер на 2,938 х.лв.;

б) ефектите от елиминациите на вътрешно групови сделки между двете дружества и свързаните с тях отсрочени данъци е печалба в размер на 116 х.лв.

в) отчет за паричните потоци за годината, завършваща на 31 декември 2022 г.:

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ	Софарма АД	Биофарм Инженеринг АД	Корекции при вливане	Обединен отчет за паричните потоци
	2022 BGN'000	2022 BGN'000	2022 BGN'000	2022 BGN'000
Парични потоци от оперативна дейност				
Постъпления от клиенти	294,490	561	-	295,051
Плащания на доставчици	(146,042)	(796)	-	(146,838)
Плащания на персонала и за социалното осигуряване	(50,198)	(1,034)	-	(51,232)
Платени данъци (без данъци върху печалбата)	(6,743)	(256)	-	(6,999)
Възстановени данъци (без данъци върху печалбата)	4,544	88	-	4,632
(Платени)/възстановени данъци върху печалбата, нетно	(4,921)	-	-	(4,921)
Платени лихви и банкови такси по заеми за оборотни средства	(898)	-	-	(898)
Курсови разлики, нетно	(222)	-	-	(222)
Други постъпления/(плащания), нетно	(577)	157	-	(420)
Нетни парични потоци от оперативна дейност	89,433	(1,280)	-	88,153
Парични потоци от инвестиционна дейност				
Покупки на имоти, машини и оборудване	(12,522)	(244)	-	(12,766)
Постъпления от продажби на имоти, машини и оборудване	540	-	-	540
Покупки на нематериални активи	(762)	-	-	(762)
Покупка на инвестиционни имоти	(408)	-	-	(408)
Покупки на акции в асоциирани дружества	(16,481)	-	-	(16,481)
Покупка на капиталови инвестиции	(675)	-	-	(675)
Постъпления от продажби на капиталови инвестиции	628	-	-	628
Покупки на акции/дялове в дъщерни дружества	(10,860)	-	-	(10,860)
Постъпления от продажби на акции/дялове в дъщерни дружества	515	-	-	515
Постъпления на дивиденди от инвестиции в дъщерни дружества	272	-	-	272
Постъпления на дивиденди от асоциирани дружества	1,215	-	-	1,215

Постъпления на дивиденди от капиталови инвестиции	33	-	-	33
Предоставени заеми на свързани предприятия	(59,272)	-	772	(58,500)
Възстановени заеми, предоставени на свързани предприятия	45,684	-	-	45,684
Получени лихви по предоставени заеми	975	-	-	975
Постъпления от такси по поръчителства	243	-	-	243
Нетни парични потоци от/(използвани в) инвестиционна дейност	(50,875)	(244)	772	(50,347)
Парични потоци от финансова дейност				
Изплащане на дългосрочни банкови заеми (Изплащане) / Постъпления от краткосрочни банкови заеми (овърдрафт), нетно	(9,677)	(626)	-	(10,303)
Получени заеми от свързани предприятия	(35,728)	-	-	(35,728)
Платени лихви и такси по заеми с инвестиционно предназначение	-	772	(772)	-
Обратно изкупени собствени акции	-	(60)	-	(60)
Изплатени дивиденди и неупражнени права по варианти	(1,919)	-	-	(1,919)
Плащания по лизингови договори към свързани предприятия	(11)	-	-	(11)
Плащания по лизингови договори към трети лица	(1,327)	-	-	(1,327)
Плащания по лизингови договори към трети лица	(866)	-	-	(866)
Получени правителствени финансирации за земеделски земи	34	-	-	34
Постъпления / (плащания), нетно, свързани с други капиталови компоненти (варанти)	79	-	-	79
Нетни парични потоци използвани във финансовата дейност	(49,415)	86	(772)	(50,101)
Нетно увеличение (намаление) на паричните средства и паричните еквиваленти	(10,857)	(1,438)	-	(12,295)
Парични средства и парични еквиваленти на 1 януари	15,618	1,570	-	17,188
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	4,761	132	-	4,893

Направените корекции в отчета за паричните потоци основно са в резултат на извършени елиминации на паричните потоци свързани с вътрешно групови сделки между двете дружества.

г) отчет за финансовото състояние към 01.01.2022 г.:

Активите и пасивите на двете дружества, обединени към 01.01.2022 г., като структура и размер, са както следва:

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

	Софарма АД	Биофарм Инженеринг АД	Корекции при вливане	Обединен отчет за финансово състояние
	1 януари 2022 BGN'000	1 януари 2022 BGN'000	1 януари 2022 BGN'000	1 януари 2022 BGN'000
АКТИВ				
Нетекущи активи				
Имоти, машини и оборудване	205,090	12,649	282	218,021
Нематериални активи	4,324	-	-	4,324
Инвестиционни имоти	47,302	-	-	47,302
Инвестиции в дъщерни дружества	80,598	-	(7,111)	73,487
Инвестиции в асоциирани и смесени дружества	54,485	-	-	54,485
Други дългосрочни капиталови инвестиции	5,706	-	-	5,706
Дългосрочни вземания от свързани предприятия	49,695	-	-	49,695
Други дългосрочни вземания	9,546	-	-	9,546
	456,746	12,649	(6,829)	462,566
Текущи активи				
Материални запаси	63,222	406	-	63,628
Вземания от свързани предприятия	87,706	143	(5,803)	82,046
Търговски вземания	26,631	7	108	26,746
Предоставени заеми на трети лица	1,804	-	-	1,804
Други вземания и предплатени разходи	7,372	182	35	7,589
Парични средства и парични еквиваленти	15,618	1,570	-	17,188
	202,353	2,308	(5,660)	199,001
ОБЩО АКТИВИ	659,099	14,957	(12,489)	661,567
СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ				
СОБСТВЕН КАПИТАЛ				
Основен акционерен капитал	134,798	5,540	(5,540)	134,798
Премиен резерв	-	1,091	(1,091)	-
Обратно изкупени собствени акции	(50,284)	-	-	(50,284)
Резерви	439,040	788	(634)	439,194
Други капиталови компоненти	12,512	-	-	12,512
Неразпределена печалба	28,137	(5,658)	906	23,385
	564,203	1,761	(6,359)	559,605
ПАСИВИ				
Нетекущи задължения				
Дългосрочни банкови заеми	6,750	2,327	-	9,077
Пасиви по отсрочени данъци	6,389	378	10	6,777
Правителствени финансираня	4,007	2,717	-	6,724

Задължения по лизингови договори към трети лица	496	-	-	496
Дългосрочни задължения към персонала	4,794	163	-	4,957
	22,436	5,585	10	28,031
Текущи задължения				
Краткосрочни банкови заеми	46,663	-	-	46,663
Краткосрочна част на дългосрочни банкови заеми	-	623	-	623
Търговски задължения	12,671	35	-	12,706
Задължения към свързани предприятия	1,609	6,140	(6,140)	1,609
Задължения за данъци	700	135	-	835
Задължения към персонала и за социално осигуряване	8,034	363	-	8,397
Други текущи задължения	2,783	8	307	3,098
Правителствени финансираня	-	307	(307)	-
	72,460	7,611	(6,140)	73,931
ОБЩО ПАСИВИ	94,896	13,196	(6,130)	101,962
ОБЩО СОБСТВЕН КАПИТАЛ И ПАСИВИ	659,099	14,957	(12,489)	661,567

Направените корекции в отчетите за финансовото състояние на двете дружества за тяхното обединяване основно са в резултат на: а) унифициране на счетоводната политика и б) извършени елиминации на инвестициите в дъщерните дружества и на вътрешно групови разчети между трите дружества, вкл. свързаните с тях ефекти върху отсрочените данъци. Нетният ефект върху натрупаните печалби към 01.01.2022 г. е загуба в общ размер на 4,752 х.лв

Ефектът върху преоценъчния резерв на имоти, машини и оборудване на 01.01.2022 г е в посока увеличение в размер на 154 х.лв

43. УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си стопанска дейност дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове, най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено обвързани парични потоци. Общото управление на риска е фокусирано върху трудностите при прогнозиране на финансовите пазари и достигане минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които могат да се отразят върху финансовите резултати и състояние на дружеството.

Текущо финансовите рискове се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, въведени, за да се определят адекватни цени на продуктите и услугите на дружеството и на привлечения от него заемен капитал, както и да се оценят адекватно пазарните обстоятелства на правените от него инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска се осъществява текущо от ръководството на дружеството съгласно политиката определена от Съвета на директорите. Последният е приел основни принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден, и за риска при използването на недеривативни инструменти.

Структурата на финансовите активи и пасиви е както следва:

Категории финансови инструменти

Финансови активи

31.12.2023 31.12.2022
BGN '000 BGN '000

**Финансови активи по справедлива стойност през друг
всеобхватен доход в т.ч.:**

	3,870	4,706
Капиталови инвестиции	3,870	4,706
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:	286,745	167,787
Вземания и предоставени заеми в т.ч	181,391	162,894
Дългосрочни вземания от свързани предприятия	62,664	67,471
Други дългосрочни вземания	3,357	3,526
Вземания от свързани предприятия	84,644	68,041
Търговски вземания	18,784	15,445
Предоставени заеми на трети лица	11,203	8,317
Други текущи вземания	739	94
Парични средства и парични еквиваленти	105,354	4,893
Общо финансови активи	290,615	172,493

Финансови пасиви

31.12.2023 31.12.2022
BGN '000 BGN '000

Финансови пасиви по амортизирана стойност в т.ч.:

Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	81,349	14,062
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	16,507	16,376
Задължения по лизингови договори към трети лица	3,223	1,396
Други заеми и задължения в т.ч	162,113	18,259
Търговски задължения	19,287	17,040
Задължения към свързани предприятия	98,274	995
Други текущи задължения	44,552	224
Общо финансови пасиви	263,192	50,093

Към 31.12.2023 г. признатите пасиви по финансови гаранции са в размер на 674 х.лв. (31.12.2022 г.: 1,958 х.лв.) (Приложение № 40).

Загубите / (Печалбите) от обезценки, нетно от възстановените, свързани с финансови активи и финансови гаранции, признати в отчета за всеобхватния доход са както следва:

31.12.2023 31.12.2021
BGN '000 BGN '000

Вземания от клиенти (<i>Приложение № 9</i>)	957	6,650
Предоставени заеми по амортизирана стойност (<i>Приложение № 12</i>)	808	1,359
Предоставени финансови гаранции (<i>Приложение № 12</i>)	(1,284)	1,292
Вземания по предоставени поръчителства (<i>Приложение № 11</i>)	2	(57)
Общо	483	9,244

Кредитен риск

Кредитен е рискът, при който клиентите на дружеството няма да бъдат в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми.

Кредитният риск на дружеството възниква както от основната му дейност, чрез търговските вземания, така и от неговата финансова дейност, включваща предоставяне на заеми на свързани и трети лица, поети ангажименти по заеми и гаранции, и депозити в банки. В дружеството са разработени политики, процедури и правила за контрол и мониторинг на поведението на кредитния риск.

Търговски вземания

В своята търговска практика дружеството е прилагало различни схеми на дистрибуция, докато постигне сегашния ефективен подход, съобразен с пазарната обстановка на работа, с разнообразните начини на плащане, както и с включването на търговски работи. Дружеството работи с контрагенти с история на взаимоотношенията на основните си пазари, като си партнира с над 70 български и чуждестранни лицензирани търговци на лекарства.

Работата с НЗОК и с дистрибутори, които работят с държавните болнични заведения също изискват политика на отложени плащания. В този смисъл независимо, че е налице концентрация на кредитен риск, той се контролира посредством подбор, текущо наблюдение върху ликвидността и финансовия стабилитет на търговските партньори, както и пряка комуникация с тях и търсене на бързи мерки при първи индикатори за проблеми.

Кредитната политика на дружеството предвижда всеки нов клиент да се проучва за кредитоспособност преди да се предложат стандартните условия на доставка и плащане.

Очакваните кредитни загуби се изчисляват на датата на всеки отчетен период.

Дружеството използва матрици за провизиране на очакваните кредитни загуби на търговските вземания и активите по договори с клиенти. Последните са групирани в групи (портфейли) от различни сегменти клиенти, които имат сходни характеристики, вкл. за кредитен риск.

Прилаганите в матриците проценти на провизиране се базират на дните просрочие за всеки отделен портфейл.

Първоначално процентите на всяка матрица се определят на база исторически данни, наблюдавани от дружеството, за период от три години. В основата на метода е анализа на историята и оценката на поведението на всяка фактура в дадена група, издадени за последните поне три години в аспект на дни просрочие, преминаване по периоди между различните диапазони на просрочие, плащанията и несъбрани суми и т.н. На тази база се определя процентът на загубата като несъбираемостта на дадена група фактури

към просрочените фактури по дни. Дружеството няма практика да изисква обезпечение по вземанията от своите клиенти, както и не ги застрахова.

На второ място, дружеството прецизира матриците за провизиране на обезценка на всеки портфейл като коригира определените проценти на база исторически данни за поведението на плащанията по издадените фактури и историческите загуби от несъбираемост чрез включване на прогнозна информация за определени макрофактори. Историческите проценти се коригират, за да отразят ефекта от бъдещо поведение на макроикономически фактори, за които е установена статистическа зависимост и за които се смята, че оказват влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Предвид краткосрочния хоризонт на вземанията и прогнозите на международни институции (ЕК, МВФ, Световна банка) за следващата 2024 година за развитието на българската и световната икономика, анализът на ръководството показва, че ефектите от промените в макроикономическата среда върху матрицата за провизиране са несъществени по размер към 31.12.2023 г.

Съдебни и присъдени вземания

При преценката на събираемостта на съдебните и присъдените вземания ръководството прави индивидуален анализ на цялата експозиция от всеки контрагент (тип контрагент) с оглед установяване на реалната възможност за събирането им. При установяване на висока несигурност относно събираемостта на дадено вземане (група вземания) се прави преценка каква част от него (тях) е обезпечена (залог, ипотека, поръчителства, банкова гаранция) и по този начин е гарантирана събираемостта им (чрез бъдещо възможно реализиране на обезпечението или плащане от поръчител).

Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват на 100 %.

Предоставени заеми, поръчителства и финансови гаранции

Оценката на всяка кредитна експозиция за целите на управлението на риска е процес, който изисква използването на модели, които да отразяват влиянието върху експозицията на промените в пазарните условия, очакваните парични потоци и времето до падеж. Оценката на кредитния риск на предоставените заеми и поръчителства води до по-нататъшни преценки за вероятността от възникване на неизпълнение, на свързаните с тези преценки коефициенти на загуба и на корелациите между контрагентите. Дружеството измерва кредитния риск като използва вероятността за неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD).

За определяне на кредитния риск на предоставени заеми, поръчителства и финансови гаранции, както и на определени индивидуални вземания, ръководството на дружеството е разработило методика, която включва два основни компонента: определяне на кредитен рейтинг на длъжника, и статистически модели за изчисляване на маргинални PD по години за всеки рейтинг. Относно рейтинга то използва вътрешни оценки за кредитния рейтинг на отделните контрагенти на база глобални методологии на водещи световни рейтингови агенции. Рейтингът отразява финансови съотношения за задлъжнялост,

ликвидност, рентабилност и др., количествени (например нива на продажби) и качествени (например финансова политика, диверсификация и т.н.) критерии според съответната методология и индустрия.

Чрез статистически модели, базирани на исторически глобални данни за вероятности за неизпълнение (PD) и преходи между различни рейтинги, както и на прогнози за ключови макроикономически показатели (растеж на БВП, инфлация и т.н.) се определят нужните маргинални PD по години за всеки рейтинг.

На база установения конкретен рейтинг и анализа на характеристики на длъжника и заема /поръчителството /гаранцията, вкл измененията, които са настъпили в тях спрямо предходния период се определя етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3). Дружеството счита, че даден финансов инструмент е претърпял *значително увеличение на кредитния риск*, когато са изпълнени един или повече от следните количествени или качествени критерии:

Количествени критерии:

- Увеличение на вероятността от неизпълнение (PD) за целия живот на финансовия актив към отчетната дата спрямо вероятността от неизпълнение за целия живот към датата, на която активът е признат за първи път;
- Заемополучателят е в просрочие над 30 дни, но по-малко от 90 дни;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя, над допустимия диапазон на изменение, измерени през основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, което се очаква да увеличи загубата и риска от неизпълнение.

Качествени критерии:

- Значителни неблагоприятни промени в бизнес, финансови и / или икономически условия, при които кредитополучателят оперира;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на кредитополучателя;
- Значителна промяна в стойността на обезпечението, която се очаква да увеличи риска от неизпълнение;
- Ранни признаци на проблеми с паричния поток / ликвидност, като забавяне в обслужването на търговските кредитори / кредити.

Критериите, използвани за определяне на значително нарастване на кредитния риск, се наблюдават и преразглеждат периодично за целесъобразност от финансовия директор на дружеството.

Дружеството определя финансов инструмент *в неизпълнение и с настъпила кредитна загуба*, когато отговаря на един или повече от следните критерии:

Количествени критерии

- Заемополучателят е с просрочие над 90 дни по своите договорни плащания;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени и събития в бизнеса, финансовите условия и стопанската среда на заемополучателя, измерени през сериозен спад на основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Заемополучателят отчита поредица загуби и отрицателни нетни активи;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени в стойността на ключово обезпечение по заема, вкл. загуби на обезпечения.

Качествени критерии

Заемополучателят е в невъзможност да плаща поради значителни финансови затруднения. Това са случаи, когато:

- Заемополучателят е в нарушение на финансовия договор, напр. лихвени плащания, обезпечения;
- Негативни промени в бизнеса на заемополучателя;
- Направени отстъпки във връзка с финансови затруднения на заемополучателя;
- Вероятно е заемополучателят да бъде обявен в несъстоятелност.

Дефиницията за неизпълнение е приложена последователно за моделиране на вероятността от неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD) през изчисленията на очакваните загуби на дружеството.

Очакваните кредитни загуби са изчислени чрез дисконтиране на получената стойност от производението на: вероятността от неизпълнение (PD), експозицията при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD), определени както следва:

- PD представя вероятността заемополучателят да не изпълни финансовото си задължение или през следващите 12 месеца, или през целия живот на финансовия актив (PD за целия живот), определени на база на публични данни за PD на общоприети източници и статистически модели за ефектите от прогнозни макроикономически фактори. Също така ръководството на дружеството е извършило исторически анализ и е идентифицирало основните икономически променливи, влияещи върху кредитния риск и очакваните кредитни загуби за всеки вид заем (портфейл);
- EAD е сумата, която е дължима на дружеството от заемополучателя в момента на неизпълнението, през следващите 12 месеца или през остатъчния период на заема, определена съгласно конкретните характеристики на инструмента (дължима сума, погасителни планове, лихви, срок и др.);
- LGD представлява очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение. LGD варира според вида на контрагента, вида и старшинството на претенцията и наличието на обезпечение или друга кредитна подкрепа. LGD се измерва като процент загуба за откритата експозиция към момента на неизпълнение;

- Дисконтовият процент, използван при изчисляването на очакваната кредитна загуба (ECL), е първоначалният ефективен лихвен процент по заема или в случай на финансови гаранции и други инструменти без приложим лихвен процент – безрискова норма за съответния период, валута и т.н.

Дружеството прилага редица политики и практики за намаляване на кредитния риск от предоставени заеми. Най-често срещаното е приемането на обезпечение. Дружеството възлага изготвяне на оценка от външни експерти – независими оценители на полученото обезпечение като част от процеса по предоставянето на заеми. Тази оценка се преразглежда периодично, но поне веднъж годишно.

Таблицата по – долу представя качеството на финансовите активи, активите по договори и договорите за финансови гаранции на дружеството, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск според приетата оценка за кредитен рейтинг към 31.12.2023 г.:

Финансови активи	Приложения	Вътрешна категоризация за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) BGN '000	Балансова стойност към 31.12.2023 г. BGN '000
				BGN '000	BGN '000	BGN '000
Търговски вземания от свързани предприятия	24	неприложимо	За 12 - месечен период За целия живот	75,954	(4,194)	71,760
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	Редовни Етап 1	(кредитно обезпечени)	49,070	(117)	48,953
Търговски вземания от трети лица	22,25	неприложимо	За 12 - месечен период За целия живот	20,971	(3,664)	17,307
Предоставени краткосрочни заеми на свързани предприятия	24	Предоговаряни Етап 2	(кредитно обезпечени)	14,976	(2,169)	12,807
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26 (a)	Предоговаряни Етап 2	(кредитно обезпечени)	11,286	(83)	11,203
Вземания по възстановими дялови вноски	21	неприложимо	За 12 - месечен период За 12 - месечен период	9,311	-	9,311
Вземания по договори за цесия от трети лица	25	неприложимо	За целия живот	4,890	(56)	4,834
Вземания по договори за цесия от свързани предприятия	24	Редовни Етап 1	(кредитно обезпечени)	3,884	-	3,884

Вземания по предоставени депозити по лизингови договори	21	неприложимо	За 12 - месечен период	516	-	516
Вземания по предоставени поръчителства и гаранции на свързани лица	24	неприложимо	За 12 - месечен период	81	(4)	77
Други вземания от свързани лица	24	неприложимо	За 12 - месечен период	160	(160)	-
Общо:				191,099	(10,447)	180,652

Таблицата по – долу представя качеството на финансовите активи, активите по договори и договорите за финансови гаранции на дружеството, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск според приетата оценка за кредитен рейтинг към 31.12.2022 г.:

Финансови активи	Приложения	Вътрешна категоризация за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност BGN '000 BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) BGN '000 BGN '000	Балансова стойност към 31.12.2022 г. BGN '000 BGN '000
Предоставени дългосрочни заеми на свързани предприятия	21	Редовни Етап 1	За целия живот (кредитно обезпечени)	63,354	(156)	63,198
Търговски вземания от свързани предприятия	24	неприложимо	За 12 - месечен период	59,155	(3,822)	55,333
Търговски вземания от трети лица	22,25	неприложимо	За 12 - месечен период	18,442	(4,360)	14,082
Предоставени краткосрочни заеми на свързани предприятия	24	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечени)	9,852	(1,340)	8,512
Предоставени краткосрочни заеми на трети лица	26 (а)	Предоговаряни Етап 2	За целия живот (кредитно обезпечени)	8,320	(3)	8,317
Вземания по договори за цесия от трети лица	25	неприложимо	За 12 - месечен период	4,890	-	4,890
Предоставени краткосрочни заеми на свързани предприятия	24	Редовни Етап 1	За целия живот (кредитно обезпечени)	4,144	-	4,144
Вземания по договори за цесия от свързани предприятия	21	Редовни Етап 1	За целия живот (кредитно обезпечени)	3,757	-	3,757
Вземания по предоставени депозити по лизингови договори	21	неприложимо	За 12 - месечен период	516	-	516

Вземания по предоставени поръчителства и гаранции на свързани лица	24	неприложимо	За 12 - месечен период	53	(2)	51
Общо:				172,483	(9,683)	162,800

Таблицата по – долу предоставя информация за експозицията на дружеството към кредитен риск и обезценките по кредитните загуби за предоставените заеми и търговските вземания към 31.12.2023 г.:

Категория	Съответствие с външен кредитен рейтинг	Осреднен процент на очаквана загуба от обезценка	Брутна балансова стойност към 31.12.2023 г BGN '000	Загуба от обезценка (коректив) към 31.12.2023 г BGN '000
Редовни търговски вземания (Етап 1)	неприложимо	8.11%	96,925	(7,858)
Редовни заеми (Етап 1)	B3	0.29%	41,018	(117)
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B3	0.75%	11,051	(83)
Вземания по възстановими дялови вноски	неприложимо	0.00%	9,311	-
Предоговаряни заеми (Етап 2)	Saa1	0.03%	8,978	(3)
Редовни заеми (Етап 1)	Ba3	0.00%	8,052	-
Вземания по договори за цесия от трети лица	неприложимо	1.15%	4,890	(56)
Редовни заеми (Етап 1)	Ba3	0.00%	4,067	-
Вземания по договори за цесия от свързани предприятия	неприложимо	0.00%	3,884	-
Предоговаряни заеми (Етап 2)	Saa1	100.00%	2,152	(2,152)
Вземания по предоставени депозити по лизингови договори	неприложимо	0.00%	516	-
Несъбираеми търговски вземания (съдебни, присъдени и опростени вземания)	неприложимо	100.00%	481	(481)
Други вземания от свързани лица	неприложимо	100.00%	160	(160)
Вземания по предоставени поръчителства и гаранции на свързани лица	неприложимо	4.94%	81	(4)
Редовни заеми (Етап 1)	Saa1	100.00%	15	(15)
Общо:			191,581	(10,929)

Таблицата по – долу предоставя информация за експозицията на дружеството към кредитен риск и обезценките по кредитните загуби за предоставените заеми и търговските вземания към 31.12.2022 г.:

<i>Категория</i>	<i>Съответствие с външен кредитен рейтинг</i>	<i>Осреднен процент на очаквана загуба от обезценка</i>	<i>Брутна балансова стойност към 31.12.2022 г</i> <i>BGN '000</i>	<i>Загуба от обезценка (коректив) към 31.12.2022 г</i> <i>BGN '000</i>
Редовни търговски вземания (Етап 1)	<i>неприложимо</i>	10.54%	77,597	(8,182)
Редовни заеми (Етап 1)	B3	0.30%	51,304	(156)
Редовни заеми (Етап 1)	Ba3	0.00%	10,039	-
Предоговаряни заеми (Етап 2)	Saa1	0.00%	8,771	-
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B3	0.04%	8,061	(3)
Вземания по договори за цесия от трети лица	<i>неприложимо</i>	0.00%	4,890	-
Редовни заеми (Етап 1)	Ba1	0.00%	4,144	-
Вземания по договори за цесия от свързани предприятия	B1	0.00%	3,757	-
Редовни заеми (Етап 1)	B1	0.00%	2,011	-
Предоговаряни заеми (Етап 2)	B1	100.00%	1,340	(1,340)
Вземания по предоставени депозити по лизингови договори	<i>неприложимо</i>	0.00%	516	-
Несъбираеми търговски вземания (съдебни, присъдени и опростени вземания)	<i>неприложимо</i>	100.00%	151	(151)
Вземания по предоставени поръчителства и гаранции на свързани лица	<i>неприложимо</i>	3.77%	53	(2)
Общо:			172,634	(9,834)

Дружеството има концентрация на вземания от свързани лица (търговски вземания и заеми), както следва:

	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Клиент 1	41.91%	56%
Клиент 2	38.95%	32%

Дружеството текущо управлява концентрацията на вземанията от свързани лица чрез прилагане на кредитни лимити и допълнителни обезпечения под формата на залог на ценни книжа и други активи и прилагане на записи на заповед.

Дружеството има концентрация на търговски вземания от един клиент извън свързаните лица в размер на 32,14 % от всички търговски вземания (31.12.2022 г.: търговски вземания от един клиент извън свързаните лица - 27 %)

Парични средства

Паричните средства на дружеството и разплащателните операции са съсредоточени основно в различни първокласни банки. За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства* и

еквиваленти се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да оценява наличието на завишен кредитен риск, текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

Валутен риск

Дружеството извършва своята дейност при активен обмен с чуждестранни доставчици и клиенти. Поради това то е изложено на валутен риск, основно спрямо щатския долар. Дружеството доставя част от основните си суровини и материали в щатски долари. Валутният риск е свързан с негативното движение на валутния курс на щатския долар спрямо българския лев при бъдещите стопански операции, по признатите валутни активи и пасиви, и относно нетните инвестиции в чуждестранни дружества.

Останалата част от операциите на дружеството обичайно са деноминирани в български лева и/или в евро. Дружеството реализира значителна част от готовата си продукция в евро и по този начин елиминира валутния риск. В евро са деноминирани и разчетите с дъщерните дружества в Украйна. Въпреки това във връзка с нестабилността в държавата и обезценката на украинската гривна, с цел минимизиране на валутния риск, дружеството провежда чрез дъщерните си дружества валутна политика, включваща незабавно превалутиране в евро на постъпленията в местна валута, както и залагане на по-високи търговски надценки с цел компенсиране на евентуална бъдеща обезценка на гривната.

За контролиране на валутния риск в дружеството има въведена система на планиране на доставките от внос, за продажбите в чуждестранна валута, както и процедури за ежедневно наблюдение на движенията във валутния курс на щатския долар и контрол върху предстоящи плащания.

Активите и пасивите, деноминирани в български левове и чуждестранна валута са представени, както следва:

<i>31 декември 2023 година</i>	в USD	в EUR	в BGN	в друга валута	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN'000	BGN '000
Капиталови инвестиции	13	-	3,857	-	3,870
Вземания и предоставени заеми	7,855	35,765	128,455	9,316	181,391
Парични средства и парични еквиваленти	958	103,449	889	58	105,354
Общо финансови активи	8,826	139,214	133,201	9,374	290,615
Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	-	27,008	54,341	-	81,349
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	-	16,507	-	-	16,507
Задължения по лизингови договори към трети лица	325	2,647	76	175	3,223
Други заеми и задължения	4,389	8,576	148,550	598	162,113
Общо финансови пасиви	4,714	54,738	202,967	773	263,192

31 декември 2022 година	в USD	в EUR	в BGN	в друга валута	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN'000	BGN '000
Капиталови инвестиции	8	-	4,698	-	4,706
Вземания и предоставени заеми	6,358	33,653	122,883	-	162,894
Парични средства и парични еквиваленти	74	2,355	2,282	182	4,893
Общо финансови активи	6,440	36,008	129,863	182	172,493
Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	-	-	14,062	-	14,062
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	-	16,376	-	-	16,376
Задължения по лизингови договори към трети лица	371	786	172	67	1,396
Други заеми и задължения	2,429	3,914	11,884	32	18,259
Общо финансови пасиви	2,800	21,076	26,118	99	50,093

Анализ на валутната чувствителност

Ефектът от валутната чувствителност при 10 % увеличение/намаление на текущите обменни курсове на българския лев спрямо щатския долар и спрямо другите валутни експозиции на база структурата на валутните активи и пасиви към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини е представен по-долу. Крайният ефект е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

	USD	
	31.12.2023 BGN '000	31.12.2022 BGN '000
Финансов резултат +	370	313
Натрупани печалби +	370	313
Финансов резултат -	(370)	(313)
Натрупани печалби -	(370)	(313)

При увеличение с 10 % на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на дружеството (след облагане) за 2023 г. би бил увеличение с 370 х.лв. (0,77 %) (2022 г.: в посока увеличение в размер на 313 х.лв. (0,86 %)). Същият стойностен ефект би имало и върху собствения капитал – компонент „неразпределени печалби”.

При намаление с 10 % на курса на щатския долар спрямо българския лев крайният ефект върху печалбата на дружеството (след облагане) би бил равен и реципрочен на посочения по – горе резултат при увеличението.

Влиянието на останалите валути (извън щатския долар) при 10 % увеличение на курсовете им спрямо българския лев е незначително върху печалбата на дружеството (след облагане). Крайният ефект върху нея за 2023 г. е в посока намаление в размер на 345 х.лв. (- 0,72 %) (за 2022 г.: в посока намаление

в размер на 116 х.лв. (- 0,32%). Ефектът върху собствения капитал е на същата стойност и в посока увеличение /намаление и рефлектира в компонент „натрупани печалби”.

Ръководството е на мнение, че посоченият по-горе анализ на валутната чувствителност на база балансова структура на валутните активи и пасиви отразява и валутната чувствителност на дружеството през годината.

Ценови риск

Дружеството е изложено от една страна, на ценови риск от два фактора:

- а) евентуално нарастване на доставните цени на суровините и материалите, доколкото над 80 % от използваните суровини са от внос и заемат средно 50 % от разходите за производство; и
- б) нарастващата конкуренция на българския фармацевтичен пазар, намираща отражение и в цените на лекарствата.

За минимизиране на това влияние дружеството прилага фирмена стратегия, целяща оптимизиране на производствените разходи, валидиране на алтернативни доставчици предлагащи изгодни търговски условия, разширяване на номенклатурата чрез разработване на нови за пазара генерични продукти и не на последно място гъвкава маркетингова и ценова политика. Ценовата политика е функция от три основни фактора - структура на разходите, цени на конкуренти и покупателна възможност на потребителите.

От друга страна, дружеството е изложено на ценови риск по отношение на притежаваните от него други дългосрочни капиталови инвестиции. За целта ръководството следи и анализира всички промени на пазара на ценни книжа, както и използва консултантските услуги на един от най-авторитетните в страната инвестиционни посредници. Към настоящия етап ръководството е взело решение за силно редуциране на операциите на фондовите пазари, задържане на закупените акции в по-дългосрочен хоризонт при текущо наблюдение на докладваните от съответния емитент финансови и бизнес показатели.

Ликвиден риск

Ликвидният риск се изразява в негативната ситуация дружеството да не бъде в състояние да посрещне безусловно всички свои задължения съгласно техния падеж.

Дружеството генерира и поддържа достатъчен обем на ликвидни средства. Вътрешен източник на ликвидни средства за дружеството е основната му стопанска дейност, генерираща достатъчни оперативни потоци. Външни източници на финансиране са банките и други постоянни партньори. С цел изолиране евентуалния ликвиден риск, дружеството работи със система от алтернативни механизми за действие и прогнози, крайният ефект от което е поддържането на добра ликвидност, респективно способност за финансиране на стопанската си дейност. Това се допълва от текущо наблюдение на падежите на активите и пасивите и контрол върху изходящите парични потоци.

Матуритетен анализ

По-долу са представени финансовите недеривативни пасиви на дружеството, групирани по остатъчен матуритет, определен спрямо договорения матуритет към датата на отчета за финансово състояние. Таблицата е изготвена на база на недисконтирани парични потоци и най-ранна дата, на която задължението е изискуемо. Сумите включват главници и лихви.

СОФАРМА АД**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРЕДВАРИТЕЛНИЯ ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2023 година**

<i>31 декември 2023 година</i>	до 1 м	от 1 до 3 м	от 3 до 6 м	от 6 до 12 м	от 1 -до 2 г	от 2 -до 5 г	над 5 г	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	435	694	1,038	46,614	29,643	5,004	1,607	85,035
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	161	321	482	965	1,929	5,786	7,796	17,440
Задължения по лизингови договори към трети лица	84	170	279	515	799	1,509	-	3,356
Други заеми и задължения	157,392	2,951	1,191	579	-	-	-	162,113
Общо пасиви	158,072	4,136	2,990	48,673	32,371	12,299	9,403	267,944

<i>31 декември 2022 година</i>	до 1 м	от 1 до 3 м	от 3 до 6 м	от 6 до 12 м	от 1 -до 2 г	от 2 -до 5 г	над 5 г	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	80	11,847	130	233	458	1,312	200	14,260
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	138	276	414	829	1,673	5,119	8,124	16,573
Задължения по лизингови договори към трети лица	91	174	297	318	449	251	-	1,580
Други заеми и задължения	14,241	3,669	28	321	-	-	-	18,259
Общо пасиви	14,550	15,966	869	1,701	2,580	6,682	8,324.00	50,672

Риск на лихвоносни парични потоци

В структурата на активите на дружеството лихвоносните активи са представени от паричните средства, банкови депозити и предоставени заеми, които са с фиксиран лихвен процент. Привлечените средства на дружеството под формата на дългосрочни и краткосрочни заеми са обичайно с променлив лихвен процент. Задълженията по лизинг са както с променлив, така и с фиксиран лихвен процент. Това обстоятелство частично поставя паричните потоци на дружеството в зависимост от лихвен риск. Покриването на този риск се постига по два начина:

а) оптимизиране на източниците на кредитни ресурси за постигане на относително по-ниска цена на привлечените средства; и

б) комбинирана структура на самите лихвени проценти по кредитите, която съдържа два компонента – постоянен и променлив, съотношението между които, а и абсолютната им стойност, могат да се постигнат и поддържат в благоприятен размер за дружеството. Постоянната компонента е с относително ниска абсолютна стойност и достатъчно голям относителен дял в общия лихвен процент. Това обстоятелство премахва вероятността от значителна промяна в лихвените равнища при евентуална актуализация на променливата компонента. Така се минимизира и вероятността от промяна в неблагоприятна посока на паричните потоци.

Ръководството на дружеството текущо наблюдава и анализира неговата експозиция спрямо промените в лихвените равнища. Симулират се различни сценарии на рефинансиране, подновяване на съществуващи позиции и алтернативно финансиране. На база на тези сценарии се измерва ефектът върху финансовия резултат и собствения капитал при промяна с определени пунктове или проценти. За всяка симулация, едно и също предположение за промяна на лихвения процент се прилага за всички основни валути. Изчисленията се правят за значителните лихвоносни позиции.

31 декември 2023 година

	безлихвени	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Капиталови инвестиции	3,870	-	-	3,870
Вземания и предоставени заеми	95,821	-	85,570	181,391
Парични средства и парични еквиваленти	264	5,088	100,002	105,354
Общо финансови активи	99,955	5,088	185,572	290,615
Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	88	81,261	-	81,349
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	-	-	16,507	16,507
Задължения по лизингови договори към трети лица	-	62	3,161	3,223
Други заеми и задължения	162,113	-	-	162,113
Общо финансови пасиви	162,201	81,323	19,668	263,192

31 декември 2022 година

	безлихвени	с плаващ лихвен %	с фиксиран лихвен %	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Капиталови инвестиции	4,706	-	-	4,706
Вземания и предоставени заеми	77,257	-	85,637	162,894
Парични средства и парични еквиваленти	184	4,709	-	4,893
Общо финансови активи	82,147	4,709	85,637	172,493

Дългосрочни и краткосрочни банкови заеми	5	14,057	-	14,062
Задължения по лизингови договори към свързани предприятия	-	-	16,376	16,376
Задължения по лизингови договори към трети лица	-	84	1,312	1,396
Други заеми и задължения	18,259	-	-	18,259
Общо финансови пасиви	18,264	14,141	17,688	50,093

Таблицата по-долу показва чувствителността на дружеството при възможни промени с 0,50 пункта в лихвения процент на база структурата на активите и пасивите към 31 декември и при предположение, че се игнорира влиянието на останалите променливи величини. Ефектът е измерен и представен като влияние върху финансовия резултат след облагане с данъци и върху собствения капитал.

2023 година

	<i>Увеличение/ намаление на лихвения процент</i>	<i>Ефект върху финансовия резултат след облагане печалба/(загуба)</i>	<i>Ефект върху собствения капитал увеличение/(намаление)</i>
EUR	увеличение	(208)	(208)
BGN	увеличение	(246)	(246)
AZN	увеличение	(1)	(1)
USD	увеличение	(1)	(1)
EUR	намаление	208	208
BGN	намаление	246	246
AZN	намаление	1	1
USD	намаление	1	1

2022 година

	<i>Увеличение/ намаление на лихвения процент</i>	<i>Ефект върху финансовия резултат след облагане печалба/(загуба)</i>	<i>Ефект върху собствения капитал увеличение/(намаление)</i>
EUR	увеличение	(77)	(77)
BGN	увеличение	(66)	(66)
USD	увеличение	(2)	(1)
EUR	намаление	77	77
BGN	намаление	66	66
USD	намаление	1	1

Управление на капиталовия риск

С управлението на капитала дружеството цели да създаде и поддържа възможности да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвращаемост на инвестираните средства на акционерите, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала.

Дружеството текущо наблюдава осигуреността и структурата на капитала на база съотношението на задлъжнялост. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на ангажирания капитал. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства така, както са посочени в отчета за финансовото състояние и паричните средства и парични еквиваленти. Общата сума на ангажирания капитал е равна на собствения капитал и нетния дългов капитал.

През 2023 г. стратегията на ръководството на дружеството е да се поддържа съотношение в рамките на 1 % - 5 % (2022 г.: 1 % – 5 %).

	2023 BGN '000	2022 BGN '000
Общо дългов капитал, в т.ч:	101,079	31,834
заеми от банки	81,349	14,062
задължения по лизингови договори към свързани предприятия	16,507	16,376
задължения по лизингови договори към трети лица	3,223	1,396
Намален с: паричните средства и паричните еквиваленти	(105,354)	(4,893)
Нетен дългов капитал	(4,275)	26,941
Общо собствен капитал	575,972	592,955
Общо капитал	571,697	619,896

Съотношение на задлъжнялост **-0.01** **0.04**

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структура на капитала:

Включените парични средства и задължения в таблицата по-горе са оповестени в *Приложения № 27, № 29, № 32, № 33, № 35, № 37 и № 40.*

Оценяване по справедлива стойност

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви дружеството приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизируема стойност.

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения, краткосрочни заеми), или са отразени в отчета за финансово състояние

по определена пазарна (по определен оценъчен метод) стойност (инвестиции в ценни книжа, кредити с променлив лихвен процент) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. При заемите по фиксиран лихвен процент прилаганата методика за неговото определяне използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на дружеството по отношение на пазарните лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно активен пазар на различните финансови инструменти в България, със стабилност, достатъчни обеми и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансово състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

44. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Дружествата, които са свързани със Софарма АД и вида на тяхната свързаност са както следва:

<i>Свързани лица</i>	<i>Вид на свързаност</i>	<i>Период на свързаност</i>
Донев инвестмънтс холдинг АД	Дружество акционер със значително влияние	2022 г. и 2023 г.
Телекомплект инвест АД	Дружество акционер със значително влияние	2022 г. и 2023 г.
Софарма Трейдинг АД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Фармалогистика АД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Софарма Поланд ООД - в ликвидация	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Електронкомерс ЕООД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Витамина АД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Момина крепост АД	Съвместно дружество	2022 г. и 2023 г.
Софарма Варшава ЕООД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Софарма Украйна ЕООД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Софарма Казахстан ЕООД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Фито Палаузово АД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Вета Фарма АД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Рап Фарма Интернешънъл ООД	Дъщерно дружество	до 11.11.2022 г.
Фармахим ЕООД	Дъщерно дружество	2022 г. и 2023 г.
Софарма Трейдинг ООД, Сърбия	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 2 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 3 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 4 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 5 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 6 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 7 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 8 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 9 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 10 ЕООД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.

СОФАРМА АД

Софармаси 63 ЕАД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софармаси 64 АД	Дъщерно дружество чрез Софарма Трейдинг АД	2022 г. и 2023 г.
Софарма имоти АДСИЦ	Асоциирано дружество	2022 г. и 2023 г.
Доверие Обединен Холдинг АД	Асоциирано дружество	2022 г. и 2023 г.
Софарма Билдингс АДСИЦ	Асоциирано дружество	от 08.09.2023 г.
Фарманова ООД, Сърбия	Асоциирано дружество	от 10.11.2023 г.
Дружества към ДОХ група	Дружества, контролирани от асоциирано дружество	2022 г. и 2023 г.
Софпринт груп АД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	2022 г. и 2023 г.
Софконсулт груп АД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	2022 г. и 2023 г.
ВЕС електроинвест системс ЕООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	2022 г. и 2023 г.
Еко солар инвест ООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	2022 г. и 2023 г.
Алфа ин ЕООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	2022 г. и 2023 г.
Консумфарм ООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал	2022 г. и 2023 г.

Извършените продажби от Софарма АД на дружества, свързани с нея към 31 декември са както следва:

<i>Продажби на свързани лица</i>	2023	2022
	BGN '000	BGN '000
<i>Продажби на готова продукция на:</i>		
Дъщерни дружества	124,046	127,176
	124,046	127,176
<i>Продажби на стоки и материали на:</i>		
Дъщерни дружества	5,916	479
Дружества свързани чрез ключов управленски персонал	1,219	1,109
	7,135	1,588
<i>Продажби на услуги на:</i>		
Дъщерни дружества	2,610	2,725
Асоциирани дружества	10	7
Дружества свързани чрез ключов управленски персонал	8	2
	2,628	2,734
<i>Лихви по предоставени заеми на:</i>		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	2,170	1,934
Дъщерни дружества	104	159
Съвместни дружества	62	46
Асоциирани дружества	31	11
	2,367	2,150
<i>Приходи от дивиденди от:</i>		

Асоциирани дружества	1,488	1,215
Дъщерни дружества	197	272
	1,685	1,487
<i>Такси по поръчителства и гаранции на:</i>		
Дъщерни дружества	799	486
Съвместни дружества	-	7
	799	493
<i>Лихви по договори за цесии на:</i>		
Съвместни дружества	127	71
	127	71
<i>Лихви по възстановими дялови вноски на:</i>		
Дъщерни дружества	60	-
	60	-
<i>Продажби на дълготрайни активи на:</i>		
Дъщерни дружества	-	48
	-	48
Общо продажби на свързани дружества	138,847	135,747

Извършените доставки на Софарма АД от дружества, свързани с нея към 31 декември са както следва:

<i>Доставки от свързани лица</i>	2023	2022
	BGN '000	BGN '000
<i>Доставки на материални запаси от:</i>		
Дружества свързани чрез ключов управленски персонал	10,319	10,576
Дъщерни дружества	1,981	24
Съвместни дружества	224	44
Асоциирани дружества	91	89
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	33	4
	12,648	10,737
<i>Доставки на услуги от:</i>		
Дъщерни дружества	3,541	4,026
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	738	747
Дружества акционери със значително влияние	581	424
Асоциирани дружества	413	422
Дружества свързани чрез ключов управленски персонал	190	243
	5,463	5,862
<i>Доставки, свързани с активи по лизингови договори от:</i>		

Асоциирани дружества	1,929	1,327
	1,929	1,327
Начислени дивиденди на:		
Дружества акционери със значително влияние	130,136	-
Ключов управленски персонал	17,971	-
	148,107	-
Други доставки от:		
Дъщерни дружества	19	5
Дружества акционери със значително влияние	9	9
Асоциирани дружества	16	1
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	20	14
Дружества свързани чрез ключов управленски персонал	1	-
	65	29
Разходи по придобиване на инвестиционни имоти от:		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	-	334
Дъщерни дружества	-	64
	-	398
Разходи по придобиване на дълготрайни активи от:		
Дружества, контролирани от асоциирано дружество	-	3
	-	3
Доставки на дълготрайни активи от:		
Дъщерни дружества	-	1
	-	1
Общо доставки от свързани дружества	168,212	18,357

Продадените и придобитите акции/дялове от капиталите на свързаните със Софарма АД дружества към 31 декември са както следва:

Продажби на инвестиции в:		
Асоциирани дружества	2,845	-
Дъщерни дружества	218	98
	3,063	98
Придобити инвестиции в:		
Асоциирани дружества	27,933	16,480
Дъщерни дружества	7,606	10,859
	35,539	27,339

Разчетите със свързани предприятия са оповестени в *Приложения № 21, № 24, № 32 и № 37.*

Съставът на ключовия персонал е оповестен в *Приложение № 1.*

Възнагражденията и другите краткосрочни доходи на ключовия управленски персонал в размер на 1,519 х.лв. (2022 г.: 1,381 х.лв.) са както следва:

- текущи – 1,124 х.лв. (2022 г.: 1,138 х.лв.);
- тантиеми - 394 х.лв. (2022 г.: 243 х.лв.).

45. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

Дружеството притежава инвестиции в две дъщерни дружества в Украйна. Към 31 декември 2023 г. размерът на инвестицията в дъщерното дружество Софарма Украйна е 9,669 хил. лв., а размерът на инвестицията в Витамини е 1,283 хил. лв. Към датата на одобрение на настоящия индивидуален финансов отчет активите на тези дъщерни дружества не са физически засегнати от военни действия.

На 10.01.2024 г. е вписана в Търговския регистър процедура по ликвидация на Фито Палаузово АД.

От 22.01.2024 г. започна изплащането на начисления авансовия дивидент от печалбата за 2023 г., който е в размер на 141,896 х.лв.

На 23.01.2024 г. дружеството внесе документи за разглеждане в Комисията за финансов надзор във връзка с вливането на Вета фарма АД, което е дъщерно дружество на Софарма АД.

На 26.01.2024 година се проведе Общо събрание на притежателите на варианти от емисия с ISIN BG9200001212, на което се взе решение за упражняване на правата по тях, като запишат акции от бъдещо увеличение на капитала на Софарма АД, чрез издаване на до 7,133,264 брой обикновени, поименни, безналични акции, с право на глас, с номинална стойност 1 лев всяка и емисионна стойност 4,13 лв. за една акция, под условие, че акциите от увеличението бъдат записани от притежателите на варианти. Притежателите на варианти отправиха искане до Съвета на директорите да вземе решение за увеличение на капитала под условие, което да се извърши на основание Устава на Дружеството, чл. 195 от ТЗ и съответно чл. 113, ал. 2, т.2 от ЗППЦК, в което притежателите на варианти да упражнят правата си по т. 2 от дневния ред, и при ред и условия съгласно Проспект за публично предлагане на варианти, потвърден с Решение на КФН № 804 – Е/04.11.2021 г. Увеличението на капитала беше стартирано с публикуването на съобщение по чл. 89г от ЗППЦК на 26.01.2024 година.

Няма други настъпили събития след датата на баланса, които да изискват оповестяване в настоящия индивидуален финансов отчет.